

Génesis

**Mayo
Yorem Nokpo**

Primera edición
Génesis
Mayo
Yorem Nokpo
mfy 22-008 1M

© 2022 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Versión electrónica ©Wycliffe Bible Translators, Inc. 2022

Licencia Creative Commons
(Reconocimiento-NoComercial-SinObraDerivada 4.0
Unported)

- Compartir — Usted es libre de copiar, distribuir y comunicar públicamente la obra.
- Reconocimiento — Debe reconocer los créditos de la obra.
- No comercial — No puede utilizar esta obra para fines comerciales.
- Sin obras derivadas — No se puede alterar, transformar o generar una obra derivada.

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.es>

GÉNESIS

Jü bát yáahuakame

1 Dios ä naatekäpo buíata entok téhuekata yáuhuak. ²Jü buía chibejtilatukay entok kaita jípurey, jü kaa machiria éntok bahue mékka kömita béppa órekay, jü Diosta Espíritu éntok baa ániata béppa aaney.

³Dios éntok ínel jiaahuak: «Machiriatunake»; huanäi machiriatuk. ⁴Huanäi Dios juka machiriata türiakäu bitchak. Dios entok machiriata entok kaa machiriata näikimtek. ⁵Dios juka machiriata «taahuari» ti ä téhuak, juka kaa machiriata éntok «tukaari» ti ä téhuak.

Jü kúptiria entok jü kethueyturia náu huepula taahuarituk.

⁶Sep éntok Dios ínel jiaahuak: «Jume bäam násuk jita ousi téhueli ayúnake, entok jume bäam huate bäampom émo näikimtenake»; ⁷Dios juka jita ousi téhuelik yáuhuak, entok jume bäam hétuk ayúkame näikimtek. Jume bäam, jita ousi téhuelik béppa ayúkame násuku, huanäi ínëlituk. ⁸Entok Dios juka jikat ousi entok téhuelik «téhueka» ti ä téhuak.

Íri jü kuptiria entok jü kethueyturia guoy taahuarituk.

⁹Dios ínel ket jiaahuak: «Senu kätanem émo náu tojja jume bäam téhuekata hétuk ayúkame, buía huakiata bittunä béchibo»; huanäi ínëlituk. ¹⁰Huanäi Dios juka huakiaata «buíya» ti ä téhuak, jume bäam náu órekame éntok «baahue» ti am téhuak. Dios ä bitchak ä türiakähui. ¹¹Chúkula Dios ínel jiahua: «Jü buíatachi ili juya síari at síunake, íri ili juya síari éntok ä báchia jípunake; jü buére juya tatákame, takanake entok ket báchiana huanäi takana buíata béppa»; huanäi ínëlituk. ¹²Ínëli jü buíachi, ili juya síari at síuhuek. Íri ili juya síari báchiata jípurek, juka juya síarita jometukäpo ámani, kaa nanälaik báchiaka, entok jü buére juya ä takäpo, báchiata jípurek jum ä jometukäpo ámani kaa nanälaik. Dios ä bitchak ä türiakähui.

¹³Íri kuptiria entok jü kethueyturia baj taahuarituk.

- ¹⁴ Huanäi Dios sep ínel jiaahuak: «Machiriam ayúnake jikattana téhuekapo, juka taahuata entok tukata nátepoa órenakë béchïbo, éntokim señalpo órenake jume naiki tiempom, taahuarim entok huásuktiriam jüneeriä béchïbo. ¹⁵ Ímëi machiriam jikattana ousi téhueli téhuekapo órenake, juka buíata machiriä béchïbo»; huanäi ínëlituk. ¹⁶ Entok ket Dios am yáuhuak jume guoy machiria bueerem, juka machiriata chë buëuruk taahuapo úttiaka ä machirianakë béchïbo. Juka machiriata chë ilitchik éntok tukaapo ä machirianakë béchïbo, entok chokim ket yáuhuak.
- ¹⁷ Huanäi Dios jikattana téhuekapo am oorek buíata am machirianakë béchïbo. ¹⁸ Taahuapo entok tukaapo úttiaka am machirianakë béchïbo, machiriata entok kaa machiriata nátepoa oorek. Huanäi íkai bitchak jü Dios ä türiakähui.
- ¹⁹ Íri kuptiria entok kethueyturia naiki taahuarituk.
- ²⁰ Huanäi Dios ínel jiaahuak: «Baampone kuchum tápuniana, entok huate animaalim ket bäapo jiápsinakeme ayuüa, entok huikichim kaa nanälaim buíata béppa nëyeme jum bueka téhuekapo, ket yún am ayuüa». ²¹ Entok ket Dios am yáuhuak jume búeere animaalim bahuapo jiápsame, entok síme animaalim jiápsaka naa kujakteme, jume animaalim kaa nanálaika bäapo jiápsame, entok jume huikichim másaka kaa nanälaim. Huanäi íkai türiakäu Dios ä bitchak. ²² Huanäi Dios ámeu tü éehuamta am makaka ínel jiaahuak: «Émoem büruriaka bahue bäam tápunia, jume huikichim éntok buíapo émo bürurianake».
- ²³ Íri kuptiria entok jü kethueyturia mamni taahuarituk.
- ²⁴ Huanäi Dios sep ínel jiaahuak: «Jü buía am jiápsituanake jume jiápsaka annakeme jume kaa nanälaim, síme jume animaalim kara buktume, entok jume ára buktume, bakochim, entok buíapo animaalim náu aanim». Huanäi ínëlituk. ²⁵ Ínëli, Dios am yáuhuak jume buíapo animaalim, jume animaalim ára buktuka kaa nanälaim ä jometukäpo ámani, entok síme animaalim buíapo émo huiikeka kaa náu aanim. Huanäi Dios ä bitchak ä türiakähui.

²⁶ Huanäi Dios ínel jiaahuak: «Yorem Tate yáanake íto bennak, entok tua íto benanake. Jume bahue kuchum béppa nésauroapo úttiata jípunake, entok téhuekapo huikichim béppa, entok animaalim kara buktume buía ániat aneme béppa, entok síme animaalim buíapo émo huíikeme béppa».

²⁷ Huanäi Dios yorem ta alébenak yáuhuak.
 Dios tua alébenak yáuhuak;
 outa yáuhuak entok jámutta yáuhuak.

²⁸ Dios ä tü eäu am makkak, huanäi ínel ámeu jiaahuak: «Tüisem émo búruriaka buíata tápunia, entokem bahue kuchum béppa uttiärata jípunake, entok ketchi jume téhuekapo huikichim béppa, entok síme animaalim kara buktume buíapo emo huíikeme béppa».

²⁹ Huanäi Dios ínel ámeu jiaahuak: «¡Akem am bitcha! Ímine enchim ä makka juka ili juya síarita síme buíat ayuka báchiame, entok síme buére juya takaka báchiame. Imërem ára buäye. ³⁰ Entok ketchi síme animaal kara buktume buíapo aneme, entok síme téhuekapo huikichim, entok síme jume buíata béppa émo huiikeka jíápsame, juka síme juya síaritam buänake»; huanäi ínëlituk.

³¹ Dios éntok símeta ä yáakau bitchak.
 ¡Huanäi iri tüisi türiakay!

Íri kuptiria entok jü kethueyturia, búsan taahuarituk.
2 Ínëlim yáasuhuaka chúppuk jü buíya entok jume téhuekam, entok síme at ayúkame. ² Guoj búsan taapo Dios beja ä yáakäu chupalatukäi, huanäi símeta yáasuka guoj búsan taahuarit jimyorek. ³ Jü guoj búsan taahuaritat Dios ä tü eäu at téuhuak, huanäi ä béchíbo áa ériak áu yörinä béchíbo. Santosi ä tahuariak, buëituk síme ä tékil yáasuka iri taahuarit jimyoorek.

⁴ Íri ajária jü enchimmeu nokhuakame júnakoï yáahuakame ímërimme jume téhuekam entok jü buíya.

Jü yoreme entok jü jámmut Edén huertapo aaney

Huäri taahuarichi Yahue Dios ä yáhuak juka buíata entok jume téhuekam. ⁵Síme juya ánia, entok síme ili juya siári ketune kaitaakay, bueituk Yahue Dios ketune kee jee buíata béppa yuktuai, entok ketune kaabe yoreme aaney buíata tékipanuanakeme. ⁶Al-la buíapo bää jaahuata bénasi yeu sisimey, huanäi iri síme ánia buíata kókomoniai. ⁷Huanäi Yahue Dios buía torochiapo ä yáhuak juka yoremta. Éntok jeeka jiápsita yékapo ä pujtiak, huanäi jü yoreme jiápsaka taahuak.

⁸Huanäi Yahue Dios, täata yeu huëu bétana huertota áma yétchak, jum Edénpo, entok juka yoremta ä yáakäu áma tahuatuak. ⁹Huanäi Yahue Dios buíapo am sítuak jume juyam musäla mamachim bem bit-huäpo entok tatákame, entok buä béchibo türik. Entok juka juya jiápsihumta jípuremta ket násuk ketchak, entok ket áma ä ketchak juka juyata türik entok kaa türik jüneeriahumta takamta.

¹⁰Edénpo yeu simlataka áma bökai senu bathue huertota banya béchibo entok ímí naikisi áu näikimtey. ¹¹Huepulaka Pisón ti téhuak, iri júnen jü síme buía Havilapo nate chíkola áma huam bökay, orota ayukäpo. ¹²Jü sahuali téta buania ooro huämi ayúkame türi. Entokim ket áma aika juya ujjoli musäla jubaka bedelio ti téhuak, entok jü téta ujjoli ónice ti téhuak.

¹³Jü guoyikum huëpo, bathue Gihón ti téhuak, iri júnel jü síme buiära Custa chíkola böka. ¹⁴Jü bajikum huëpo bathue Tigris ti téhuak, iri éntok Asiriapo täata yeu huë bétana áma huam böka. Jü naikikum huëpo éntok jü bathue Éufrates ti téhuak.

¹⁵Huanäi Yahue Dios yoremta nüka jum huerto Edénpo ä tojjak ä tékipanuaka entok ä suaya äaka. ¹⁶Huanäi Yahue Dios yoremta sahuek ínel jíaka: «Jum huertopo síme juya takata arë ä buäye. ¹⁷Të juya türik entok kaa türik ái jüneeriahumta taakam katë ä buänake, bueituk jak taahuata huey ä buäkätek, ál-lë tua muknakë».

¹⁸Huanäi Yahue Dios ínel jiaahuak: «Kaa türi jü yoremta aapola anëhui. Huechiapo ä anianakemtane ä béchibo yáabaare». ¹⁹Chúkula Yahue Dios buíapo am yáhuak jume ániat síme jume animaalim jiápsame kara buktume, entok síme téhuekapo jume huikichim. Huanäi outau am tojjak,

am bíchaka jáchin am tehuatuanakëhui. Huanäi outa jáchin jume animaalim jiápsame téhuatuakähui, júnëlim téhuak.

²⁰ Huanäi outau jume animaalim ára buktume, entok huikichim téhuatuak. Entok sime animaalim ániapo aneme, të öu Adánta béchibo kabe téihuak jü huechiapo ä anianakeme.

²¹ Huanäi Yahue Dios outau bette yetemmëi kottekkak. Ínëli ä köcheisu huepül sanärim nüka, huanäi huakajta náu yoretuaka ä órekai Bénasi ä tojjak. ²² Huanäi Yahue Dios, jume sanärim outat ä nükau, huepül jámutta áma yáuhuak, huanäi Adántau ä tojjak.

²³ Huanäi jü Adán ínel jiaahuak:

«¡Ëni ìri otataka in otampo joome,
entok huakajtaka in takahua huakas!
Ìri “jámutta” ti täyatunake,
bueituk yoremta takahuat yeu simla».

²⁴ Ìari béchibo jü yoreme ä áchayhua entok ä ayehua tösika ä jámutbeu ruktinake, ímirem huépülak náu takahuanake.

²⁵ Éntokim nahuichikam takahuat kaa sankokay, Adán entok ä jámut-hua, éntokim kaa émo tiihuei.

Jü yoreme entok jü jámutta Diosta nésahui kaa yakähui

3 Sime jume animaalim Yahue Diosta ániapo béppa yáakäu, entok kara buktume jü bakot simeku chë buére máchitukay, ìri jámuttau ínel jiaahuak:

—¡Jachu Dios júnëli enchimmeu jíaula: kátem ä buänake huepu juya takata júnne, huertapo ayukamta?

² Huanäi jü jámutta juka bakotta ínel yommiak:

—Jume juya taka huertapo ayukamtate ára buäye.

³ Të juya huertapo násuk huéekamta taka bétana, Dios ínel jiaahuak: “Kátë ä buänake éntokë kaa at mamtenake júnne, bueituk ä yáakätekë, muknake”.

⁴ Huanäi jü bakot jámuttau ínel jiaahuak:

—¡Ëe, Kátem kokkonake! ⁵ Al-la Dios jünéiya bueituk huäri taahuarit ä buäkätek, enchim pusim etapotunakëhui, huanärem Diosta bénanake, juka türik entok kaa türik täyaka.

⁶ Huanäi jü jámut ä bitchak juka juya takata türiakähui entok ára ä buätühui, entok ä bithuäpo müsäla machiakay, ìri juya taka

tüisi buámachiakay jita yún täya béchibo. Huanäi juka takata nüka ä buäka, entok ä kunahua ket áamak anemta ket ä miikak, áapo ket simeta ä nokau jikkajak iri ket ä buäka áapörík Bénasi. ⁷ Huanäi jume bem pusim étapotuk, huanärim jünëak takahuat kaa bem sankokähui. Huanärim chuna sahuam náu jüikaka émo áméi páttiak.

⁸ Huäri taahuarit kupteyo ili jekayi Yahue Dios nok jiaahuim jikkajak, huertapo naa huemta. Huanäi jü yoreme entok jü jámmut huertota juya násukim Yahue Diostam üsuriak.

⁹ Huanäi Yahue Dios yoremta núnnuk, ínel jáka:

—¿Jaksë aane émpo?

¹⁰ Huanäi áapo ä yommiak:

—Em nok jáhuine huertopo jikkajaka ä mamajhuek, buëitukne in takahuat kaa sankokay. Huanäine üsuk.

¹¹ Huanäi Yahue Dios éntok ínel áu jiaahuak:

—¿Jábesu enchi tejhuak kaa em sankokähui? ¿Ö Jachë ä buäka juka juya takata kaa nee enchi buä sahuëhui?

¹² Huanäi jü yoreme ä yommiak:

—Jü jámut em nee makakähui, juka juya takata nee miikak huanäine ä buäka.

¹³ Huanäi Yahue Dios jámuttau ínel jiaahuak:

—¿Jítasä jü em yakähui?

Huanäi jü jámut ínel jiaahuak:

—Jü bakot nee báitahuak, huanäine ä buäka.

¹⁴ Huanäi Yahue Dios bakottau ínel jiaahuak:

«Íkai em yáakä béchibo bette nooki émot chë chupnake,
jume síme animaalim ára buktume násuku,
entok síme animaalim kara buktume násuku.

Entok en naateka em naa huëpe émo huiksisimnake,
éntokë buía toröchiata buänake en jíápsäpo tajti.

¹⁵ Bueituk enchi entok jámutta

náu enchimmet yeu kat-riam emo omtiahuamtane
enchim maknake,

jume at yeu kat-riam kóbapom émot cheptinake,
émpo éntokë tempërimpo ä kïnake».

¹⁶ Jü jámuttau éntok ínel jiaahuak:

«Em abe asuapone yún huantiriam émou ayutuanake,
 éntokë tüisi kokösi yún huantiriam inneaka asuanake.
 Em kuna beppë ampenake,
 Të áapo entok émou kóba yötunake».

¹⁷ Jü yoremtau éntok ínel jiahua:

«Juka em jáamut nokakäu em yáakä béchïbo
 entok juka juya takata kaa enchi in buä
 sahuëu em buäkähui,
 ïari béchïbo buíatat bette nooki at chuppe.
 Entok em kaa tü yáakä béchïbo kökosë jïokot
 aneka aahuä chuptuanake juka etta jibuä
 béchïbo em jíápsau tajti.

¹⁸ Huitcham entok tachïnom at siunake jü buíachi,
 émpo éntokë ili juyata huajpo ayukamta buänake.

¹⁹ Koba mejëké barutteka em buäyëu kobanake,
 buíau em notteu tajti,
 bueítukë buía toröchiapo nüri,
 éntokë toröchia buíau nottinake».

Jum huerto Edémpo yeu am béebak: jü Diosta tua eeri

²⁰ Huanäi Adán juka ä jámut-hua, Eva ti ä téhuak, bueítuk síme jume ániat jíápsame ä ayekä béchïbo. ²¹ Huanäi Yahue Dios, juka Adánta entok ä jáamutta, animal behuapo supem am yáariak huanäi am supetuak.

²² Huanäi Yahue Dios, ínel jiaahuak: «En éntok jü yoreme íto bënna, tühuata entok kaa tühuata täyaka. ¿Én éntok kaa áu mam rútukteka juya takata yü jíápsihumta nüna? ¿Ä buäka, jíbapo béchïbo ái jíápsinake!». ²³ Huanäi Yahue Dios Edén huertopo yeu ä béebak jum buíapo ä nühuakäpo buíata ä tékipanuanakë béchïbo. ²⁴ Ínëli yoremta huertopo yeu béebak huanäi ángelesim áma jäbuak, entok senu ejparam beeteme síme kätana naa kuakteme, juka juya yún jíápsihumta taka böota am suayanakë béchïbo.

Caín entok Abel

4 Jü Adán Evata tatäyak huanäi at usiak, huanäi Eva Caínta asuaaka ínel jiaahuak: «Yahue Diosta júnel eäpone usi outa asuak». ²Huanäi chúkula Abelta asuak, Caínta saila.

Abel kabaram susuáayay, Caín éntok buíata éechay. ³Të jak ániata huëpo, Caín juka Yahue Diostau bicha näikiata, buíapo yeu simlata áu ä tojjak. ⁴Huanäi Abel ket Yahue Diostau am nüpak jume kabaram, bát hueerim chë áma äahuim. Huanäi Áapo Abelta bíchaka áu tü éeak entok aahuä nüpakäu tutürek. ⁵Të Caínta bíchaka kaa ä tutürek, entok juka áu bicha näikiata júne. Ä nüpakäu junnerä béchíbo Caín tüisi öomteka junnerak pujbatuk.

⁶Huanäi Yahue Dios Caíntau ínel jiaahuak: «¿Jatchiakë öomtek éntokë junnerak pujbätek? ⁷Bueítuk émpo tüisi ayukätek, türike pujba eiyey. Të kaa tüisi ayukätek, jü em Dios bejri enchi kobaseka huéiye, júnentaka júne empë ára áa béppatu».

⁸Huanäi Caín ä saila Abeltau ínel jiaahuak: «Jante juya ániata bítbo». Huanäi bem pasiyaluäpo am rejtey, Caín ä saila bejreka áu mamam toboktiaka, ä mëak.

⁹Huanäi Yahue Dios Caíntau ínel jiaahuak:

—¿Jüsu em saila Abel, jaksu aane?

Huanäi áapo ä yómmiaka ínel jiaahuak:

—Kanne jünéiya. ¿Jachu ínapo ä suaya tékilek juka in saila?

¹⁰Huanäi Áapo ínel áu jiaahuak:

—¿Jitasë yáuhuak? ¡Jikkajäe! ¡Jü em saila ojbo buíapo em guötiakau ínou chaaye, lútula huentma nee yáasahueka! ¹¹ÿari béchíbo bette nooki émot chupnake, ími buíapo, bueítuk jü buía ä teni étapoka juka em saila ojbo mabetak. ¹²Bueítuk jü buíya ém tékipanuanakëu, ¡tüisi enchi ä tékipanauak júne!, kaibu chupnake jü em eechi, buíapo kaakum jométakë naa hueenake.

¹³Huanäi Caín, Yahue Diostau ínel jiaahuak:

—¡Buéresi juebenna jü jiokot in yáanähui éntokne kara yánti éaka ä mabeta! ¹⁴Ëne ími buíapo nee yeu béebak, em anëpone kara aneka éusunake. Entokne kaakum jométaka buía ániat naa hueramnake. ¡Jabe júne ím hueramäpo nee tiakame, nee mënake!

¹⁵Huanäi Yahue Dios ä yommiak:

—Tua lütüriapo jabe júne Caínta mëakätek, guoy búsanisi bette nooki at chúpatunake.

Huanäi Yahue Dios Caíntat señalta at oorek jaabe júnne ä tiakame, kaa ä mēnakē béchībo. ¹⁶Huanäi Caín Yahue Diosta bíchāpo yeu siika, buiära Nod ti téhuakāpo jóatek, Edén buíapo täata yeu huēu bétana.

Caíntat yeu kat-riam

¹⁷Huanäi Caín ä jámut-hua jubeka at usiak, ĩri éntok Enoc ti téhuakamta asuak. Huanäi Caín buére joärata yechaka ä uusi téhuam Enoc, ti ä téhuatuak. ¹⁸Huanäi Enoctau, Irad áu yeu tomtek, Iradtau éntoko Mehujael áu yeu tomtek, Mehujaeltau éntoko Metusael áu yeu tomtek, Metusaeltau éntoko Lamec áu yeu tomtek.

¹⁹Huanäi Lamec ä béchībo guoy jáamuchim nūka. Huepūlaka Ada ti téhuaakay, jū senu éntok Zila ti téhuaakay. ²⁰Huanäi Ada Jabalta asuak, ĩri éntok huakasim ára bukeeka lona karimpo jójjoame üusek. ²¹Ä sailahua éntok Jubal ti téhuaakay, ĩri entok simem jume arpam poname éntok baka kusiam ára kuseme üusek. ²²Zila ket Tubal-Caínta asuak, ĩri éntok sime sisīguok broncepo joohuamta ára joohuay. Tubal-Caínta huayi éntok Naama ti téhuaakay. ²³Huanäi Lamec ä jáamuchimmeu ínel jiaahuak:

«Ada entok Zila in nokāhuem jíkkaja Lamecta jáamuchim,
akem ä jíkkaja juka ím nooki;
huepū yoremtane mēak kōkosi nee yáakamta,
éntok jūbua yōtuta, jitay nee béebakamta.

²⁴Bueituk jabe júne guoj búsanisi jiokot yáanake
Caínta mēakātek,
;Entok ket jabe júne nee mēakātek setentasi guoj
búsanisi jiokot yána!».

Setta yeu tomtekāhui

²⁵Adán juchi ä tatāyak juka ä jámut-huata huanäi at usiak. ĩri éntok asuaka Set ti téhuam ä makkak. Huanäi ínel jiaahuak: «Bueituk Dios, Abelta béchībo ínomak annakemta tābuik nee asuatuak, juka Caínta mēakāhui». ²⁶Settau ket ili uusi au yeu tomtek, huanäi Enós ti ä téhuatuak. Huanäi naateka jume yoremem Yahue Diosta téhuapom, oraciompo áu noktaitek.

Jume Adántat yeu kat-riam

- 5** Īri jü libro Adánta bétana nat tomti kat-riam áma jjojteri. Huári taahuarit Dios yoremta yáuhuak, Diosta bénnek.
- ²Outa entok juka jámutta yáuhuak, huanäi éntok ä tü eäu am mákaka, jume yoremem bétana huéme «yoremem» buíapo yáarim ti am téhuak, huári taahuarit bem yáuhuakä béchibo.
- ³Huanäi Adán ciento treinta huásuktiriam jiápsaka áa bének usiak, tua áapörík bénnek, huanäi Set ti ä téhuaatuak.
- ⁴Huanäi síme jume Adánta taahuarim, chúkula Setta usiasuka ochocientos huásuktiriam jiápsak, oohuim entok jáamuchim usiak. ⁵Entok jume taahuarim Adánta jiápsakäu, novecientos treinta huásuktiriam, huanäi muukuk.
- ⁶Set ciento cinco huásuktiriam jiápsaka, Enósta usiak. ⁷Set, Enósta usiasuka, juchi ochocientos siete huásuktiriam jiápsak, oohuim entok jáamuchim usiak. ⁸Júnëli síme jume Setta taahuarim novecientos dooce huásuktiriamtuk, huanäi muukuk.
- ⁹Enós noventa huásuktiriam jiápsaka, Cainánta usiak. ¹⁰Enós, Cainánta usiasuka juchi ochocientos quince huásuktiriam jiápsak. Oohuim entok jáamuchim usiak. ¹¹Entok jume Enósta taahuarim novecientos cinco huásuktiriamtuk, huanäi muukuk.
- ¹²Cainán setenta huásuktiriam jiápsaka, Mahalaleelta usiak. ¹³Cainánta Mahalaleelta usiasuka, juchi ochocientos cuarenta huásuktiriam jiápsak. Oohuim entok jáamuchim usiak. ¹⁴Júnëli síme jume Cainánta taahuarim novecientos guoj mamni huásuktiriamtuk, huanäi muukuk.
- ¹⁵Mahalaleel sesenta y cinco huásuktiriam jiápsaka, Jaredta usiak. ¹⁶Mahalaleel, Jaredta usiasuka juchi ochocientos treinta huásuktiriam jiápsak. Oohuim entok jáamuchim usiak. ¹⁷Júnëli síme jume Mahalaleelta taahuarim ochocientos noventa y cinco huásuktiriamtuk, huanäi muukuk.
- ¹⁸Jared ciento sesenta y dos huásuktiriam jiápsaka, Enocta usiak. ¹⁹Jared, Enocta usiasuka, ochocientos huásuktiriam jiápsak. Oohuim entok jáamuchim usiak. ²⁰Junëli síme jume Jaredta taahuarim novecientos sesenta y dos huásuktiriamtuk, huanäi muukuk.

- ²¹Enoc sesenta y cinco huásuktiriam jiápsaka, Matusalénta usiak. ²²Enoc chúkula Matusalénta usiasuka, Diostamak náa siika. Entok juchi trecientos huásuktiriam jiápsak. Oohuim entok jáamuchim usiak. ²³Junéli síme jume Enocta taahuarim trecientos sesenta y cinco huásuktiriamtuk. ²⁴Enoc Diostamak náa siika, entok ä anëpo kabétuk, bueítuk Dios ä nuk siika.
- ²⁵Matusalén ciento ochenta y siete huásuktiriam jiápsaka, Lamecta usiak. ²⁶Matusalén, Lamecta usiasuka juchi setecientos ochenta y dos huásuktiriam jiápsak. Oohuim entok jáamuchim usiak. ²⁷Júnéli síme jume Matusalénta taahuarim novecientos sesenta y nueve huásuktiriamtuk, huanäi muukuk.
- ²⁸Lamec ciento ochenta y dos huásuktiriam jiápsaka, hupülak usiak. ²⁹Noé ti ä téhuatuak, ínel jáaka: «Íri ítom jimyoretuanake jum jita ítom joäpo entok mamammeý ítom tékipanuapo, juka buíata Yahue Diosta bette nokta at chupakä béchïbo». ³⁰Lamec chúkula Noéta usiasuka, juchi quinientos noventa y cinco huásuktiriam jiápsak, oohuim entok jáamuchim usiak. ³¹Júnéli síme jume Lamecta taahuarim setecientos setenta y siete huásuktiriamtuk, huanäi muukuk.
- ³²Noé quinientom huasukteka, Semta, Camta entok Jafetta usiak.

Jü kaa tühua yoremem joähui

6 Ínel yeu siika juka yoremrata áu büruria tayteko, buíata béppa usi jáamuchim ámeu yeu tomteko. ²Jume Diosta üusim, jume yoremem maalam musála mamáchimim bíchaka, yehuim am púaka úttiapo am nüka ame béchïbo. ³Huanäi Yahue Dios ínel jiaahuak: «Im jiápsi kaa pappeaka tahuana, kanne juka yoremrata jíbapo béchïbo jiápsi ía. Bueítuk áapo huakajta takahuak ciento veinte huásuktiriam jiba jiápsinake».

⁴Huamëi taahuarimmet buíapo yoremem tüisi tettebem, entok bem takahua úttiaka jípureka aaney. Chúkula entok jume Diosta üusim jume yoremem maalam juube huanärim ámet usiak, imei júnen jume émo öouleme bannataka naateka ousi aneka täyahuakame.

⁵Huanäi Yahue Dios buíapo am bitchak jume yoremem kaa türik juebennak ámet ayukamta, entok bem jiápsipo kaa türik jiba bem yáa báreka eähui. ⁶Yahue Dios buíapo yoremta yáasuka, ä jiápsipo kókosi éeak, yoremta ími buíapo ä yáaka

bétana, entok jiba kökosi éaka taahuak. ⁷Huanäi Yahue Dios ínel jiaahuak: «Sime jume yoremem buíapo in yáakäune lútiaka kaitäpo tahuaria báare. Áamak éntok jume animaalim ára buktume, entok jume buíapo émo huíikeme, entok jume téhuekapo huikichim, bueítukne jámak kaa am yáakätek chë türi eiyey». ⁸Të Noé, Yahue Diosta bíchäpo, tü eerita jípurek.

Noé barkota joohua

⁹Ímëi amëria jume Noétat nat tomti kateme: Noé lútula huentta joaka yumálasa áu nüyeka jíápsay; Diostamak huerámaka. ¹⁰Noé bajim usiak: Sem, Cam entok Jafetta.

¹¹Diosta bíchäpom, kaa türiku émo nasontek jume yorembram ímë buíapo jíápsame, entok katim jü juëna eehuámak yuuma bueítuk ámet tápunak. ¹²Huanäi Dios yorembrata buíapo jíápsame bitchak, kaa türiku émo nasontelame; bueítuk buíapo böota bem hueriapom kaa türik jiba joohuay. ¹³Huanäi Dios Noétau ínel jiaahuak: «Bejane huitti éehuatma jípure sïmem jíápsame lütia báareka, bueítuk bempörim béchïbo jü juena eehuame ániat tápuni. ¡Entok sime ániatane lütia báare!

¹⁴»Huäri béchïbo kuta goferpë barkota yáuhua; huanäre nat béppa huaijhua áma káate entok koräim il-lïchim entok buëurum kétchi, éntokë breata at teeka huaijhua entok yeutana. ¹⁵Huanäre ínel ä yáanake: ciento treinta y ocho metrota tébiakamta, entok veintitres metro buékaakamta, entok catorce metrom jikau bicha tébiakamta. ¹⁶Ventanate, at yahua jikat naateka medio metrota jipuna kom bicha naa chíkola. Senu chakäku éntokë ä puertatua ïri barko entok baj pisom jïpunake.

¹⁷»¡Yuula, akë ä bitcha! Ínapone buére baania yuku báata buíata béppa nüpanake, huanäi sime jume téhuekata bétuk jíápsame lütinake, entok simë buía ániat jíápsame kokkonake.

¹⁸Émomak éntokne, nokta yechanake huanärem jum barkopo kimunake émpo, entok jume em üusim, em jámutta entok jume em üusim jáamuchim. ¹⁹Entok sime jume animaalim guouguóyika kaa nanälaika jíápsame, barkopë am kimanake émomak am jíápsinakë béchïbo, animaal outa entok jámutta.

²⁰Guouguoyim nanälaika jume huikichim, entok täbui animaal, entok ket jume animaalim il-lïchim buíapo huamhuamteme emohuim huenake bem jíápsinakë béchïbo. ²¹Éntokë émomak ä

nüye juka sime buähuamta ára buätumta, huanäre huaijhua ä ëria, iri buähuame émo béchibotunake entok bempörim béchibo».

²²Huanäi Noé ínel ä yáuhuak; Diosta ä nésahuekä páman simeta yáuhuak.

Diluvio bää ániata roptiak

7 Huanäi Yahue Dios Noétau ínel jiaahuak: «Barkopem kiimu émpo entok sime em náu hueerim, bueituk émpë in bíchäpo lútula jíápsa simem násuku. ²Sime animaal kaa chicha maachim násukë guoj búsaním áma nüye náu jíápsaka usianakeme, animaal outa entok animaal jáamutta. Të jume animaal chicha machim násuk náu jíápsaka usianakeme, animaal outa entok animaal jámutta. ³Entok kétchi téhuekapo huikichim; guoj búsan huikit oohuim entok guoj búsan huikit jáamuchim, bueituk ímëri buíata béppa kaa lúteka am jíápsinakë béchibo. ⁴Bueituk guoj búsan taahuarim simsuk, ínapone buíata béppa yuktuanake, cuarenta taahuarimpo entok cuarenta tukaarimpo, huanäine simem in yáakau entok buíata béppa jíápsamene lütianake».

⁵Huanäi Noé, Yahue Diosta nésahuekä páman simeta yáuhuak.

⁶Noé seiscientos huásuktiriam hueriy, juka buére baania báata buíata béppa siiko. ⁷Íkai buére baania báata béchibo, Noé barkopo kibakek, ä jubiamaki ä úusimmaki entok bem úusim jubimmaki. ⁸Bemporimmakim aaney jume animaalim kaa nanáilam jume Diosta bíchäpo türi buä béchibo, entok animaal mëehuame entok taahuame Diostau bicha buijhuame béchibo huéeme, entok ket Diosta bíchäpo kaa türim jum huikichimmak entok animaalim il-lichim buíapo huanhuaneme. ⁹Ímëri guoguóyikam Noétamak barkopo kiimuk, animaal öou entok animaal jámutta, Dios jü Noétau ä nésahuekäpo ámani. ¹⁰Huanäi guoj búsan taahuata yumák, jü buére baania bää buía ániat böotek.

¹¹Noé, seiscientos huasuktiriam jípurey, jü diesiciete taahuarit guoy mechata huey sime jume bahue báam kom órekame pejtek, jü yuku entok, jikattana téhueka bétana búrusim entok yünim emo étapok. ¹²Huanäi buíata béppa yukkuk cuarenta taahuarimpo entok cuarenta tukaarimpo.

¹³Íri taahuarit Noé, Sem, Cam entok Jafet ä úusihuam entok Noéta jubi entok jume ä úusihuam juubim áamakim

barkopo kiimuk. ¹⁴Bempo entok síme jume animaalim kara buktume kaa nanálaika, entok síme jume animaalim buk béchibo joihuatarim kaa nanálaika entok síme jume animaalim émo huíikeme kaa nanálaim, entok síme huikichim kaa nanálaika, entok síme animaal másaka kaa nanálaim. ¹⁵Ímëri júntuk guoguóyikam Noétamak barkou kiimuk, síme jume huakajpo jiabiteka jíápsita jípureme. ¹⁶Jume áman kimukame, animaal öou entok animaal jámutta, Diosta nésahuekä pámani. Huanäi Yahue Dios barko puertata am pattiriak.

¹⁷Huanäi báa buére bania yukkuk cuarenta taahuarimpo buíata béppa, huanäi jú báa jikau siika barkota toboktiak buíata béppa. ¹⁸Huanäi jú báa tüisi juebénaka buíata béppa jikau siika, jú barko éntok báata béppa jepektisimey. ¹⁹Huanäi jú buére bania jikau siika, buíata béppa, entok síme kahui bueerem, téhuekam bétuk ayúkame roptek. ²⁰Jume kahui bueerem roptiasuka, ketune guoj búsan meetropo jikau siika. ²¹Ínëlim kokkok síme jume buíapo jíápsame, jume animaalim másakame, ára buktume, entok jume kara buktume entok síme jume buíapo émo huíikeme, entok síme yoremem. ²²Jume buíapo jíápsaka jiabiteme, símetakam kókkok. ²³Ínëlim lütiahuak síme jume buíata béppa jíápsahui: yoremtamak naateka entok jú animaal, jume buíapo émo huíikeme, entok jume téhuekapo huikichim, buíata béppam lütiahuak. Huanäi Noé jiba taahuak entok jume áamak barkopo anëihum. ²⁴Huanäi jú báa buíata béppa taahuak ciento cincuenta taahuarimpo.

Buére bania lütek

8 Huanäi Dios Noétau huáhuatek, entok síme animaalimmehui kara buktume entok ára buktume Noétamak barkopo anemmehui. Huanäi Dios jekata buíata béppa buitituak jú báa éntok kom huetaitek. ²Huanäi jume bahue kom huaijhua hueme pattek, entok ket jume téhuekapo buére báam kaa chukteka kom kiktete, entok téhueka bétana beja kaa yukuahuak. ³Huanäi jume báam buíata béppa laauti kom huéetaitek; huanäi ciento cincuenta taapo jú báa tokti suumuk. ⁴Jú barko kahum Ararat ti téhuakápo béppa taahuak, guoj búsan mecham huëpo, diesisiete taahuarim yumápo. ⁵Huanäi guoj mamni mecham huëpo jume

bäam kom hueiyey, entok guoj mamni metta naateka senu taahuata huëpo, jume káhuim chë mejikachim bittu taitek.

⁶Huanäi cuarenta taahuarim ketune huëpo, Noé juka barko ventanata ä yáakau étapok. ⁷Huanäi huikit konita áman bíttuak, iri éntok yeu siika jakun bicha naa chíkola neyeka, juka bäata buíata béppa sumeü tajti. ⁸Entok ket guókouta áman bíttuak jünee báreka, bäata ánia buíata béppa kaitatukáhuí. ⁹Të jü guokkou jak ä yejtenákeu kaa tiaka barkou nottek. Bueítuk jume bäam ketunem síme buía ániat órekay. Huanäi áapo yeu mamteka ä nüka huaijhua barkou áamak ä kibachak.

¹⁰Të ketune guoj búsan taahuarim boobitchuka, juchi juka guókouta barkopo päkun bicha yeu bíttuak. ¹¹Huanäi jü guókou kuptilámak áu nottek; huepu juya oliivo sahua loobota hueriaka. Huanäi Noé júnëiak juka bäata buía ániat beja kaitatukáhuí.

¹²Të ketune guoj búsan taahuarim boobitchuka, juchi juka guókouta áman bíttuak, të jü guókou éntok kaa áu nottek.

¹³Të ínëli Noéta seiscientos áma senu huásuktiriam hueriäpo, juka metta huepul taahuarim hueriäpo, jume bäam buíata béppam huaakek. Huanäi Noé juka barkota ä béppa tektukau ä ühuak, entok juka buía ánia huakiata bitchak. ¹⁴Guoy mecham huéeyo veintisiete taahuarim huëpo, jem bejja jü buía huaakek!

¹⁵Huanäi Dios, Noétau nookak ínel jíaka: ¹⁶«Barkopë yeu huéiye, émpo entok em jámmut, em üusim, entok jume bem jáamuchim émomaki. ¹⁷Entok símem animaalim émomak aneme, jume másakame, jume kara buktume entok síme jume buíapo émo huíikeme, imëre émomak yeu hueria; huanärem buía ániat kaate, búrusem émo yáuhua buía ániachi».

¹⁸Huanäi Noé entok ä üusihuam yeu sajjak, ä jámut-hua, entok ä üusim jáamuchim áamaki. ¹⁹Entok síme animaalim, síme jume buíapo émo huíikeme, síme huikichim, entok síme ániat jíápsaka kaa nanälaim, barkopom yeu sajjak.

²⁰Läuti Noé, huepü altarta yáuhuak Yahue Diosta béchïbo, huanäi huämi animaal kaa chicha maachim nüka am mëak entok huikitta kaa chicha maachim Diostau bicha am näikiaka am taiyak. ²¹Huanäi Yahue Dios musäla jubak mabetaka, ä jíápsipo ínel jiahuak: «Buíatatne kaa éntok bette nokta at chupanake yoremta béchïbo. Bueítuk jü yoremta jíápsi, ä jübua yótupo naateka kaa türík jiba éiya, entok síme jume ániat

jiápsame kanne éntok juchi am lütianake, én in ä yáaka bénasi. ²²Të juka buía ániata ím orëu tajti, jiba ét-huaka jijichupana, entok tattanake entok sésebenake, entok tasariatunake entok séberiatunake, taahuarim ayúnake entok tukarim júnne».

Diosta Noétamak nokta tütekähui

9 Dios ä tü eäu Noéta makkak entok ä üusihuam, huanäi ínel ámeu jiaahuak: «Juebenasem émo büruriaka buíata tápunia. ²Huanäi ánia buíapo síme animaalim enchim maujnake, jume téhuekapo huikichim, entok jume animaalim il-lichim buíapo huanhuaneme, entok ket kara buktume, entok síme bathuepo kuchum, bempom enchim yörina entok ket enchim maujnake ínapone enchim mampo am tojja. ³Síme juka alilíti aneka jiápsamtem ára buäye, entok síme juya siarita, simetane enchim makka. ⁴Të juka huakajta ä ojboomaki kátem ä buánake, bueituk jü ojbo jiápsita huéria.

⁵»Ínapone am yáala juka outa entok juka jámutta, batte íno bénasi maachi. Junéli béchïbo bueituk jita animaal enchim mëako, jü animaal muknake. Emë kétchi, jabeta mëako, kechem muknake. ⁶Bueituk jábe yoremta ojbo guötiaka ä mëakame, áapörík ket täbui yoreme ä ojbo guötiaka ä mënake. Bueituk jü yoreme batte Diosta bénasi yári. ⁷Të emëe juébenasem émo büruria, entokem buíapo yún usia, entokem ími buíapo yún nat béppa émo büruria».

⁸Huanäi Dios Noétahui entok ä üusimmeu nookak, ínel jíaka: ⁹«Achem suhua ínapone ími enchimmak nokta súmaka ä yétcha, entok jume chúkula enchimpat kat-riam katnákemë béchïbo, ¹⁰entok síme jiápsaka enchimmak anéme; jume animaal másakame, entok síme animaal kara buk-huaka entok ára buktuka buíapo enchimmak anéme, jume síme barkopo yeu sájakame, entok síme animaal buíapo joome. ¹¹Im nokine enchimmak yétcha, buére baniaine kaa éntok yoremem entok animaalim lütianake. Entok kaa juchi buére bania ayúnake buíat ayukamta tejal béchïbo».

¹²Huanäi Dios ínel jiaahuak: «Íri ajäria jü señal, nokta súmaka enchimmak in yechähui entok síme jume enchimmak jiápsame béchïbo, yuu huásuktiriam huëpo jíbapo béchïbotunake.

¹³Namupone juka kuruesta oore, bueituk buíatamak nokta

tüteka in ä sumäapo enchimmaki entok sime jume jiápsame ä señaltunake béchibo. ¹⁴ Huanäi jume namum buíata béppa nee nüpay, jü kurues namupo bíttunake. ¹⁵ Huanäine áu huaatinake nokta enchimmak tüteka in súmakähui, entok sime jume ániat jiápsammaki, bueítuk kaa éntok buére bania ayúnake jume buíapo jiápsame kaa lütinakë béchibo. ¹⁶ Jü kurues namupo bíttunake. Huanäine ä bitchaka áu huaatinake, juka nokta tüteka ámemak in súmakähui, sime jiápsammaki jíbapo béchibo». ¹⁷ Huanäi Dios Noétau ínel jiaahuak: «Íri ajäria jü señal nokta tüteka ámemak in súmakähui, jume sime buía ániat jiápsammaki».

Jume Noéta üusim

¹⁸ Ímërimme jume Noéta üusim barkopo yeu sájakame Sem, Cam entok Jafet (Cam juka Canaánta üusek). ¹⁹ Ímëi bájim Noé am üusek. Huanäi jume ámet yeu kat-riam buíatam tápuniak.

²⁰ Chúkula Noé buíata ettáitek, huanäi páraj óguom eechak. ²¹ Huanäi vinota jëka ái naamúkuka ä lona karipo huaijhua kaa sankoka bökay. ²² Cam, Canaánta áтчay, ä áчayhua kaa sankokamta bitchak, huanäi jume guoy ä sailahuam pákun anéme tejhuak. ²³ Huanäi Sem entok Jafet jíniammim nüka, bem jenommet ä oorek. Huanärim amáu bicha kateka, jíniammim bem áтчay béppa teekak, sékana bicha pujbaka junëlim juka bem áтчay kaa sankokamta kaa bitchak.

²⁴ Noé nahuaijrataka jiápsi yejteka bussak, huanäi jünëiak ä üusihua chë ilitchik jita áu ä yáakähui. ²⁵ Huanäi ínel jiaahuak:

«¡Bette noki Canaánta béchibotunake!

¡Chë bétukë jipuna sëmëm en náu hueerim béchibo,
ä sailam nésauta joorianake!».

²⁶ Të ket ínel jiaahuak:

«¡Yahue Diosta tü ëri Senta béchibotunake,
Canaán éntok Semtau nésaulerotunake!

²⁷ ¡Dios Jafettau buére tühuata áu yáanake!
Entok Senta kari lonampo jóanake,
Canaán éntok áu nésaulerotunake».

²⁸Buére baniata simsuko, Noé juchi trecientos cincuenta huásuktiriam jiápsak. ²⁹Síme jume huásuktiriam Noéta ámet jiápsakáu novecientos cincuenta huásuktiriamme, huanäi muukuk.

Jume Noéta üusimmet yeu kat-riam

10 Ímërimme jume Noéta üusim bétana yeu kat-riam: Sem, Cam entok Jafet, imërihuim éntok üusim ámeu yeu tomtek juka buére baniata simsuko.

Jafetat yeu kat-riame

- ²Ímërimme jume Jafetta üusim: Gomer, Magog, Madai, Javán, Tubal, Mesec entok Tiras.
³Ímëri éntok jume Gomerta üusim: Askeenaz, Rifat entok Togarma.
⁴Jume Javánta üusim: Elisa, Tarsis, Quitim entok Dodanim.
⁵Ímëri éntok Jafetta bétana kateme jum bahueta biasim jóatek, síme naciónimmechi entok síme áamak yeu kat-riammaki ä buíapo, entok bem nanálaik nokäpo.

Camtat yeu kat-riame

- ⁶Jume Camta üusim: Cus, Mizraim, Fut entok Canaán.
⁷Jume Custa üusim: Seba, Havila, Sabta, Raama entok Sabteca.
 Entok jume Raamata üusim: Seba entok Dedán.
⁸Cus éntok Nimrodta usiak, ïri ímï buíapo buéresi chë bát úttiakay símem béppa. ⁹Ïri Yahue Diosta bíchäpo tepa úttiakay animaalim ä suanake béchïbo. Ïari béchïbo ínel jijiayhua: «Kabe Nimrodta bénasi, tepa ára animaalim sussua Yahue Diosta bíchäpo». ¹⁰Huanäi ínëli naatek jü reytaka ä nésahuëhui Babel, Erec, Acad entok Calne, jum Sinarta buiärapo. ¹¹Imï buiärapo yeu siika Asiriau bicha, huanäi buére joära Níniveta yáuhuak, Rehobotta, Calata, ¹²buére joära Resén, (Nínive entok Calata násuk taahuay). Ïri éntok buére joäratukay.
¹³Mizraim Ludimta üusek, entok Anamimta, Lehabimta, Naftuhimta, ¹⁴Patrusimta, Casluhimta entok Caftorim, ímëchirim yeu sákala jume filisteom.
¹⁵Canaán, kësam huëpo Sidónta üusek, entok Hetta, ¹⁶jume jebuseom, amorreom, gergeseom, ¹⁷heveom, araceom, sineom, ¹⁸arvadeom, zemareom entok hamateom.

Chúkula jume cananeompo náu aanim émom chibejtiak.
¹⁹Ímëi jóakäpo cananeo buiära néosauritukay, Sidonpo
 naateka Gerariu bicha Gazau tajti entok Sodomau bicha
 Gomorra, Adma entok Zeboim Lasau tajti.
²⁰Ímërimme jume Camta üusim náu hueerim, bem buíampo,
 bem nacioonimpo entok bem nokäpo.

Semat yeu kat-riame

²¹Semtahuim ket yeu tomtek jume üusim, síme jume Heberta
 üusim áтчay, entok Jafetta saayi chë yöhue.
²²Ímërimme jume Semta üusim: Elam, Asur,
 Arfaxad, Lud entok Aram.
²³Jume Aramta üusim: Uz, Hul, Geter entok Mas.
²⁴Arfaxadta áchayekay jü Sala, Salata éntok jü Heber ä áchayekay.
²⁵Chúkula Heber guoyim usiak: Huépülaka Peleg ti téhuaakay,
 bueítuk ä jíápsayo jü buía («näikimtéhuak» ínel jiaubare).
 Jü Pelegta saila éntok Joctán ti téhuaakay.
²⁶Joctánta áchayekay jü Almodad, Selef, Hazar-mavet, Jera,
²⁷Adoram, Uzal, Dicla, ²⁸Obal, Abimael, Seba, ²⁹Ofir, Havila
 entok Jobab. Símem ímëri Joctán am üusek. ³⁰Entok jü buíya
 bem jíápsakäpo, Mesapo náateka jum Sefariu tajti, jum
 täata yeu sisime bétana tüisi kahui buérem ayukäpo.
³¹Ímëi amëria jume Semta bétana kateme chikti nacioonim,
 entok náu hueerim, bem buíarámpo entok nanálaik bem nokäpo.

Ínëli lütek

³²Ímëi amëria jume náu hueerim Noéta üusim, bem kat-riam
 bétana bem nacioonimpo. Ímëi bétanam émo chibejtiak jume
 nacioonim jum buíapo, juka buére baniata simsuko.

Jü Babelta toores

11 Jauhuei taapo jü buíya jum bem nokäpo huepüla
 jíbatukay, éntokim huepülay jiba nookai. ²Entok inen
 yeu siika: täata yeu huë bétana yeu am sajako, Sinar buíapom
 bueka päriata téhuak, huanärim áma jóatek.

³Entokim ínel náu jiaahuak: «Lagriom te yáaka taijpo
 am búasanake». (Entok jü lagrio chë türiak jü tétata béppa,
 éntok jü chapopoote jü mezclata béppa). ⁴Huanärim ínel

jiaahuak: «Jante, buére joäratate yáanake, entok torejta téhuekau yumamta. Ínëlite ítom téhuam täyatebonake, ínëlite síme buía ániat kaa íto chibejtianake».

⁵Huanäi Yahue Dios äbo kom siika, juka buére joärata entok torejta, jume yoremem usiarim joäu bitbáreka. ⁶Huanäi Yahue Dios ínel jiaahuak: «¡Akë am bitcha! Bempo huepül pueblo jibba, entok síme ímëri huepü nokta jibam nooka; en éntokim juka tékilta bem yáabareü naatela, jentok kaita ára am toijtuanake juka bem yáa báreka eähui! ⁷En éntokte ámeu kom sajaka juka bem nokäpo emo tärulataka am tahuariana, eläpo kaabe at jüneenake ä jälaibechi jita ä nokähui».

⁸Ínëli síme ániat náasam chibektiak Yahue Dios. Huanärim juka buére joärata bem joäu jóo yáatek. ⁹Íaribéchibo ínel téhuatuahuak jü buére joära Babel, bueítuk huämiri jü Yahue Dios ikä yáuhuak síme buíapo bem nokäpom emo täruka am tahuatuak. Entok huämi náateka síme ánia buíat am chibejtiak.

Jume Semtat yeu kat-riam entok Abramtau tajti

¹⁰Ímëi amëria jume Semtat yeu kat-riam.

Sem cien huásuktiriam yumariaka Arfaxadta usiak, guoy huásuktiriam buére baniata yeu simsuko. ¹¹Íkái yeu simsuko, Sem juchi quinientos huásuktiriam jíápsak, huanäi huatem ket usiak oohuim entok jáamuchim.

¹²Arfaxad treinta áma mamni huásuktiriam yumariak huanäi Salata usiak. ¹³Huanäi Arfaxad Salata usiasuka juchi cuatrocientos áma baj huásuktiriam jíápsak, huanäi huatem ket usiak oohuim éntok jáamuchim.

¹⁴Saala treinta huásuktiriam yumariak huanäi Heberta usiak. ¹⁵Huanäi Sala Heberta usiasuka, juchi cuatrocientos áma baj huásuktiriam jíápsak. Huanäi huatem ket usiak oohuim entok jáamuchim.

¹⁶Heber treinta áma naiki huásuktiriam jíápsaka Pelegta usiak. ¹⁷Huanäi Heber, Pelegta usiasuka juchi cuatrocientos treinta huásuktiriam jíápsak, huanäi huatem ket usiak oohuim entok jáamuchim.

- ¹⁸Peleg treinta huásuktiriam hueriaka, Reúta usiak. ¹⁹Huanäi Peleg, Reúta usiasuka, juchi doscientos áma batan huásuktiriam jiápsak. Huanäi huatem ket usiak oohuim entok jáamuchim.
- ²⁰Reu treinta áma guoy huásuktiriam jiápsak, huanäi Serugta usiak. ²¹Huanäi Reu, Serugta usiasuka, juchi doscientos áma guoj búsan huásuktiriam jiápsak. Huanäi huatem ket usiak oohuim entok jáamuchim.
- ²²Serug treinta huásuktiriam huériaka Nacorta usiak. ²³Huanäi Serug Nacorta usiasuka, juchi doscientos huásuktiriam jiápsak. Huanäi huatem ket usiak, oohuim entok jáamuchim.
- ²⁴Nacor veinte áma batan huásuktiriam hueriaka, Taréta usiak. ²⁵Huanäi Nacor, Taréta usiasuka, juchi ciento diecinueve huásuktiriam jiápsak. Entok huatem ket usiak oohuim entok jáamuchim.
- ²⁶Taré beja setenta huásuktiriam hueriay huanäi Abramta usiak, ket Nacorta entok Haránta.

Jume Tarétat yeu kat-riam

²⁷Ímëi amëria jume Tarétat yeu kat-riam: Taré Abramta, Nacorta éntok Haránta usiak. Harán entok Lotta usiak. ²⁸Huanäi Harán ä áchay Taréta pat bát muukuk, jum buiärapo yeu ä tomtekäipo, jum Ur Caldeopo. ²⁹Abram entok Nacor jáamuchimim nüka bempörim béchibo. Jü jámmut Abramta nükähui Sarai ti téhuaakay. Entok jü jámmut Nacorta nükähui Milca, (ti téhuaakay Milca entok Isca Harántam áchayekay, Nacorta saila).

³⁰Të Sarai kaa äasoai, íäri béchibo kaa asuakay.

³¹Huanäi Taré juka ä üusihua Abramta nüka, entok Lot Haránta üusi (íri ä üusihua usi) entok Sarai ä jakaraiye (entok ä üusihua Abramta jubi). Ámemak yeu siika jum Ur caldeapo, Canaán buiärau bicha; huanäi Harán buiärahuim yajaka, jóateka áma taahuak. ³²Jume Taréta taahuarim doscientos áma mamni huásuktiriamme. Taré entok Harámpo muukuk.

Dios Abramta nunnuk

12 Të Yahue Dios Abramtau ínel jáulatukai: «Em buiärapo entok em náu hueeripo yeu síme, entok em áchay jóapo, jum buíaräu enchi in tejhuanakëu bicha. ²Émot yeu kat-riampone buére naciónta yáanake; in tü eäune enchi

maknake. Entokne em téhuam buéresi yáanake, huanärë huatem béchibo in tü eäu jípunake. ³Jume tü éehuamta enchi makame in tü eäune am maknake, entok jume bette nokta émot nokame, bette noktane ámet chúpanake. Entok síme jume buíapo náu aanim, in tü eähuim émot jípunake».

⁴Abram yeu siika Yahue Diosta áu jíaka Bénasi Lot éntok áamak siika. Abram setenta áma mamni huásuktiriam huériali, Harán buiärapo ä yeu siiko. ⁵Huanäi Abram juka ä jubi Saraita nüka, entok Lotta ä saila üusi, entok símeta juka ä jípurëu kobari, entok jume yorembam áu tékipanuame jum Haránpo ä nükähui. Huanärim yeu sajjak Canaán buiärau bicha, entok Canaán buiärau yajjak. ⁶Huanäi Abram huäri buiära páman siika Siquemiu tajti, encino Moreu tajti. Junaköri huämi buiärapo jü cananeo áma jóakai.

⁷Huämiri Yahue Dios áu yeu machiak huanäi ínel áu jiaahuak: «Íkai buíatane am makbare jume émot yeu kat-riam». Huanäi huämi Yahue Diostau altarta yáuhuak, áu yeu ä machiaka béchibo. ⁸Huanäi huämi sep yeu siika, juya kahuiu bicha, buiära Betel bicha täata áman yeu hué bétana. Huanäi lona karita áma yáuhuak, Betelta täata áman huechë bétana jípureka, entok jü buiära Haita täata yeu hué bétana jípureka. Huämi Yahue Diostau altarta yáuhuak, entok huämi Yahue Diosta téhuampo nookak. ⁹Huanäi Abraham áma yeu siika hueétaitek Negueviu bicha.

Abram Egiptou yepsak

¹⁰Huamëi taahuarimmet tüisi tébaa ayúakai jum buíapo. Huanäi Abram Egiptou bicha siika áman jóa báreka, bueítuk buére tébaa áma ayúakay jum buía bem anëipo. ¹¹Huanäi ínel yeu siika, Egiptou ä kibakeyo, ä jubi Saraitau ínel jiahua: «Im ëni jüneane em tü jámuttukähui. ¹²Huanäi jume egipciom enchi bichakätek inëlim jiaunake: “Íkai jubek. ¡Huanärim nee mënake, enchi éntokim jíápsamta tahuarianake!”». ¹³Huäri béchibo, nechë émo ábachek tiya, huanäi tüisi ínou huénake, júnel em jíaka béchibo, huanäine jíápsaka tahuanake émo béchibotaka».

¹⁴Abramta Egiptou yepsako, jume egipciom juka jámutta bitchak tüisi ä tü jámuttukähui. ¹⁵Jume faraóna jü yauräpo ä aniname ket ä bitchak, huanärim áapörík bíchäpo ä úttilek, huanäi

jü jámmut faraónta jóau bicha nuksakahuak. ¹⁶ Huanäi jü faraón áapörík jámutta béchibo Abramta yún jita miikak jume kabaram jípurek, huakasim, buuru oohuim, buuru jáamuchim, yoremem saihuame, jáamuchim jóapo saihuame entok cameellom kétchi.

¹⁷ Të Yahue Dios faraónta kökosi ä yáuhuak entok ä jóuhua, bette kökoata áu bíttuaka, Sarai Abramta jubi béchibo. ¹⁸ Huanäi faraón Abramta núnuka ínel áu jiaahuak: «¿Jitasä iri ínou em yáakähui? ¿Jatchiakë kaa huitti nee téjhuak émo ä jubeka bétana? ¹⁹ ¿Jatchiakasë émo ä: “Huayek tiiya”, bueítuk jubiapo nee ä nü iamta bénasë ínou aayuk? ¡En entok, ímí aane jü em jubi; akë ä nüka siime!». ²⁰ Huanäi faraón ä yorembabet nésauhuek Abramta entok ä jubi bétana, huanärim áamak sajjak ä simeu tajti entok síme ä jípürëu maki.

Abram entok Lot emóm näikimtek

13 Abram buiära Negueviu bicha jikau siika Egiptopo yeu sikari, ä jubiámaki entok síme ä jípürëumaki entok Lottámaki. ² (Abram tüisi rikotukay, bueítuk orota jípurey, entok tomi tosarita entok juebena animaalim). ³ Jum Neguevpo yeu siika lau läuti huéesimeka juchi nottek, jum pueblo Beteliu tajti, huam bannataka ä lona kari katekäipo Betel entok Haita náu násuku. ⁴ Imíri jum bannaataka Yahue Diosta yöri báreka jume tétam náu ä órekaipo huam bannaataka ä yáakäipo, Abram ímíri Yahue Diosta téhuampo nookak.

⁵ Lot, jü Abramtámak hueramaihui, ket tüisi yún jita jípurey, yún kabaran entok huate animaalim ára buktume ket, chibbam entok mochöoram, yún huakasim. Entok yún lona karim. ⁶ Entok jü buíya bem anëipo kaa jaikiakay bem animaalim béchibo, entok náu bem jóanakë béchibo, bueítuk bem jípürëu juebenaakay huári béchibo, karam náu jóuhuay. ⁷ Bueítuk jume Abramta animaalim suáyame, entok Lotta animaalim suáyame náhuim nok nánassuai. (Entok jume cananeom entok ferezeom huämi buíapo ketunem jóakay).

⁸ Huanäi Abram Lottau ínel jiaahuak: «Náu omtihuame kaita íto násuk ayupo yumála, em kapyeerom entok ím kapyeerom násuk júnne, ¡bueítukte íto sailak! ⁹ ¿Jachu kaa jü síme buía em bíchäpo oorek? Ínapone tü nokpo émou nooka nechë tösika sekana bicha huéiye. Mikötana bicha

enchi huey, ínapone bátatana bicha huéenake; enchi bátatana bichaa huey, ínapone mikötana bichaa huéenake».

¹⁰ Huanäi Lot jikau remteka síme päria bathue mayoa Jordánta bitchak. Īri síme ára baaney, Yahue Diosta huerta Bénasi, buía Egiptopo Bénaka Zoariu lul-la. (Ketune kee Yahue Diosta, Sodoomata entok Gomoorrata kee ä tejaleyo). ¹¹ Huanäi Lot juka päria bathue mayoa Jordánta áma yeu púhuak áa béchibo. Lot täata yeu hueü bíchaa siika, ímirem beja émo näikimtek. ¹² Abram Canaán senu buiärapo taahuak. Lot éntok senu buére joära päriapo jóatek, huanäi lona karim yáuhuak buére joära Sodomau bicha. ¹³ Të jume yoremem Sodoomapo joomem katim türík jíápsekay, entok buéresim Yahue Diosta bejrey.

¹⁴ Yahue Dios Abramtau ínel jiahua, chúkula Lotta ä tösimsuko: «En éntokë jikau remteka ä bitcha em anëpo náateka norfeu entok súurihui, entok täata yeu hueü bicha entok täata áman huechëu bíchaa. ¹⁵ Ínapone enchi ä maknake simeta juka buíata en bíchähui, entok jíbapo béchibo émpo ä attianake entok jume émot yeu kat-riam. ¹⁶ ¡Jume émot yeu kat-riam, buía jochiata Bénasine am yáanake! ¡Bueítuk jabe juka buía jochiata ára naïkiäteko, ket jume émot yeu kat-riam ára am naïkianake! ¹⁷ Yejtëe, buíachë huéiye ä tébiaapo entok ä buekaapo, bueítukne enchi ä maknake».

¹⁸ Abram ä lona kari toboktiaka, juya encinom ayukäpo Mamreta attiapo jóatek. Īri Hebronpo taahua. Huämi Yahue Diosta béchibo altarta yáuhuak.

Abram Lotta jinëuk

14 Ínel yeu siikak, Amrafelta Sinarpo Reytuko, Arioc éntok Elasarpo Reytukai, entok rey Quedorlaomer jum Elampo, rey Tidal jum Goimpo. ² Ímëri nássuahuamtam yáuhuak Bera Sodoomapo Reyta bejreka, entok Birsa Gomoorrapo reyta bejreka, entok Sinab Admapo reyta bejreka, Semeber Zeboimpo Reyta bejreka, entok Belapo Reyta bejreka, (iri ket Zoar).

³ Ímëri simetakam émo náu tojjak jum päria Sidimpo, (iri jü bahue mukila ti téhuak). ⁴ Dooce huásuktiapom jü rey Quedorlaomertahui hétuk aaney ä béchibo tékipanuaka, të trece huásuktiriam huéeyo akim ä bejreka émo tóboktiak.

⁵ Catorce huásuktiriam huéeyo, Quedorlaomer áma yepsak entok jume huate reyim áa bétana eäihui huanärim refaítammak nássuaka akim ä koobak jum Astarot-Karnaímpo, jume zuzitam jum Hampo, jume emiitam Save-quiriataimpo, ⁶ entok jume horeom jum Seir juya kaupó, jum Parán päriau tajti, iri ánia see päria naapo taahuay. ⁷ Huanärim nottekam jum En-mispattihiuin yajjak, (iri jü Cades). Huanärim amalecita naciónpó simeta tejalek, entok kétchi jume amorreom jum Hazon-tamarpo joakäihui.

⁸ Huanärim yeu sajjak jü Sodoomapo rey, Gomoorrapo rey, Admapo rey, Zeboimpo rey, entok Belapo rey (iri jü Zoar), jum Sidim buiärapo nésaupo nooki náu tütéhuak ámemak nássuabaahuaka. ⁹ Iri jü, Quedorlaomer Elampo reyta bejreka, Tidal Goimpo rey, Amrafel Sinarpo rey entok Arioc Elasarpó rey, naiki reyim mamni reyim bejreka. ¹⁰ Jum päria Sidimpo juebena chapopotem pozom áma jookay. Huanärim jume Sodoomapo entok Gomoorrapo reyim am tö tenneka huate áma kom huattek, jume huate éntok juya kahuii bicha tennek. ¹¹ Jume yöoka áma yeu sajakame síme buáhuamta nuksajjak entok simeta jita bejremta jum Sodoomapo éntok Gomoorrapo ayukamta nuksajjak. ¹² Jukä Lottam ket nüka, Abramta saila üusi, Sodoomapo jóakäihui, entok ä attiahua huanärim sajjak.

¹³ Të senu áma yeu búitekame, Abram hebreota ettejoriak, iri sinariu kaa mékka jóakay, Mamre jü amorreota buíapo. Mamreta sailakai jü Escol éntok Anerta, ímëri éntok Abramtámakim éiyai.

¹⁴ Abram ä jikkajak juka ä huahuaji pereesotukäihui, huanäi jume ä sauleerom huikörim makkak. Jume ä jóapo tómtilame baj ciento áma dieciochomtukai, huanärim Quedorlaomer ejercitota Daaniu joära tajti am guokjasek. ¹⁵ Júmüri Abram jume ä sauleerom näikimtek, huanäi tukapo am jaatiak. Huanärim ámemak nássua taytek, jü Quedorlaomerta ejercito am tö búitek, të jü Abram Hobau tajti áme sáu siika, Damascopo norteu bétana. ¹⁶ Huanäi Abram simeta bem attia am úuhuak. Entok Lotta nüka ä huahuajim kétchi entok síme ä attiahua, entok jume jáamuchim entok huate yoremrata.

Melquisedec Diosta tü eäü Abramta makkak

¹⁷ Junaköi Quedorlaomer entok huate reyim ámak anëihui nássuaka am kobalataka nottlelataka am huéyo, jü Sodoomapo

rey yeu siika ä mabet-báreka jum buía päriapo Savepo, (jü Reyta buía päria).

¹⁸ Huanäi Melquisedec, Salempo rey entok Dios simem béppa katekamtau nésaute joame, paanim éntok vinota áu yeu tojjak;
¹⁹ entok Melquisedec Diosta tü eäu am makkak ínel jíaka:

«Jü Diosta tü eäu Abramtamak aane jü simem
 béppa katekame,
 jume téhuekam entok buíata yáalame.

²⁰ Entok ket ä tü eäu Dios simem béppa katekame,
 jume enchi bejreka aneme em mampo tojjak».

Abram entok, Melquisedecta jume guoj mamni jünakterim huéputlak ä makkak simék bétana.

²¹ Huanäi jü Sodoomapo rey Abramttau ínel jiaahuak:

—Jume yorembramë nee mákka, jü bem
 attiámak éntokë táahua.

²² Abram entok, Sodoomapo reytau ínel yommiak:

—Im mamamne jikau tóboktiala áamak nokta yechaka Yahue Dios simem béppa katekamtahui, jume téhuekam entok buíata yáalamtahui, ²³ senu huiita entok bocha huikyam júnne, kaitane em attia in nünakëhui, bueítuk kaa ínel em jiaunakë béchïbo: “Ínapone Abramta rikotek”. ²⁴ Të, jume jübua yoiyötume buákau jibba, entok jume huate oohuim ínomak rejteme Aner, Escol entok Mamre, ímëri juka áme béchïbo naíkiatam beja nüka.

Yahue Dios Abramta usita ä makrokkak

15 Íkai yeu simsuko, Yahue Diosta bétana nooki áu yuumak tenkupo bénasi kaa kócheka júnne ínel jíaka:

—Katë majhue, Abram, bueítuk ínapone enchi suaya, entok jü em kobari em maknähui buéresi juebenatunake.

² Të Abram ínel ä yommiak:

—Yahue Dios, ¿jitasë nee maknake, kanne üuseka naa huéiye? Jü in joäpo moroma éntok jü damasceno, Eliezer. ³ Abram ket ínel jiaahuak:

—Akë ä bitcha katë üusim nee mak-la, en éntoko jü in attiámak tahananakeme jü in sauleero, jóapo yeu tomtilame.

⁴ Sep éntok Yahue Diosta nooki áu yuumak, ínel jíaka:

—Kaa ïri jü em attiámak tahuanakeme, al-la jü em üusi áamak tahuanakeme.

⁵Huanäi päkun yeu ä nuksika, ínel áu jiaahuak:

—Ëne juka téhuekata bitcha, éntokë chokim näikia, ára am näikiateko. ¡Íneli bénatunakemme jume émot yeu kat-riam!

⁶Huanäi Yahue Diosta susúalek, entok Diostat ä äa béchïbo íneli lútula jiápsihuä huëpo ä näikiriahuak.

⁷Huanäi ínel áu jiaahuak:

—Ínapone Yahue Dios, jü Ur caldeompo enchi yeu huíkekame íkai buíata enchi makbáreka empo ä attianake.

⁸Áapo Abram ínel ä yommiak:

—Yahue Dios, ¿jitäposune at júneenake áamak in tahuanakëhui?

⁹Huanäi ínel áu jiaahuak:

—Senu baakiate baj huásuktemtë ínuo hueria, entok chíbata baj huásuktemta entok kabara baj huásuktemta, mochöorata baj huásuktemta, entok huepül omökolta entok senu guókouta.

¹⁰Áapo Abram íkai simeta nüka, násuk ámam am chuktiak, juka násuk áman huetma nüka nanabeu am oorek; të jume huikichim kaa chuktiak. ¹¹Jume tekuem entok animaal kokkolammet kom sásakai, Abram éntok am jajjasei.

¹²Huanäi täata áman huechëmak, Abramtau bette yetem jaatiak. Huanäi jü buéresi kaa machiria maujria áu kom yuumak. ¹³Yahue Dios Abramtau ínel jiaahuak: «Lutüriapë ä jípure, bueítuk jume émot yeu kat-riam täbui buiärapom jiápsinake, éntokim sauleeropom tékipanuanake, úttiapo bétuk jipuhuaka naiki cien huásuktiriampo. ¹⁴Të këtchi juka naciónta nésauleeropo am nukamta, ínapone bette nokta at chupanake. Të chúkula íkai simsuko, tüisim rikomtaka yeu katnake. ¹⁵(Empë em áchayimmeu yánti jiápsaka yebijnake éntokë tülisi ölataka muknake huanäre mäana). ¹⁶Entok naiki nat tomti kat-riam huéeyo, äbom nottinake, bueítuk ketunem kee jee ái tapuna jü kaa türik bem bojoriäbeyi ímï tajti jume amorreom».

¹⁷Íkai simsuko, ínel yeu siika täata áman huécheyo, beja kaa machituko, horno buichíaka áma bittuk, senu kuta beeteka éntok áma naa kujaktey jume animaalim näikimteri násuku. ¹⁸Huäri taahuarit Yahue Dios Abramtamak nokta yétchak, ínel jíaka: «Jume émot yeu kat-riamne, am maknake íkai buíata, Egipto

bathuepo náateka jü buére bathue Éufratesiu tajti.

¹⁹Jume ceneom, cenezeom, cadmoneom buiära, ²⁰entok jume heteom, ferezeom, refaítam, ²¹jume amorreom, cananeom, gergeseom entok jume jebuseom».

Agar entok Ismael

16 Sarai Abramta jubi, kara áa bétana usim jípurey; të áapo éntok jáamut egipcia ä sauleero jípurey, Agar ti téhuakamta. ²Huanäi Sarai Abramtau ínel jiaahuak: «Empë ä bitcha, Yahue Diosta kara nee usim jiputuähui; tëne en éμου ujbuana ím sauleerotámakë böte; jámak júnene ä bétana usim jípunake». Abram Saraita ä ahuähui mabetak. ³(Beja guoj mamni huásuktiriam Abramta Canaán buiärapo jíápsayo), Sarai, Abramta jubi ä sauleero egipcia Agarta nüka, Abramta jubíapo ä makkak.

⁴Abram éntok Agarta nüka, ïri abe asuaka yeu siika; të jüneeïaka áu abe asuähui, ä tekohua bétuk bittaitek.

⁵Huanäi Sarai Abramtau ínel jiaahuak:

—Jü in bétuk bithuähui émo béppatunake! Ínapone in sauleero jubíapo enchi makkak, të áapo jüneeaka áu abe asuähui, bétuk nee bitcha. ¡Iäri bétana Yahue Dios ítom jüneetuanake juka lütüriata íto násuk ayukamta!

⁶Abram, Saraita yommiak:

—Akë ä bitcha imï aane, jü em sauleero em mampo; em türehuë áu yáuhua.

Sarai éntok jiokot ä bittaitek, huanäi áapo ä anëpo yeu siika.

⁷Të Yahue Diosta ángel ä téhuak see päriapo bäata yeu huëpo, bäata yeu huëe naapo jum Shúriu bíchaa böota bökäpo. ⁸Ínel áu jiaahuak:

—Agar, Saraita nésauta jooriame, ¿jákubosë émpo huéiye, entok jakusë siika?

Áapo ä yommiak:

—In teko Saraitane töo buítte.

⁹Yahue Diosta ángel ínel áu jiaahuak:

—Em tekobéhue notte, éntokë ä mamam bétuk émo nüye.

¹⁰Yahue Diosta ángel ínel ket áu jiaahuak:

—Juebénasine am bürurianake jume émot yeu kat-riam, kabe ára am naïkianake am juebena béchïbo.

¹¹ Entok ínel ket áu jiahua Yahue Diosta ángel:

—En éntokë abe asoa, huanäre usi outa asuanake, éntokë Ismael ti ä téhuatuanake, (bueítuk jiokot em jiápsäu «Yahue Dios ä jíkkajak»). ¹² ¡Áapo éntok juëna yoremtnake! Ä mámam éntok simem bejreka hueenake, entok sime mammam áapörík bejnake, ä sailahuam bíchäpo jiápsaka annake.

¹³ Huanäi, Yahue Diosta áamak nokamta téhuam ínel téhuak: «Émpë jü Dios bíchame». Bueítuk ínel jiaahuak: «¿Jachune kaa ket ími ä bitchak juka nee bíchamta?». ¹⁴ Iäri béchíbo jume pozom ínëli téhuak Beer-lajai-roi (ínëli jiau baare «jü jiápsaka nee bíchamta pozom»). Ímëri Cades entok Beredta násuk káttek.

¹⁵ Agar usi outa asuak Abramta bétana, Abram entok Ismael ti ä téhuatuak, juka Agarta asuakähui áa bétana. ¹⁶ Abram ochenta áma búsan huásuktiriam huériai, Agarta Ismaelta asuako.

Yahue Dios Abramta täbuiasi téhuatuak

17 Abramta noventai nueve huásuktiriam huériay, Yahue Diosta áu yeu machiako huanäi ínel áu jiaahuak: «Ínapone jü El-Shaddai, “Dios sime úttiara jípureme”. In bichäpë naa huéiye éntokë yumálasí jiápsa. ² Entok ínapone nokta émomak sumanake, entok búrusine enchi yáanake».

³ Huanäi Abram buíau tajti kom chätuk, Dios éntok áu nokak, ínel jíaka: ⁴ «Íri jü nooki émomak in sumakähui: juebena nacioninmehuë achaitunake! ⁵ Katë éntok Abram ti téhuanake, en naatekë Abraham ti téhuanake, bueítuk áchayhuariapone enchi yechala juebena nacioninmmehui. ⁶ Buéresine búrusi enchi yáanake, éntokne nacioonim émot yáanake, jentok reeyim émot yeu katnake!

⁷ »Entokne nokta émomak yáaka in sumakähui, jume chúkula émot yeu kat-riammaki, jume nat tomti kat-riammaki. Nokta jíbapo béchíbo yáakäri: émou Diostu béchíbo, entok jume chúkula émot yeu kat-riammehui. ⁸ Enchi entok bempörim sime Canaán buíata enchim makka, én enchim jóakäpo. Jibapo béchíbo enchim attianakähui, entok ínapone ámeu Diostunake».

Jü yáari nokta yecharipo

⁹ Entok ket, Dios Abrahamamtau ínel jiaahuak: «Të émpo in nokta émomak in sumakäu yechari yáuhua; émpo entok émo

bétana yeu kateme. ¹⁰Íri ajäria jü in nokta sumari enchimmak in yáakähui, entok jume émo bétana yeu kateme kechim ä boojórianake: síme yoremem enchim násuk aaneme juka bichoo beatem am chuktiriatebonake. ¹¹Juka bichoo beatem emo chuktirianake jüri señaltunake, jü in nokta sumari enchimmaki entok ínomaki. ¹²Guoj naiki taahuarim huériaka juka bicho beata am chuktirianake síme jume oohuim, jume enchim násuk nat tomti kateme; jü jóapo yeu tómtilame, entok jü tomipo jínhuri jü jabe kaa áma jomëhui, jü kaa émomak joome. ¹³Jü em jóapo yeu tomtilame ket bicho bea puntata chuktiriana, entok jü em tomiy jínhuri, entok jü ím noki yechari enchim takahuat táhuanake, jum ím noki yechari sumari jíbapo béchïbo. ¹⁴Të jü öu kaa jü ä takahuapo bicho bea punta kaa chuktiriarime, huäri ä pueblöpo yeu tahuariana; bueítuk ím nokta émomak ím sumakäu kaa ä yörek».

Saraita náateka entok «Saratau»

¹⁵Dios, Abrahamtau ket ínel jiaahuak: «Jukä em jubi katë éntok Sarai ti ä téhuanake. En náateka Sara ti téhuanake. Junëli tehuana ëni. ¹⁶Entokne in tü eäu ä maknake, jéntokne usiarita ä bétana enchi maknake! Jeehui, áporikne in tü eäu maknake, entok nacioonim ä ayenake; entok pueblompo reyim at yeu kat-nake».

¹⁷Abraham buíau tajti kom chätuka, huanäi äachek, entok ä jiápsipo ínel jiaahuak: «¿Jachu yoreme cien huásuktemtau usi yeu tomtinake? ¿Entok Sara, noventa huásukteka, toma tunake jáni?».

¹⁸Huanäi Abraham Diostau ínel jiaahuak:

—¡Jámak türi eiyey, Ismael ket em tü eäu áamak tütekäteko!

¹⁹Huanäi Dios ä yommiak:

—Tua lüturiapo Sara usita émou asuanake, éntokë Isaac ti ä téhuatuanake. In nok yecharine áamak huitti tahuarianake jü nooki sumari jíbapo béchïbotuka tahuanaake jume chúkula at yeu kat-nakemë béchïbo. ²⁰Ismaelta bétana éntok kéténe enchi jíkkajak, en éntokne in tü eäu ä maknake, buéresine ä büruriana; guoj mamni áma guoy rey usiarim usianake, éntokne buére naciónta at yáanake. ²¹Ínapo éntok Isaactamak in nokta yechanake, juka Sarata émou asuanakëhui, ímëri taahuarimmechi senu huasuktiriata äbo huemtachi.

²² Huanäi Abrahamtamak noksuka, Dios jikau bicha siika.

²³ Huanäi Abraham ä üusihua Ismaelta nüka entok simem jume ä sahuëhui entok simem jume ä tomij jinnürim, entok sime oohuim jume Abrahamta jóapo joomem, entok am, bicho bea puntata am chuktiriaka huäri taahuarit, Diosta júnel áu jiajä bënasi. ²⁴ Abraham noventa áma batan huásuktiriam huériaka, ä takahuat áu bicho bea chuktiatebok, ²⁵ Ismael ä üusihua éntok trece huásuktiriam hueriaka, ä takahuat bicho bea chuktia teboriahuak. ²⁶ Entok huäri taahuarit, Abraham entok ä üusihua Ismael nahuim bicho bea chuktiriahuak, ²⁷ entok sime jume ä jóapo oohuim, jü saulero ä jóapo yeu tómtilame, entok jü tomipo kaa áma joometau jinnüri, áamakim bicho bea chuktiriahuak.

Isaacta yeu tómtinakëu nok-ri

18 Chúkula Yahue Dios Abrahamtau yeu machiak jum encinar Mamrepo, áapörík ä lona kari kikkimuhuäpo kateko, taahuata tattayo. ² Huanäi jikau remteka am bitchak, bajj oohuim áu jëla jäbuekame, huanäi am bíchaka, ä lona kari kikkimuhuäpo áman yeu búitek am mabet-báreka, huanäi buíau tajti kóm chätuk.

³ Huanäi ínel jiaahuak:

—Señor, jü ínou em tü eäu em bíchäpo nee jípureyo, é moune ujbuanna, em sauleero kaa naa burujti sisime. ⁴ Enne bäam äbo hueriatebo báare, enchin gúokim baksia béchíbo; huanärem juya jekkata bétuk áma jimyoorenake. ⁵ Entokne ket buähuamta enchimmeu toijnake, júñelem jíäpsi jootenake, huanärem saka japtenake; juäri bechíbem enchim sauleero jëla huam sajjak.

Huanäi bempo ínel jiaahuak:

—Júñele em jia bënasi ä yáuhua.

⁶ Huanäi Abraham áu bamijtuaka lona kariu bicha siika, Saratau ínel jiaahuak: «¡Läutipë! baijsi jünakterim harina chë tatapuni áma türim nüka, am kiktiaka paanimë yáuhua». ⁷ Huanäi Abraham huakasim jäbuekäu bicha búitek, huämi beceerota bemelak áma türik nüka, ä sauleerohua ä makkak, iri éntok áu bamijtuaka ä buassak. ⁸ Panela kittiarita ket nüka lechimmaki, entok juka beceero buasata, huanäi ámeu ä tojjak; áapo éntok ámemak anek jü juya jekkata bétuku, huanärim jibuak.

⁹ Bempo áma yajakame íñelim áu jiaahuak:

—¿Jaksu aane jü Sara em jubi?

Áapo am yommiak:

—Lona karipo aane.

¹⁰Huanäi huepul yoreme ínel jiaahuak:

—Lútüriapone émou nottinake juka senu huasuktiriata huey huanäi, jju Sara em jubi usita asuanake!

Sara éntok íkái ettejjoarita jíkkajay, ä amá bétana puertapo huéeka. ¹¹Abraham entok Sara bejam yoiyötukay, yún huásuktiriamim hueriay, Sara éntok beja kara asuai bueítuk mecha kokkuata beja kaa jípurey. ¹²Sara éntok äachek, ä éerimpo ínel jíaka: «¿Bejane jamyölatusuka jáchisune al-lerita jípunake, entok in kuna júne öla?».

¹³Huanäi Yahue Dios Abrahamtau ínel jiaahuak:

—¿Jachiakasu Sara äachek ä éerimpo ínel jíaka: “¿Jachu lútüria jáni én jamyölataka ára in asuanakëhui?”? ¹⁴¿Jachu Diosta béchïbo jita obiachika aayuk jáni? Taahuata yumáko senu huasuktiriapone, juchi émou nottinake, asuahumta taahuata yumáko, Sara ili usita asuanake.

¹⁵Huanäi Sara guómteka ëe ti jiaahuak, entok ket ínel jiaahuak:

—Ëe kanne äachek.

Áapo entok ínel jiaahuak:

—Kaa junëli, al-lë äachek.

Abraham jume buëre joärapo Sodoomapo joomem nok-riak

¹⁶Huanäi huämi jume oohuim japteka, jü buëre joära Sodoomau bicha remtek; Abraham éntok am boo tojaka ámemak hueesimey.

¹⁷Yahue Dios ínel jiaahuak: «¿Jachune Abrahamta kaa tejhuanake jáni, juka in yáa bárëhui? ¹⁸Bueítuk Abraham buére nacioompo úttiata jípureka naïkiari, entok áapörikut, Diosta tü eäu buíapo síme nacionim béchïbom naïkiari. ¹⁹Bueítuk júneane ä jóabet entok ä üusimet áamak jóakame chúkula nésaunake, juka Yahue Diosta böo am ërianake béchïbo, juka lútula humentá entok lútula jíápsihuamta joaka. Ínëli Yahue Dios, Abrahamtau ä yebijtuanake juka áa bétana ä nokakähui».

²⁰Junëli Yahue Dios Abrahamtau ínel jiaahuak:

—Juka buére jìokot jìayhuame, ínapone ä jikkajla Sodooma entok Gomoorra bétana, bueítuk jü bem Dios bejrim chë júne bette. ²¹Enne aman kom huéenake bueítukne ä bitbare

juka bem joähui, bem teepa bette jiokot jiähui ínou yumä bénasi, tee kaa ä junëlituk, éntok ínapone jüneenake.

²² Jume oohuim émo näikimteka sékána bicha sajjak, Sodoomau lul-la, të Abraham ketune Yahue Diosta bíchäpo aaney. ²³ Abraham Señortau rukteka ínel jiaahuak:

—¿Jachë lútula jiápsamta ket, kaa lútula jiápsamtamak kaitäpo tahuarianakë jäni? ²⁴ Jámakim cincuentataka lútula jiápsame ímï buére joärapo aane: ¿jachë ket kaitäpo am tahuarianake, juka bem joära kaa jiokoreka jume cincuenta lútula jiápsame áma em nakëu násuk júnne? ²⁵ Mekka émou anmachi íkai em yáanakëhui: juka lútula jiápsamta jü kaa lútula jiápsamtamak em mënakëhui. ¡Jachu jü lútula jiápsame kaa lútula jiápsamta bénasi yána! ¡Júkai al-lë jauhuey júne kaa joohua! Jü síme buíapo buére yäura bíttuame, ¿Jachu kaa juka lútula huentä yáanake?

²⁶ Huanäi Yahue Dios ínel jiaahuak:

—Cincuenta lútula jiápsame Sodoomapo tiakätek, jum huaijhua buére joärapo, íkai simetane jiokorinake bempörim in nakë béchïbo.

²⁷ Të Abraham juchi nokaka ínel jiaahuak:

—Imï ínëli, in Señortaune noktäitila, eläposune buía jochia entok náposa jibba. ²⁸ Jámak kee jume cuarentai cincom áma téunake. Jume lútula jiápsame, kaa jume cincuentam. ¿Jü buére joärate tejalnake jume áma beeyë béchïbo?

Yahue Dios ínel jiaahuak:

—Ëe kanne ä tejalnake, cuarentai cincom áma tiakäteko.

²⁹ Abraham juchi áu nokak, ínel jíaka:

—¿Jámakim cuarentataka áma aane?

Yahue Dios ä yommiak:

—Ëe kanne ä yáanake, jume cuarentam in nakë béchïbo.

³⁰ Huanäi ínel jiaahuak:

—Katë omte ëni in Señor, in nokä béchïbo.

¿Jámakim treintataka áma aane?

—Ëe kanne ä yáanake treintam áma tiakäteko

—Yahue Dios ä yommiak.

³¹ Abraham, ínel jiaahuak:

—Akë ä bitcha enne in Señortaune nok taitila.

¿Jámakim veintetaka áma aane?

Yahue Dios ä yommiak:

—Èe kanne ä tejalnake ti ä yommiak jume veintem in nakë béchïbo.

³²Huanäi juchi ínel jiaahuak:

—Katë omte ëni, in Señor, juchi huëpo nee nokayo. ¿Jámakim guoj mamnika áma teutu?

—Èe kanne ä tejalnake —Yahue Dios ä yommiak—, jume guoj mamnim in nakë béchïbo.

³³Huanäi Yahue Dios siika, Abrahamtamak noksuka. Abraham éntok ä jóau lona kariu nottek.

Sodoma entok Gomorra kaytäpo taahuak

19 Huanärim, áman yajjak, jume guoy Diosta ángelesim Sodoomahui, kuptilata kom huéeyo, Lot éntok áma kátekay jum puerta Sodoomau kimuhuäpo. Huanäi Lot am bíchaka, kíkteka am mabetak, huanäi bufau kom chätuka.

²Ínel jiaahuak:

—Én éntok, in yoiyöturim, enchimmeune uj buanna jü enchim nésaulerota jóahuem yájaka áma taahua, entokem émo guok baksianake. Huanärem kethueytana jooteka enchim böo núnake.

—Èe, èe —ti bempo ä yommiak—. Bueítukte iä tukarit böot tahuanake.

³Të áapo áma am tahua iäka tüisi ámeu jikot jiaahuak, huanärim ámak, sajaka ä jóapo kimuk. Buéresi am äbosek, paanim kaa levadurakame buassak, huanärim jïbuak; ⁴të kee jee am töteyo, jume buére joärapo oohuim káata chíkolam japték, jume Sodoomapo oohuim, síme pueblo náuhui, jume chë kaa jajaichim entok jume chë öoram.

⁵Huanärim Lotta núnuka, ínel áu jiaahuak:

—¿Jaksüm aane jume yoremem iä tukarit éμου yajakame? ¡Yehuë am sakatua am täyá béchïbo!

⁶Huanäi Lot puertapo ámeu yeu siika, entok sep íkai páttiak ä sauku, ⁷ínel jíaka:

—Enchimmeune jikot jiahua in sailam, kátem íkai teepa Dios bejrita yáa báreka éiya. ⁸Imi ëni, ínapone guoyim maalak, ímëi kee jee kuuna; päkunne enchimmeu yeu am huerianake, huanärem ámemak enchim yáa báreu yáuhua.

Të ímëi oohuimmeu kátem jita ámeu yáa báare, bueítukim bempo in jóapom aane ínapo entok áme béchíbo bitcha.

⁹Të bempo ínel am yommiak:

—¡Mekkee huéiye! —éntokim ket huatek nookak: Íri kaa ímí joometaka äbo yebijla íto naapo jóa báreka, ¡entok buére yauräpo áu yecha báare! ¡En éntok, bempörim béppa émoute chë kaa türík yáanake!

Entok tüisi úttiata joaka, Lotta yuyü taitek, éntokim áman ruktek puertata kottia báreka.

¹⁰Huanäi jume guoy oohuim Lotta jóapo anëihui, ámanim yeu mamteka, Lotta huaijhua kibachak bempörimmaki, huanärim puertata páttiak. ¹¹Läutim riptisi am tahuariak, simem jume oohuim, jume puerta karipo aneme, junëli jume jübua yötume, entok jume yoiyöhuem, huanärim bejam ä tojjak áman am kibak barëhui.

¹²Huanäi jume guoy oohuim Lottau ínel jiahua:

—¿Jachë huatem huahuajim jípure ímí jum buére joärapo? Ímire yeu am huikkee, em mönem, em üusim, em maalam entok simeta buére joärapo em jípurëu ímire yeu am hueria. ¹³Bueítuk ítapo beja íkäi joärata simepo ä tejalnake, buetukim büuru jü jiokot jiahuame bempörim bejreka jikau tajti yumála Yahue Diosta bíchápo; iäri béchíbo, Yahue Dios ítom äbo bíttuala ä tejalnakë béchíbo.

¹⁴Huanäi Lot yeu siika, jume ä mönemeu nookak, jume ä maalam nünakëyhui, ínel jíaka: «¡Japtëkeem ímí yeu sakka! Bueítuk Yahue Dios íkäi buére joärata tejal báare»; jume ä mönehuam éntok émom júnnëriahuaä Bénasi éiyay.

¹⁵Të abe matchuy, jume ángelesim Lottam bamijtuay, ínel jíaka:

—Kiktekë, läuti, siime em jámuttë nüye, entok jume em guoy maalam ímí aneme, ¡bueítukem kaa áma lütinake jum buére joärapo bette nokta at chupëpo!

¹⁶Të áapo kaa áu bamijtuay, jume Diosta ángelesim mampom ä buissek, ä jubiahua entok ä guoy maalam, Yahue Dios áapörík ä nak jiokolekä pámani; ínëlim buére joärapo yeu ä huíkeka päkun ä tojjak. ¹⁷Entok beja päkun yeu am huiksuka, jü Diosta ángel ínel áu jiaahuak:

—¡Em jiápsinake, bechibe émo yeu huíkeka buite! ¡Katë amáu remte, entok ímì päriapo katë kikikte! ¡Juya kahuiu bichë buite, bueituk jámak kaa tüisi émo nükatekem, áma kókkonake!

¹⁸—¡Ëe, ím señor! —Lot ámeu ujbuana—. ¹⁹En ímì, enchim bíchäpo tü éhuamta teula, jü enchim sauleero; entok enchim nak jiokoleu buéresi juebenna íno béchibo enchim yáalahui, jiápsihuamta nee makaka. Të ínapo karane juya kahuiu läutipo yepa. Bueituk jámak jü ánia lüteme nee jajamnake, huanäine läuti muknake. ²⁰Akem ä bitcha, huepu joära ilitchi kaa mékka áma kattek, ámam yebij béchibo. Neechem tojja ámam ím huenake béchibo. ¿Kátem ä bitcha tüisi ilitchisi bittu? Junëline kaa ä tärúnake ím jiápsita.

²¹Huanäi jü Diosta ángel ínel ä yommiak:

—En ímine juka em ujbuanaü iäri bétanane ket mabet-la. Entokë kaa, juka buére joärata bétana em ínou nokäu kanne ä tejalnake. ²²¡Emoë bamijtua! Buitekë áman huetche, buietuk kaitane ára yáuhua, áman enchi yepsak jübua.

(Juäri béchibo jü buére joära Zoar ti téhuahuak Zoar «ilitchi ti jiaubare»).

²³Jü tää buíata béppa yeu hueiyey, Lotta Zoariu yepsayo.

²⁴Huanäi Yahue Dios Sodooma entok Gomoorrata béppa yuktuak azufreta entok taijta, téhueka bétana. ²⁵Huanäi buére joäram tejalek, entok huakäi síme päriata, entok símem jume buére joärampom jóakammaki, entok buíapo síme juya siarita kétchi jume buebbuërem entok il-lichim.

²⁶Huanäi jü jámutta Lotta jubi amáu remtek, ä áapörík amáa bétana. Huanäi ä takahua onasi aayuk tétata bénasi.

²⁷Huanäi Abraham kethueytana juya ániau jikau jámuk, jum Yahue Diosta bíchäpo ä anläpo. ²⁸Sodoomau entok Gomoorrau remtek, entok síme huakäi buía päriata bitchak. Huämíri jü buichía buíapo jikau hueiyey lagriom áma buabuasahuamta bénasi buichíai.

²⁹Ínëli júnakoí Dios jum päriapo buére joäram tejalsuka. Dios, Abramtau huahuaatek, huanäi Lotta yeu béebak jum símeta tejali násuku, jume buére joäram Lotta anëipo, bueituk kaita áma tahuakay.

Lot entok jume ä maalam

³⁰ Të Lot Zoar bétana jikau síika, huanäi huepu juya káupo jóatek, entok jume ä guoy malam áamaki; bueituk Zoarpo majhuey. Káu guojokum jóatek áapo entok jume ä guoy malam.

³¹ Jü chë yöhue, chë kaa yötau ínel jiaahuak: «Jü ítom átchay beja öla, buíapo éntok kabe yoremem ítot usianakeme aane, jum síme buíapo ä jojohuä Bénasi. ³² Jante ítom áchaytate vino jítuanake, bueituk namukirataka tahuana, junélite ámak bötena huanäite, ítom átchaymaki yeu kat-riam jípunake».

³³ Huäri tukaarit bem átchaytam vino jítuak, huanärim ä namuktuak, huanäi jü chë yöhue áman kibakeka áamak kótchok; të áapo kaa ä inneak áamak ä böteko, entok ä yejtek júnne.

³⁴ Yokoriapo jü chë yöhue, júnel jiaahuak chë kaa yötau: «En ímí tukabiakne in átchaymak kótchok; entë ket ä vino jítuanake, huanäi namukirataka tahuana, huanäre áman kibakeka áamak kótche, ítom átchaybet yeu kat-riam kaa lütinakë béchi'bo». ³⁵ Huäri tukaarit juka bem áchaytam juchi ä namuktuak vinota ä jítuaka, huanäi jü chë kaa yöhue yejteka, áamak kótchok. Të áapo kaa at jüneeäk jauhuey áamak ä böteko entok ä yejteko.

³⁶ Jume Lotta guoy malam, bem átchay bétanam abe asuaka taahuak. ³⁷ Jü chë yöhue ili usi outta asuak, Moab ti ä téhuatuak, júri beja jume yorembam moabitam átchay en tajti. ³⁸ Jü chë kaa yöhue ket asuak, Ben-ammi ti ä téhuatuak, júri beja jume yorembam amonitam en tajti aneme átchay.

Abraham entok Abimelec

20 Abraham jum ä anëipo yeu siika jum Negueviu bíchaa, huanäi Cades entok Shur násuk jóatek, huanäi kaa áma joometaka Gerarpo jóatek. ² Huanäi Abraham ä jubi Sarata bétana Abimelectau ínel jiaahuak: «Ínapo ä huaayek». Huanäi Abimelec Gerarpo rey, Sarata áman nüteboka ä nüka.

³ Të Dios Abimelectau yepsak tenkuriapo tukaapo huanäi ínel áu jiaahuak:

—Éni ímí al-la ¡Mukilaë juka jámutta em nüka béchi'bo, íri kunaka jubiari!

⁴Të Abimelec ketune kee áamak bötey, huanäi ínel jiaahuak:

—Señor, ¿jachë síme in pueblota mënake jáni jume kaita culpakame? ⁵Áapo júnel ínou jiaahuak: “Ínapo ä huaayek”. Jü jámmut ket ínel jiaahuak: “Ínapo ä ábachek”. ¡In jiápsipo kaita ésolataka! Entok mampo kaita juënak jípureka íkáine yáala.

⁶Huanäi Dios tenkuriapo ínel áu jiaahuak:

—Ínapone ket jünéiya em jiápsipo kaita ésolataka íkái em yáakähui. Ínapone ket kaa enchi ä yaatuak juka Dios bejrita, ínëline ket kaa enchi at mámtetuak.

⁷En éntokë juka jámutta nottiria ä kunabehui, buëituk áapo Diosta bétana nooka. Entok émo béchíbo Diostau buannake, huanäre jiápsinake. Të kaa enchi ä nottiriako, huitte jünéiya empë muknake entok síme jume émomak aanim.

⁸Huanäi Abimelec kethuey yejteka jume ä yauräpo sauleerom núnnuk. Entok bem nakampo síme íkái nokta ámeu nookak, jume oohuim tüisim majhueka taahuak. ⁹Chúkula Abimelec, Abrahamta núnuka, ínel áu jiaahuak:

—¿Jitasë ítou yáuhuak? ¿Jítasune kaa türík yáuhuak enchi bejreka, buëituk íkái kaa türík em ínou nüpala béchíbo entok in rey nésaurichi, juka buéresi Dios bejrita? ¡Juka kaa yáa machikë kaa yáa eäkasu, ínou yáala!

¹⁰Abimelec Abrahamtau ket ínel jiaahuak:

—¿Jachisë éiyay íkái yáa báreka?

¹¹Abraham ínel ä yommiak:

—Bueituk ínenne eäk: “Lútüriapo ímí kaita Dios huaatihuame entok ä yörihuame, huanärim nee mënake in jámutta béchíbo”. ¹²Të áapo, tua lútüriapo ket in huaayi, in áтчay ä maala, të in áye kaa ä asuak, huanäine ä jáamut nüka. ¹³Junakoy in áтчay jóapo Diosta nee yeu simtuako kaakum joometaka nee hueram-iäka, ínapone júnel áu jiaahuak: “Íkáine émou aahua: jak júne ítom yajäpo, íno bétanë ínel jiaunake, ínapone ä ábachek”.

¹⁴Huanäi Abimelec kabaram entok huakasim nüka, sauleero oohuim entok sauleero jáamuchim huanäi Abrahamta am makkak, entok Sarata áu nottiriak, juka ä jámut-hua. ¹⁵Abimelec éntok ínel jiaahuak:

—In buía em bíchäpo oorek, jak em ä türepë jóate.

¹⁶Saratau éntok ínel jiaahuak:

—Juka em “ábachine” guoj mamni taka plata tómitane ä makkak; jüri velo ténasi enchi páttianake jume émomak aneme béchïbo, entok simem béchïbo. Junëli beja kaabe kaa türik émot noknake.

¹⁷Huanäi Abraham Diostau nookak, Dios Abimelecta tütek, ä jubi éntok jume ä sauleero jáamuchim, huanärim beja usim jípu taytek. ¹⁸Bueituk Yahue Dios jume jáamuchim Abimelecta jóapo jóakame kara am asuaka tahuariak íká au yeu sikä béchïbo Saratau, jü Abrahamta jubiámak.

Isaacta yeu tomtekähui

21 Yahue Dios Sarata bítcha, huanäi ä jiakä Bénasi entok ä nok-latukäu áu yáuhuak, júnel Abrahamtau ä noki yechalatukä Bénasi. ²Sara abe asuaka taahuak beja jamyölataka, huanäi Abrahamta ili usita ä makkak jume taahuarim Diosta áahuä jíaka Bénasi. ³Abraham juka ä üusihua áu yeu tomtekäu, Sarata asuakähui, Isaac ti ä téhuaatuak. ⁴Abraham juka ä üusi Isaacta bicho bea puntat chuktiak guoj naiki taahuarim huéeyo, Diosta ä nésahuekä Bénasi. ⁵Abraham cien huásuktiriam huériay Isaacta áu yeu tomteko.

⁶Sara ínel jiaahuak: «Dios nee attuak. Huanäi simetakam íkai jíkkajakame, kechim ínomak attnake». ⁷Ket ínel jiaahuak: «¿Jábesu Abrahamtau ínel jiau éiyey Sara ili usim chítua? ¡Bueituk beja ä ölatuk ínapone ili usita áu asuak!».

Abraham, juka Agarta entok Ismaelta ä jóapo yeu sakatuak

⁸Ili uusi yötuk, huanäi chí jimmahuak, Abraham iari béchïbo buére pajkota yáuhuak. ⁹Të jü Sara juka ä asua junneriahuä bíchaka, egipcia Agarta asua bétana, Abrahamtau ä asuakähui. ¹⁰Huäri béchïbo, Abrahamtau ínel jiaahuak: «Íkai jámutta nésauta joamta, akë ä simtua ä asuámaki, bueituk jü ä asua kaa Isaactamak juka em attia kaa áamak jípunake».

¹¹Íri noki Abrahamta siroktuak ä üusi Ismaelta béchïbo. ¹²Huanäi Dios Abrahamtau ínel jiaahuak: «Káte em üusi entok em sauleero béchïbo émo siroktua. Juka Sarata nokähue jíkkaja, bueituk Isaacta bétana yeu

tomtinake jume em üusim em téhuam huérianakeme.

¹³Ket juka nésauta joamta asua bétana nacioontane yáanake, bueítuk émot yeu kat-riampo joome».

¹⁴Yokoriapo, Abraham tüisi kethuey yejteka, paanim entok senu bia boosapo bäam nüka Agarta ám makkak. Jenompo, at ám oorek, entok juka ili usita ä makkak huanäi am sakatuak. Áapo siika kia naa hueiyey jum ánia see paria Beersebapo.

¹⁵Jume bäam bia boosapo ä huériäu lüteko juka ili usita, ili juyata bétuk yechaka. ¹⁶Siika áu lul-la yejte, jámak cien meetrompo, ínel jíaka: «Kanne ä binnake juka usita ä mukeyo». Huanäi buantaitek.

¹⁷Dios juka usita ä buanay jíkkajak, huanäi jü Diosta ángel Agarta téhuekau bétana áu nookak, huanäi ínel áu jiaahuak: «¿Jitasë jípure, Agar? ¡Káte majhue! Bueítuk Dios juka ili usita buanáu jíkkajak jum ä anëpo. ¹⁸Lautë yejteka, juka ili usita nüka mampo ä buisse, bueítuk ínapo apörikutne buére naciónta yáanake».

¹⁹Huanäi Dios pusim ä etaporiak, huanäi jume bäam yeu chepteme bitchak. Agar áman siika, jume bia boosam tápuniaka usita bäam miikak.

²⁰Dios usitamak aaney, huanäi yötuk, entok jum ánia see päriapo jóakai. Kuta huikörimeí ára jimmai.

²¹Parám ánia see päriapo jóakay. Ä áyehua éntok jámutta ä béchíbo nüka Egiptopo joometa.

Abraham entok Abimelec noktam náu yétchak

²²Huari taahuarimmechi ínel yeu siika, Abimelec entok Ficol, jü sontarommeu yäura, Abrahamtahuim ínel jiaahuak:

—Dios símeku em jita joäpo émomak aane. ²³En éntok Diosta bíchápo, juka noktë yétcha, kaita juënarata ínou em yáanakëhui, ím üusibeu entok ím ápalatau júnne. Al-la tülisi émomak ím ä yáakä bénasi, émpo ket íneli ínou ä yáanake, entok ket í bufata em áma jóakäipo.

²⁴Huanäi Abraham ínel ä yommiak:

—¡Jeehui, émomakne nokta yéchala!

²⁵Abraham éntok Abimelectau ousi nookak bää pozom béchíbo, Abimelecta tékipanualerom ä úhuakäu bétana.

²⁶ Abimelec ínel ä yommiak:

—Kanne jünéiya jábeta íkai yáakähui, entok émpo ket káte nee ä jüneeriatuak, ínapo éntok kaa ä jikkajlatukay, en jübuane ä jíkkajak.

²⁷ Huanäi Abraham kabaram entok huakasim nüka. Abimelecta am makkak éntokim náu nokta yétkhak. ²⁸ Të Abraham guoj búsan ili kabaram nüka sékána am tojjak. ²⁹ Huári béchibo Abimelec ä temajak:

—¿Jachisu jiau baare jume guoj búsam ili kabaram sékána em tojakäu bétana?

³⁰ Abraham ä yommiak:

—Ímëi guoj búsam ili kabaramë íno bétana mabetnake, ímëi íno béchibo noknake pozom ím buejekä bétana.

³¹ Huári béchibo huämi Beerseba ti téhuak; bueituk bempörim áma náu nokta yechakä béchibo.

³² Beersebapo, náu nokta bem yechakäpo. Huanäi Abimelec, entok Ficol jü sontarommeu yäura japtékam, filisteo buiärahaim nottek. ³³ Abraham juya tamariscota áma ketchak jum Beersebapo. Jumü Yahue Dios jíbapo béchibo jíápsamta téhuam nookak. ³⁴ Huanäi Abraham yún taahuarimpo túlisi áma jóakai jum filisteom buiärapo.

Dios juka Abrahamta jiöbilak

22 Íkai yeu simsuk, Dios juka Abrahamta jiöbilak, huanäi ínel áu jiaahuak:

—¡Abraham! —Dios kusisi áu nonokak.

Áapo ínel ä yommiak:

—Ímëne aane.

² Huanäi ínel áu jiaahuak:

—Em üusitë nüye, jü em huepül üusi Isaacta, juka em nakëhui, huanäre buía Moriahu bicha huéiye. Huanäi júmüre ä mëaka ä taanake, íno béchibo jum juya káupo, jum enchi ím tejhuanakëpo.

³ Huanäi Abraham túisi kethueysu yejteka, buruta silatuak entok guoy oohuim sauleerom nüka, entok ä üusi Isaacta; entok kutam chuktiak Diostau naïkiarita taa báreka, huanäi kíkteka Diosta ä tejhuakäu bicha siika.

⁴ Bajj taahuarim huey, Abraham jikau remtek huanäi

bem yaijnäu mékka ä bitchak. ⁵Abraham ínel ámeu jiaahuak jume ä sauleerommeu: «Ímirem nee boobitcha buruutamaki. Jü in üusi entok ínapo amante sajaka Diosta yöri baare huanäite enchimmeu nottinake».

⁶Abraham jume kutam nüka Diostau naikiarita béchïbo taa báreka, huanäi ä üusi Isaacta béppa am oorek, áapo entok ä mamammeu juka taijta nüka entok kuchïrita; huanäi náhuichikam náu sajjak. ⁷Isaac ä áтчay Abrahamtau ínel jiaahuak:

—¿In Áтчay?

—Ímine aane, in üusi —ti ä yommiak jü Abraham.

Huanäi jü uusi ínel jiaahuak:

—Yuula jü tajji entok jume kutam ímï oorek, ¿të jaksu aane jü kabara ä mée béchïbo, entok ä taa béchïbo? Bueïtuk iri Diosta yöri béchïbo hueiye.

⁸Abraham ínel ä yommiak:

—Dios ítom ä miknake juka kabarata ä mée béchïbo, entok ä taa béchïbo, bueïtuk ä yöri béchïbo huéiye, in üusi.

Huanärim náu sajjak.

⁹Áman yajaka Diosta am tejhuakäpo, Abraham huepu altarta yáuhuak jume kutam áma béppa oorek. Huanäi Isaacta, sumaka kutam béppa ä teekak. ¹⁰Abraham ä mamam rutuktiaka kuchirim nüka ä üusi kutánaa chuktia báreka. ¹¹Yahue Diosta ángel áu nónokak téhueka bétana, huanäi ínel jiaahuak:

—¡Abraham! ¡Abraham!

Áapo entok ínel ä yommiak:

—Ímine aane!

¹²Jü Diosta ángel ínel jiaahuak:

—¡Káte em üusibet mámam rutuktia! Entokë kaa áu suuhua, bueïtuk bejane jünéiya Diostat em eähui. Bueïtukë juka em üusi kaa omoutek, jü em huepülay üusi.

¹³Abraham jikau remteka ä bitchak juyapo juka kabara kara buktumta ahuammeu chaalata bitchak. Abraham entok kabarata nüka ä mäak, entok ä taaiyak ä üusi huëpo Diosta yöri báreka. ¹⁴Huanäi Abraham íkai huëpo, Yahveh-jireh (ínel jiau baare «Yahue Dios ítom ä miknake»). Huári béchïbo ëni, ínel téhuahua: «Jum juyapo Yahue Dios ítom ä maknake».

¹⁵Läuti jü Yahue Diosta ángel guosa huëpo áu nookak téhueka bétana.

¹⁶Huanäi ínel jiaahuak:

—Íno béchibone in noki bát ketchak, Yahue Dios ínel jiaahuak, íkai em yaaka béchibo, juka em üusi íno béchibo kaa em beutirekähui jü em huepul üusi ¹⁷lútüriapone enchi in tü eerine enchi makka. Entokne émot yeu kat-riam bürurianake jum téhuekapo chokim Bénasi, entok juka seeta bahue mayoat ayukamta Bénasi. Entok jume émot yeu kat-riam jume am bejreme buére joáramim attianake; ¹⁸jume émot yeu kat-riammet, sime jü buíapo nacioonim Diosta tü ehuamtam jípunake. Enchi in nok jíkkajakä béchibo, entok in nésaurim em yáakä béchibo.

¹⁹Abraham ä sauleerommeu nottek, huanärim japtekam náu sajjak jum Beersebaw bicha. Abraham jum Beersebapo jóatek.

²⁰Chúkula íri yeu siika, Abraham nok tejhuahuak, ínel jiamta ímí ket jü Milca guoj naiki ili üusim áu asuak em saayi Nacortahui.

²¹Uz huä bát hueri, buz ä sailahua, Kemuel (jü Aramta áchayi),

²²Quésed, Hazó, Pildás, Jidlaf entok Betuel. ²³(Betuel Rebecata áтчay). Ímërimme jume guoj naiki Milcata asokähui, Nacorta

bétana Abrahamta saila. ²⁴Entok jü senu jámutta áamak jóakame Reúma ti téhuakame, ímëi naikim ket asuak. Juka Tebata, Gahamta, Tahasta entok Maacata ti téhuakame.

Sarata mukuka ä mäahuakähui

23 Ciento veintisieete huásuktiriam jíápsak jü Sara, sime ímërimme jume huásuktiriam Sarata jíápsakähui. ²Sara jum Quiriat-arbapo muukuk (íri Hebrón), Canaán buiärapo. Abraham ímí yepsak Sarata muukäu ä jíápsipo tüisi ä inneäu entok áma buan báreka.

³Huanäi, Abraham ä mukilatau lul-la kíkteka, jume Hetta üusimmeu nokak ínel jíaka:

⁴—Kanne ímí yeu maachila, éntokne kaa ímí joome, kiane náa huerama enchim béchibo; juka ím mukilata ím áma nee máanakëhuem nee makka.

⁵Juka Abrahamta jume Hetta üusim akim ä yommiak, ínel jíaka:

⁶—Ítomë, jíkkaja, ítom señor. Empo Diosta bétana yeu puari íto násuku; juka em mukiläe mäa jum mamaähuäpo chë türiipo. Bueítuk kaabete jáchin émou jiaunake mamaähuäpo bétana entok kaabe juka em mukila em máanáu omoutenake.

⁷ Abraham kíkteka, huä buiärapo pueblotau müula chätuk, jume Hetta üusimneu ⁸ huanäi ámeu nokak ínel jíaka:

—Bueituk lútüriapo eme ínel barëteko juka ímī in mukila in máanakëu, nechem jíkkaja entokem Efróntau nee nok-ria jü Zoharta üusibeu, ⁹ juka káu guojöriata Macpelapo orekäu, nee ä maknake béchībo, juka bem buía lütepo bem jípurëhui, ä bejrëpo nee ä maknake, íněline senu mamäahuäpo enchim násuk jípunake.

¹⁰ Të jü Efrón, huepü heteo, Hetta üusimneu násuk katekai. Jume Hetta üusim bíchäpo entok síme jume buére joära puertapo kimume bíchäpo, Abrahamtau ínel yommiak:

¹¹ —Eë, ím señor —ínel áu jiahua Abrahamtau—, nechë jíkkaja. Enchine ä makka juka ím buíya entok juka káu guojöriata áma órekamta. Jume ím pueblo üusim, bíchäpone enchi ä miika; jümüre ä mäa juka em mukilata.

¹² Abraham juchi jümü buiära pueblotau müula komchätuk.

¹³ Huanäi Efrónta yommiak jümü pueblota bíchäpo, ínel jíaka:

—Të batchu, enchim ínel eäi, émoune ujbuanna nechem jíkkaja. Ínapone juka buíata ä bejrëune bejtuanake; akë ä mabeta huanäine áma ä máanake juka in mukilata.

¹⁴ Abrahamta ínel yommiak jü Efrón:

¹⁵ —In señor, nechë jíkkaja. Jü buía cuatrociento tomi tosalita platam bejre, ¿të ìri jaikisa íto násuku? Akë ä mäa, juka em mukilata.

¹⁶ Jü Abraham ä tutürek juka Efrónta áu ä nenkakäpo.

Huanäi, Hetta üusim bíchäpo, juka tomita balanzapo, pesaaroak juka Efrónta áu ä ahuakähui: cuatrocientos tomi tosalita platam, türi nenkileerom leypo bénasi.

¹⁷ Íněli Abraham juka buíata Efrónta attiakähui jínnuk jum Macpelapo tahuähui, Mamreta jëla täata yeu hue bétana: jü káu guojöria áma orekamta, entok síme juyam jümü buiärapo ayúkame bekti entok síme náa chíkola. ¹⁸ Abrahamta attiapu taahuak, jume Hetta üusim bíchäpo entok síme jume buére joära puertapo kimum bíchäpo. ¹⁹ Chúkula éntok juka Sarata áma mäak, ä jámutta, jum káu guojöria Macpelata tahuäpo, Mamreta täata yeu huë bétana (ìri jü Hebrón), Canaán buiärapo. ²⁰ Jü buía entok jü káu guojöria áma katekamtamaki, Abrahamta mampo taahuak ä attiapu kokkolam áma mäa béchībo, Hetta üusim bétana ä mabel-lataka.

Abraham jámutta jaria Isaacta ä jubnakë béchïbo

24 Abraham beja ölatukay, beja yún huásuktiriam hueriay; Yahue Dios éntok símeku ä tü eäu ä mak-latukay.

²Huanäi Abraham ä tékipanualerotau ä jóapo chë ölatau, jüri símeku nésahuey ä jóapo ä jípurëipo ínel áu jiaahuak:

—Em nokië bát ketcha em mámamë in mácham bétuk ooreka.

³Huanäine in noki bát kechanake Yahue Diosta béchïbo, Dios téhuekata entok buíata attiakame, katë juka jámutta Canaán buíapo joometa jubiapo nüye in üusi béchïbo, ímï in joakapo násuku. ⁴Al-lë in buiärau notte, entok in huahuajimmehüë huéenake, huanäre jámutta nünake in üusi Isaacta béchïbo.

⁵Jü áu tékipanuame ínel áu jiaahuak:

—Jámak jü jámmut kaa ínomak äbo huée baanake ï buíaráhui.

¿Juchine juka em üusi áman nottirianake, jum em yeu sikäpo?

⁶Abraham ínel áu jiaahuak:

—¡Ee! Káte juka in üusi áman huerianake. ⁷Yahue Dios téhuekapo joome, in áтчay jóapo nee nüka entok in huahuajim buiärapo, ínou nookak entok ä noki nee makkak ínel jáka: Jume émot yeu kat-riamne íkái buiärata miknake. Áapo juka Yahue Diosta ángel émpat bíttuanake, émpo éntok juka jámutta nüpana in üusi béchïbo. ⁸Entok juka jámutta kaa émo sau huee bárey, beje kaachin éiya ï noki bát kecharita béchïbo. Beje búttiaritaka tahuanake, të jita béchïbo júne káte juka in üusi áman huerianake.

⁹Jü áu tékipanuame éntok jume mamam ä tekohua, Abrahamta, mácham bétuk oreka huanäi ä noki bát ketchak, júnel áu ä yáanakë tiaka. ¹⁰Huanäi guoj mamni cameellón ä teko attiarita nüka, huanäi siika, entok huete jita makhuame yeu púaka cameellón joopo am oorek. Huanäi böota nüka Mesopotamiau bicha, Nacorta buére joarahui. ¹¹Huanäi taahuarim simsuk, áman yepsaka; jume cameellom jimyoretua báreka tonommea am jábuak buére joära päku baa pozommeu jëla. Beja kuptetukai, jume ili jáamuchim bemem yeu sajakä báam nunüyeu.

¹²Huanäi ínel jahua: «Émpo ím tekohua, yöturi Abrahamta Yahue Dios —Diostau nok buannak—. Nechë ä makka, émourne ujbuanna, juka tülisi ím mabetnäu ím jípunakëhui, entok ím teeko Abrahamtë nakjiökole. ¹³Ínapo jum báam yeu cheptëpone aane, jume oohuim maalam báam nüseka buére joaräpom yeu

ám kaateyo. ¹⁴Júneltunakë buan, juka ili jámutta ínel nee áu jiako: “Emoune ä aahua, juka em bächiatë kom oore nee bää jina béchibo”; huanäi áapo ínel nee yommiako: “Jehui, bää jëyëe, íentokne em cameellom ket bää jítua báare!”, ìri ajäriatunake juka em sauleero Isaacta béchibo em yeu puari. Ímine ä jüneerianake em nak jiokolëu in señortau em yáakähui».

¹⁵Huanäi ínel yeu siika kee jee ä nokta ä chupayo, ími jü Rebeca, Betueltau yeu tomtilatukähui, Milcata asoa Nacorta jubi, jü Abrahamta saila, huäri juka bächiata jenompo hueriaka yeu siika. ¹⁶Jü ili jámutta éntok tüisi musäla machiakay, bemetukäi ketune kee jee outa täyai. Ìri bäam yeu chëppteu kom siika, huanäi juka bächiata tápuniaka, nottilataka hueiyey.

¹⁷Huanäi jü saihuame ä sau búitek, huanäi ínel áu jiaahuak:

—Émoune ujbuana, ilikki bäamë nee miika em bächiapo jü béchibo.

¹⁸Áapo ínel ä yommiak:

—Bää jëyëe, in señor.

Huanäi läutipo juka bächiata ä hueriäu kom oorek, huanäi ä baa jítuak. ¹⁹Beja ä baa miksuka, ínel jiaahuak:

—Ketne jume em cameellom béchibo bäam yeu huikbáare, bäam am jisuu nukisi.

²⁰Huanäi, läutipo jume bäam jum animaalim bää jejejëpo töak, huanäi búitek bäam yeu huikbáreka huanäi síme jume cameellom béchibo bäam yeu huíkek.

²¹Jü nésauleero éntok ä bétana guomtilatukay, të kaita nookak juka Yahue Diosta ä boo joau tülisi ä yeu siikä bétana jüneeria báreka o kaa tülisi. ²²Jume cameellom baa jisuko, jü yoreme huepü anio oropo yáarita mamni betterita ä miikak ä yéka béchibo. Entok ket guoy pulseram bueerem oropo yáarim cien gramom bettemta.

²³Huanäi ínel áu jiaahuak:

—¿Jábesu enchi maalak? ¿Em áтчay joapote én tukaaripo ára áma taahua?

²⁴Áapo ínel ä yommiak:

—Betueltane áchayek, jü Milcata asoa, jü Nacorta üusi. ²⁵—Entok ket ínel jiaahuak—, entok ket ítom jóapo animaal buahuame áma ayka entok yún basso, entok ket áma em yeu matchunakëpo.

²⁶ Jü yoreme kom chätuka Yahue Diosta yörek:

²⁷ —Tü éhuäpo Yahue Dios, jü ím teko, Abrahamta Dios —ti jiahua—. Yahue Dios juka yore nak jikolihuaamta ä makakä béchibo entok juka lütüriata, bueituk Yahue Dios böopo ínomak huéiye, entok jume ím teko, sailam jóau nee nüpak.

²⁸ Rebeca ä aye jóau búitek, sime íká am ettejoariak. ²⁹ Áapo huepülak abachekay Labán ti téhuaakamta. Huanäi Labán päkun yeu búiteka juka yoremta nankirika siika, jum bäam yeu buitëpo. ³⁰ Huanäi jume pulseeram entok aniota ä huayi yéka bíchaka, entok Rebecata ínëli jiamta: ínëli ínou nooka huä yoreme. Yoremta jariuseka siika, entok ä téhuak cameellom naapo entok bäau kaa mékka. ³¹ Labán entok ínel áu jiaahuak: «¡Yahue Diosta tü éhuamta jípureme, äbë huéiye! ¿Jatchiakë päkun aane, juka jóata bejane tütela entok jume cameellom annakëpo kétchi?».

³² Huanäi Abrahamta sauleero jóau kibakek, Labán éntok jume cameellom búttiaka, básota entok täbui animaalim buähuamta ám miikak, entok bäam sauleerota entok áamak kateme émo guok baksiana béchibo. ³³ Jü saulero buähuamta áu órehuako, ínel jiaahuak:

—Kanne jibua báare batne enchim ettejhuaria báare jita béchibo ímí in anëhui.

Labán entok ínel áu jiaahuak:

—Türi, ti ä yommiak.

³⁴ —Ínapone Abrahamta saulero —ti jiaahuak—. ³⁵ Yahue Dios ä tü eäu ä mak-la juka in teeko; huanäi tüisi rikotula. Kabaran, entok huakasim ä mak-la, téta buania tosalita entok sahuarik, saulero jáamuchim entok oohuim, cameellom entok buurum.

³⁶ »Huanäi Sara, in teko jubi, beja jamyölataka, in yöturitau huepü usita ä miikak, in teko éntok juka ä üusi simeta ä jípurëu ä makak. ³⁷ In teko juka in noki nee áu kechätuak, ínel jíaka: “Katë in üusi béchibo jámutta cananeompo malarim ä juptuanake, jum buiära in jóakäpo. ³⁸ Al-le in áchay jóahuë, in huahuajimmehui, huämi in üusi béchibo jamuttë nünake”.

³⁹ »Të ínapo in tekotaune ínel jiaahuak: “¿Jámak jü jámmut kaa ínomak hueebaanake?”. ⁴⁰ Huanäi áapo ínel nee yommiak: “Yahue Dios, áamak nee huerámakäu, juka ä ángelta émomak bíttuanake, huanäi áapo simëpo enchi anianake. Huanäre in üusi béchibo jámutta in náu hueerimpo ä nünake,

entok in áтчay jóapo. ⁴¹ Huanäre nokta ínomak em yakäu beja kaítapo tahuanake; të beja in náu hueerim jóau enchi yebijlatuko entok juka jámutta kaa enchi makhuako”.

⁴² »Junëli buan pozoune yepsak, huanäine ínel jiaahuak: “Yahue Dios, in yöturi Abrahamta Dios, émpo in hueramäpo nechë ania, simeta tülisi ínou huenakë béchïbo. ⁴³ Émoune ä aahua en ímï pozom naapo huéeka, jü in émou ahuäu iri: jü ili jámutta pozommeu báatakame ínel nee áu jiako: 'Nechë baa mikka, émoune ilikki báam aahua em báchiapo em hueriähui’; ⁴⁴ huanäi áapo ínel nee yommiako: 'Jehui, empë baa jëyëe, entok kétne em cameillon béchïbone báam yeu huikbáre', iri ajäriatunake jü jámmut em yuktiari Yahue Diosta bétana in teko üusi béchïbo”.

⁴⁵ »Ketune in jápsipo Diostamak nee nokay, jü Rebeca ä jenompo báchiata hueriaka äbo kom siika pozommehui. Báam yeu huik báreka. Huanäine ínel áu jiaahuak: “Nechë báam miika”. ⁴⁶ Läuti ä báchia kom mánaka ínel ínou jiaahuak: “Jehui, baa jëyëe, ket ínel ínou jiaahuak, jentok kétne em cameல்லom baa jituabáare!”. Huanäine baa jëka, huanäi chúkula in cameல்லom ket báam miikak.

⁴⁷ »Huanäine ä temajek: “¿Jábesu enchi maalak?”, áapo entok nee yommiak: “Ínapone Betuelta maala jü Nacorta üusi, Milcata áu asuakähui”. Huanäi aniotane ä yekapo oorek, entok pulseram ä mam tébiaapo.

⁴⁸ »Huanäine müula kom chätuka Yahue Diostane yörek. Entok Yahue Diostane buik-riak, juka in yöturi Abrahamta Dios, lütüría böot nee hueriakä béchïbo, juka in teeko saila maala in huerianakë bétana ä üusi béchïbo. ⁴⁹ En éntok nechem tejhua: ¿In yöturita nak jiokolétek entok lütüriata ä béchïbo huaatiáteko? Nechem tejhua, “jeehui” o “ëe”, junëline jüneenake jita in yáanakëhui.

⁵⁰ Huanäi Labán entok Betuel ä yömmiaka ínelim jiaahuak:

—Lütüriapo iri Yahue Diostat yeu simla, karate türik o kaa türik émou nokmatchi. ⁵¹ Jumü aane jü Rebeca em bíchäpo; akë ä nüka ä huéria. Juka em teko üusi ä jubnakë béchïbo, junëli Yahue Diosta ä yáalatuka bénasi.

⁵² Jü Abrahamta saulero íkai jíkkajaka, bufau tajti müula kom chätuk Yahue Diosta bíchäpo. ⁵³ Huanäi jü Abrahamta sauleero, huatek ä huériäu yeu huíkek: platapo yáarita entok ooro ausüliipo yáarita, entok suppem, huanäi Rebecata am

makkak. Entok ket ä abachihuata entok ä ayehuata jita yún teepa bejreta am miikak. ⁵⁴Huanärim jibuak éntokim jita jëkak, áapo entok jume oohuim áamak katëihui.

Huanärim huäri tukaarit áma kótchok huanäi tüisi kethuey yejteka, jü Abrahamta sauleero ínel jiaahuak:

—In teko jóahuem nee nottitua.

⁵⁵Huanärim ínel ä yommiak:

—Batchu, jü ili jámutta gouj mamni taahuarim ítomak tahuanake, huanäre simnake.

⁵⁶Áapo ínel jiaahuak:

—Kátem nee tatahuaria. Yahue Dios jum in boo joapo tülisi ínou yeu ä simtuak; in teko jóahuem nee nottitua.

⁵⁷—Türi —bempo ínel ä yommiak—, juka ili jámuttate núnuka ä temajñake.

⁵⁸Huanärim Rebecata núnuka ä temajek:

—¿Jache émpo i yoremamak huee báare?

Áapo éntok ínel ám yommiak:

—Jeehui, áamakne huee báare.

⁵⁹Huanärim ä huayi Rebecata sakatuak, entok juka jámutta jiba ä suayamta, entok Abrahamta sauleero entok jume oohuim áamak boo joame. ⁶⁰Huanäi Rebecatam Diosta tü eäu ä makaka, ínelim áu jiaahuak:

«Ítom huayi,

¡Émpo miilim entok miilimmehuë ayetunake!

Jume émot yeu kat-riam tüisi ousi machina.

Jume am bejreme buére joäramim yönake».

⁶¹Huanäi Rebeca kíktek entok jume ä sauleero jáamuchim. Huanärim cameellopom jámuk. Huanärim yoremta sau sajjak, huanäi jü Abrahamta sauleero Rebecata nuka siika.

⁶²Huanäi Isaac pozom ínel téhuakame Beer-lajai-roi, bétana hueiyeiye bueítuk áapo Neguevpo jóakai. ⁶³Isaac senu kuptey huasau yeu siika ä jáápsipo jitat ée báareka. Huanäi jikau remteka jume cameellom kaa mékka kateme bitchak. ⁶⁴Rebeca ket jikau remteka Isaacta bitchak, huanäi cameellotat kom cheptek.

⁶⁵Bueítuk juka sauleerota temajek:

—¿Jábésä iri öou huasa bétana ítou lul-la huéeme?

Jü sauleero ínel ä yommiak:

—Áapo jü in teko.

Áapo éntok juka sankota nüka pujbapo áu páttiak, të jume pusim jiba kaa páttiak. ⁶⁶Jü sauleero Isaacta ettejhuariak simeta juka ä yáakähui.

⁶⁷Isaac entok ä aye Sara lona kariu ä nuk siika. Huanäi Rebecata jubek. Tüisi ä nakkek. Junéli áu jíápsi yéтчak, ä aye Sarata mukukäu bétana.

Jume Abrahamta entok Ceturata bétana yeu kat-riam

25 Abraham täbui jámutta nüka ä jubek iri Cetura ti téhuaakay. ²Jüri juka Zimramta áu asuak, Jocsánta, Medánta, Madianta, Isbacta entok Súata. ³Jocsán juka Sebata usiak entok juka Dedánta. Jume Dedántat yeu kat-riam éntok ímërimme asureom, letuseom entok leumeom. ⁴Jume Madiánta: Ímërimme Efata, Eferta, Hanocta, Abidata entok Eldata. Síme ímërimme jume Abrahamta üusim Ceturata bétana.

⁵Abraham éntok simeta ä jípurëu Isaacta ä miikak. ⁶Të ketune kee jee mukeka, huate jáamuchim ä jípurëu asoam jita am miikak huanäi ä üusi Isaactau mékka am bíttuak, täata yeu huëu bíchaa.

Abrahamta mukukäu entok ä mäahuakähui

⁷Abraham ciento setenta y cinco huásuktiriampo jíápsak, ⁸entok ölataka muukuk, yún huásuktiriam jípureka entok al-leaka. Huanäi jume ä bannataka kat-riammeu mukukammak siika émom náu tojjak. ⁹Jume ä üusihuaam Isaac entok Ismael, jum kau gúojoriapom Macpela tiäpom ä mäak, jum Mamre täata yeu huëu taahua, jum Efróna buiärapo jü Zoharta üusi, jü hitita. Mamrétau pujbaka oorek. ¹⁰Jüri buiära Abraham hititammeu ä jínnullatukay, júmu mäahuak jü Abraham, ä jubi Saratau jëla. ¹¹Chúkula Abrahamta mukuko, Dios Isaacta ä tü eäu ä makkak, jum pozom Beer-lajai-roi Neguevpo téhuakame naapo jóatek.

Jume Ismaeltat yeu kat-riam

¹²Ímërimme jume Ismaeltat yeu kat-riam, jü Abrahamta üusi Agar jü egipciatámak ä jípurekähui, juka Sarata nésauta joamtamaki. ¹³Jume Ismaelta üusim téhuam, bem yeu yoremtuka pámani: Ismaelta üusi bát huéeri jü Nebaiot, Cedar áa sau huéiye,

Adbel, Mibsám, ¹⁴ Misma, Duma, Massa, ¹⁵ Hadar, Tema, Jetur, Nafis entok Cedema. ¹⁶ Ímërimme jume dooce Ismaelta üusim entok bem tribummeu huehuëpulaka kobanarotukay, jume bem téhuam, bem buiära entok bem campamentom hueeläpo jóatek. ¹⁷ Ismael ciento treinta y siete huásuktiriam jiápsak. Chúkula muukuk, huanäi jume ä bannataka kat-riammeu mukukähuim siika émom náu tojjak. ¹⁸ Jume Ismaeltat yeu kat-riam entok jum buiära Havilau Shuuriu tajtim jóatek, Egipto pujbapo, Asiriau bööchi. Huanäi jume áamak huéerim bichapo muukuk. Jumürim jóatek bem ámemak huéerim kaa am bárei júnne.

Juka Jacobta entok Esaúta yeu yoremtuko

¹⁹ Ímërimme jume Isaactat yeu kat-riam, jü Abrahamta üusi. ²⁰ Isaac cuarenta huásuktiriam huériay, Rebecata jubeka, jü Betuelta arameota maala, jum Padán-aram bétana joome, entok Labán jü arameota huaayi.

²¹ Isaac juka Rebecata béchibo Yahue Diostau ä nok buanriak, ä jámut-hua, bueituk kara asoi. Yahue Dios éntok ä nok jíkkajak, huanäi áapo abe asuaka taahuak. ²² Të jume ili usim nahuim nássuay áapörík huaijhua. Huanäi áapo ínel jiaahuak:

—¿Jachiakane íneli éiya?

Ínel Yahue Diostau nookaka ä temajek.

²³ Huanäi Yahue Dios ínel ä yommiak:

—Em tómpo guoy nacioonim aayuk, guoy pueblom émo naikimtelataka em tómpo aane ketune kee yeu yoremtulataka. Senu pueblo chë úttiarata jípunake; jü chë yöhue huaka chë ilitchik bétuk áu jípunake.

²⁴ Huanäi taahuata ä asoanäkëu yumák, ¡Rebeca guogörim jípurey ä tómpo! ²⁵ Jü bát yeu yoremtukame siksaalaitukay, entok yún buaakay, huäri béchibo Esaú tim ä téhuatuak. ²⁶ Chúkula yeu siika jü áamak huéeri, jume mamammey Esaúta tempërimpo kutti at chätulataka; huäri béchibo Jacob ti ä téhuaatuak. Isaac sesenta huásuktukturiam huériai jume guogörim yeu yoremtuko.

Esaú juka bat ä huéeripo usiarita lutüria nenkak

²⁷ Jume ili usim yötuk, jü Esaú éntok juyapo tékipanuay entok ára animaalim súuhuay. Të Jacob yánti jiápsay, ä joa naapo jiba

am báarey. ²⁸ Isaac juka Esaúta nakkey, bueïtuk jume animaalim ä memëau buabüayey, të Rebeca juka Jacobta nakkey.

²⁹ Sejtul taapo Jacob buähuamta yáuhuak, Esaú éntok juya söria bétana huéiyey lóttilataka entok tebaureka. ³⁰ Esaú Jacobtau ínel jiaahuak:

—¡Nechë jiokole! ¡Juka buähuamta sikilik nee buätua! bueïtukne tüisi lóttila. (Huari béchïbo Edom ti téhuatuahuak, bueïtuk ínel jiau báare «sikili»).

³¹ —Türi —ti ä yommiak Jacob—, të bachë, juka em bát huéeripo em usiaritukäu em lútüriate ínou nenka.

³² Esaú ínel jiaahuak:

—¿Bueïtuk jita béchïbosu ínou türi jü in bát huéeripo in usiaritukähui, bueïtukne abe tebai muuke?

³³ Të Jacob ínel áu jiaahuak:

—Bueïtuk ëne em nooki ínou bát ketcha juka em bát huéeripo em usiaritukäu nee ä attiakähui.

Huanäi Esaú éntok Jacobtau juka ä noki bát ketchak, huanäi juka bát huéeripo ä usiaritukäu áu nenkak.

³⁴ Jacob juka Esaúta paanim miikkak entok lenteja buähuamta. Esaú éntok jïbuak, entok jëkkak huanäi läuti kíkteka siikkak. Junëli Esaú juka ä bát huéeripo usiaritukäu kaítapo ä bitchak.

Yahue Dios Isaactamak juchi bënasi nokta sumarita yetchak

26 Ínel yeu siika: Ì taahuarim huey tüisi tébaa siika, ket juka Abrahamta jíápsay tébaata ayuakay bënasi. Junëli Isaac Gerariu bicha sikä áma jóatek Abimelectamak, jü filisteommeu rey.

² Yahue Dios áu yeu machiak entok ínel áu jiaahuak: «Kátë Egiptou bicha sisime, tahuäe jum buíapo em jóanakëu enchi in tejhuanakëhui. ³ Kaa ímï joomemta bënasë ímï buíapo jóuhua, ínapo éntokne émomak annake entok in tü éehuamtane enchi maknake. Enchi entok jume émot yeu kat-riam, síme íkái buiäratane, enchim makka. Junëli juka em atchai Abrahamta in makrokakäune, chupanake. ⁴ Entokne jume émot yeu kat-riamne bürurianake jume téhuekapo chokim bënasi, éntokne síme íkái buíata am maknake. Síme jume ániapo juka tü ehuamtam mabetnake, jume émot yeu kat-riam huämi. ⁵ Bueïtuk Abraham nee nok jíkkajak, entok

símeta in noki nésauta yáuhuak, juka in nésaurita, in leyta entok juka in ä majtiakähui». ⁶ Isaac Gerarpo taahuak.

⁷ Jume áma jóakame juka Rebecata bétana áu am natemajeko. Isaac majhuey aahuä jubek tiau báreka. Huanäi aahuä huayek tiiya. Isaac áu mäena bénasi éiyay jume oohuim áma joome bétana Rebecata béchibo, bueituk tüisi musäla machiakay. ⁸ Chúkula yún taahuarimpo áma ä aaney, ínel yeu siika: jü Abimelec, jume filisteommeu rey, päkun yeu bíchaka juka Isaacta bitchak Rebecata ä musäulemta at mamamtemta, juka ä jámut-hua.

⁹ Abimelec juka Isaacta núnotebok huanäi ínel áu jiaahuak:
—¡Jachu lútüriapo áapo em jubi! ¿Jatchiakasu éntoké émo ä huayek tiiyak?

Isaac ínel ä yommiak:

—Bueitukne ínel éiyak jámakne áa béchibo mäna.

¹⁰ Të Abimelec ínel áu jiaahuak:

—¿Jatchiakasë íká ítou yáuhuak? Kaa yún áu beeka jabe ímí pueblopo joome em jámuttamak bötenakähui, huanäre ítom Dios bejrita ítom yatua eiyey.

¹¹ Abimelec síme ä pueblotau nésahuek: «Jabe júnne ikä yoremta kokösi yáako, o ä jubi, ¡ä mäna noki at chupnake!».

Abe náu nássuahuä jume lutüria bäam béchibo

¹² Isaac jümü buíapo eechak, huanäi huäri huasuktiak cientopo juka etta toboktiak, bueituk Yahue Dios ä tü eeri áu chuppak.

¹³ Huanäi ínëli rikotuk, entok yún jita jípurek, huanäi yún úttiärrata jípurek. ¹⁴ Huanäi yún kabaram, chibbam entok huakasim jípurek entok jume jita ä jooriame, huanäi jume filisteom at koptekam ä bitchak. ¹⁵ Síme jume poozom Abrahamta jiápsay, ä áchayhua, buejekähui jume ä tékipanualerommaki, jume filisteom akimam páttiak buíayi.

¹⁶ Huäri béchibo Abimelec, Isaacta mékka huee sahuek. «Mekkë huéiye jakum bicha júnne —ti áu jiaahuak—, bueituké beja ító béppa chë úttiärrata jípure».

¹⁷ Isaac siika Gerar buiärau bicha, huámiri tahuaka áma jóatek.

¹⁸ Isaac jume pozom juchi étapok ä áchay Abrahamta jiápsay étapokähui, bueituk jume filisteom Abrahamta mukuko akim am páttiakäi, huanäi ä áchayhua am téhuatuakä bénasi am téhuatuak.

¹⁹Të jume Isaacta tékipanualerom huepü pozomim yáuhuak jum buía päriapo huanärim bää yeu cheptemim téuhuak.

²⁰Chúkula, jume Gerarta kabyerom Isaacta kabyerommakim nássuak, ínel jíaka: «Jume bääm ítapo attiak», huäri béchïbo Isaac ínel ä téhuatuak Esek, (ínel jiau báare «nú nássuahuame»).

²¹Huanärim täbui pozotam étapok, huanärim juchim ä béchïbo nássuak. Huäri béchïbo Sitna ti ä téhuatuak (iri ínel jiau báare: «kara yore bithuame»). ²²Isaac siika, täbui pozomim étapok huanärim beja kaa ä béchïbo nássuak, huanäi ínel am téhuatuak Rehobot, (iri ínel jiau báare: «bueka päria»), bueituk ínel jiaahuak: «Ëni Yahue Dios ítom aniak bueka päriata ítom makkak ímï buíapo».

²³Jumü yeu siika, Beerseba tiau jikau siika. ²⁴Huanäi huä tukaarit Yahue Dios áu yeu machiak, huanäi ínel áu jiaahuak: «Ínapone em áchay Abrahamta Dios —ti jiahua—. Káte majhue, ínapone émomak aane, éntokne in tü eäu enchi maknake. Entokne jume émot yeu kat-riam bürurianake. In sauleero Abrahamta in nakë béchïbone ä yáanake». ²⁵Júmü altarta áma yáaka juka Yahue Diosta áma yörek. Huanäi huämiri jóatek, entok jume ä sauleerom pozotam áma buejjek.

Isaac Abimelectamak nokta yetchak

²⁶Sejtu taapo, jü rey Abimelec Gerar bétana áu yepsak jume tü nokta jípuremmaki, Ahuzatma entok Ficoltamak, jü sontarommeu capitán.

²⁷—¿Jatchiakasem ínou kaate? —ti natemajek jü Isaac—. Jünakiachisi maachi emem nee omtia, entokem enchim násuk nee simtuak.

²⁸—Juka Yahue Diostate émomak anëu bitcha —bempo entok ínel ä yommiak—. Entokte ínel jiaahuak: Énte juka nokta nú yechanake, íto násuku empo entok ínapo, juka nokta yechari ítom yáanakë béchïbo. ²⁹Noktë yétcha kaita juénak ítou enchi yáanakë bétana, bueituk ítapo kaita juénak émou yáala, al-late tüisi enchi bitchak. Entok yánti eakë siika. ¡En éntokë Yahue Diosta bétané tü éhuamta jípure!

³⁰Huanäi Isaac am jïbua núnnuk, huanärim bempo jïbuak éntokim bää jëkak. ³¹Yokoriapo éntokim marikaroak, huanärim

náu nokta yétchak. Kaa náu emo omtitua báreka. Isaac amemak aaney am sakau tajti, bempo éntok yánti jíápseka sajjak.

³²Huäri taahuarit, jume nésauta joame juka Isaactam tejhuak pozota bem étapoka bétana. «¡Bäämte téuhuak!», tim jiaahuak bempo. ³³Huäri béchïbo Isaac Seba ti ä téhuatuak (iri ínel jiau báare «noki yechari»). Huäri béchïbo jü buére joära Beerseba ti téhuak en tajti.

³⁴Esaú cuarenta huásuktiriam huériay, juka Juditta jubeka, juka Beerri hititata maala, entok juka Basematta, jüri ket tábui hititata maalatukay Elón ti téhuakame. ³⁵Ímëri éntok Isaacta entok Rebecata chibusi am jíápsi bíttuay.

Jacob juka Diosta tühua Isaacta bétana mabetak

27 Sejtul taapo, beja Isaacta tepa ölatuko, ä pusimmey beja kaa bitchay. Esaúta núnnuk, jü ä üusi chë yöta. Huanäi ínel áu jiaahuak:

—In üusi.

—¿Jehui, in átchay? —ti ä yommiak jü Esaú.

²—Bejane öla —ti jiaahuak jü Isaac—, entok beja kaa yún bëye in muknakëhui. ³Huäri béchïbo juka em huiköta entok jüihuam nüka juyahuë huéiye, huanäre senu animaalta íno béchïbo mäa. ⁴Buähuamte ím türë benasë ä yáuhua, huanäre ínou ä huéria nee ä buänakë béchïbo. Huanäine juka Diosta tü eäu enchi maknake, ketune kee mukeka.

⁵Juka Isaacta ä üusi Esaútamak ä nokayo Rebeca am jíkkajay. Esaú juyau siika animaalta më báreka ä átchay béchïbo, ⁶huanäi Rebeca Jacobtau ínel jiahua:

—Nechë jíkkaja. Juka em átchayne jíkkajak Esaútau ínel jiamta: ⁷“Juka animaalta mäaka akë tülise ä yáaka ínou ä huéria nee ä büaná béchïbo. Huanäi Yahue Diosta bíchäpo juka ä tü eäu nee enchi maknake ketune kee mukeka”. ⁸En éntok, in asoa, juka in nokáhuë yáuhua juka in nésaurita. ⁹Jume kabaram anëhuë huéiye, huanäre guoy ili kabaram chë tuttürim ínou nüpa. Em átchay ä buasaria béchïbo, áapörík ä türe bénasine ä yáanake. ¹⁰Empo aahuä huerianake áapörík ä buänakë béchïbo junëli áapo ketune kee jee mukeka. Juka Diosta tü eäu enchi maknake.

¹¹—Të bichäe —ti ä yommiak Jacob ä aiyë Rebecata—, të senu huéeme áma aayuk, Esaú in saayi, áapo mam bouhuak;

ínapo entok kaa mam bouhuak. ¹² ¿Huanäisu, in áтчay ínot mamteko? Huanäi nee ä báitáhuak tianake, huanäi inapöisune juka bette nokta ínou nüpana entok kaa Diosta tü eäuta.

¹³ Ä ayehua ínel ä yommiak:

—¡In asoa, íno béppatunake jü bette nooki! Kialë juka in éμου nokau jíkkajaka ä yáuhua. ¡Ámanë sika ínou am hueria!

¹⁴ Jacob áman siika am nüka jume ili kabaram. Ä ayebeu am nüpak. Rebeca kiasi am yáuhuak, Jacobta áтчay buáhuamta türë bénasi. ¹⁵ Rebeca jü Esaúta jü ä asoa chë yöta supem nüka, jume chë ujjolim, jume supem ä jóapo jípurëihui, huanäi Jacobta ä asoa chë ilitchi sankotuak. ¹⁶ Huanäi ä mam tébiapo entok jum kutanäpo jume ili kabara behuam at oorek, bueítuk boam kaa jípurëi jü Jacob. ¹⁷ Jume paanim entok juka buáhuamta ä yáakahui, ä asoa Jacobta mamampo ä oorek.

¹⁸ Jacob ä áтчaybeu yepsaka.

—¿In áтчay? —ti áu jiaahuak.

—Jehui, in üusi —ti ä yommiak jü Isaac—.

¿Jabesaë, in üusi Esaú o Jacob?

¹⁹ Huanäi Jacob ä áтчaybeu ínel jiaahuak:

—Ínapo Esaú em bát usiari. Em jíaka bénasi nee ä yáuhuak; éne yejteka, juka animaalta in mäakahuë buäye, huanäre juka Diosta tü eäu nee maknanake.

²⁰ Isaac ä üusibeu ínel jiaahuak:

—In üusi, ¿Jachisë ayuka läuti ä téuhuak?

—¡Bueítuk Yahue Dios nee aniak nee läuti ä téunake béchïbo! —Jacob ínel ä yommiak.

²¹ Isaac, Jacobtau ínel jiaahuak:

—In üusi, ínohuë rukte huanäine émot mamtenake. Ínëline ä binnake jachu lütüriapo émpo ajäria jü in üusi Esaú.

²² Jacob ä áтчay Isaactau ruktek, áapo éntok at mámtek.

—Jü nok jíahui Jacobta nokäu benna, të jume mámam jume Esaúta mammam —ti jiaahuak jü Isaac.

²³ Huanäi, kaa ä tatäyak juka Jacobta, bueítuk ä mámam boakai Esaúta máman bénasi. Ínëli Isaac listotaka taahuak juka Diosta tü eäu ä mak báreka.

²⁴ —¿Empo ím üusi Esaú? —ti natemajek.

—Jehui, ínapo ajäria —ti ä yommiak jü Jacob.

²⁵ Isaac ínel jiaahuak:

—Ène ínohue ä huéria huanäine juka in üusi animaalta mäeri büanake, chúkulane enchi Dios éehuamta maknake.

Jacob áu jëla ä oorek, huanäi Isaac jïbuak. Ket vinota áu nüpak huanäi Isaac ä jëkak. ²⁶ Isaac ä áтчayhua Jacobtauínel jiaahuak:

—Ène ínou rukteka, nee besiito, in üusi.

²⁷ Jacob áu rukteka, ä besiitok. Huanäi Isaac, jume supem jujübuak, huanäi Diosta tü eäu ä makkak: «¡Akë ä bitcha! ¡Juka in üusi júuba, juya jubata bënasi tü éehuamta Yahue Diosta bétana beja mabet-la!

²⁸»Dios juka bajj huechiriata téhueka bétana
enchi maknake

entok juka etta yún enchi jichupatuanake,

yún tirijkom

entok vinota.

²⁹Yún yorembra enchi tékipanuarianake;

entok jume nacioonim émou tochoktinake,

entok jume em émomak huéerimmeu kobanarotunake jume

em aye asoam émoheim tonommea japtenade,

jume bette nokta émot nokame bempo ä

mabetna juka bette nokta,

jume Diosta tü eäu enchi makame,

bempo ket ä mabet-na juka Diosta tü eeri».

³⁰ Huanäi ínel yeu siika, läuti juka Isaacta beja juka tü éehuamta Jacobta ä maksuko. Jacobta en jübuaya yeu simsuko ä áтчay Isaacta bíchäpo, ä saayi Esaúta yepsako animaalim ä mäa bétana. ³¹ Áapo ket buähuamta yáuhuak, huanäi ä áchaybeu ä nuk siika, ínel áu jiaahuak:

—In áтчay yejtëe, juka in nupakähuë büaye huanäre Diosta tü eähuë nee makka.

³² Isaac ä áchayhua, ínel áu jiaahuak:

—¿Jabesaë émpo?

—Ínapo Esaú, em bát üusi, —tü ä yommiak.

³³ Isaac tüüsi áu yoyóak ínel jíaka:

—¿Jábesu äbo noitek buähuamta nüpaka, nee miikak? Huanäine simeta buäka ketune kaa enchi yepsayo.

Huanäine Diosta tü éehuamta ä makkak, entok Diosta tü éehuamta jípunake. ¡Junëli tahuanake!

³⁴ Esaú ä áтчay nokäu jíkkajaka, siroksi entok kusisi buantaytek, huanäi ínel áu jiaahuak:

—¡In áтчay! ¡Nechë ket Diosta tü eerita makka!

³⁵ Të Isaac ínel ä yommiak:

—Em saila äbo ínou noiteka nee baytahuak. Juka Diosta tü éehuamta émo béchibotukäu nuksika.

³⁶ Esaú ínel ä yommiak:

—Kialíku Jacob tim ä téhuatuak, beja guosa íno bia kiktela. Juka bát lüturia usiarita nee úuhuak, en entok juka Diosta tü eäu nee úuhuak. ¿Käte ä ëriak juka tü eäta íno béchibo?

³⁷ Isaac, Esaúta yommiak ínel jíaka:

—Ínapo em yöturipo ä yéтчak, entok síme jume em huahuajim áu sauleeromtunake. Juka yún tirijkom entok yún vinotane áapörík miika. ¿Jítasune én émou yáanake, in üusi, kaitane émo béchibo jípure?

³⁸ Esaú ä áтчay ínel yommiak:

—¿Jachë huepülak Diosta tü éehuamta jiba jípure? ¡In áтчay! ¡Nechë ket juka Diosta tü éehuamta nee makka!

Huanäi kusisi cháчayeka, buantaytek.

³⁹ Chúkula jübua jü ä áтчayhua Isaac ínel áu jiahua:

«Empo buía turipo mékka jóanake.

Entok ket jü baj huechiriata téhueka bétana huemta kétchi.

⁴⁰ Em ejparammeyë émo jinëunake, entok em sailahuë sauleerotunake.

Të beja úttiata nukáteko émoë yeu huiknake, huanäre beja kaa áu sauleerotunake».

Jacob, jü Esaúta tö buitte

⁴¹ Esaú, Jacobtau tüisi omteka kaa ä bibitpeaka taahuak, juka ä áтчay Diosta tü éehuamta ä makakä béchibo. Huanäi ä jíápsipo ínel jiaahuak: «Läütite in áтчay béchibo lutunake, chúkulane ím saila Jacobta mënake».

⁴² Rebecatau yepsak i nooki Esaúta ä asoa chë yöta nokakähui. Huanäi áapo juka Jacobta ä asoa chë ilitchik, ínel áu jiaahuak:

—Juyú, em saayi Esaú ínel áu jiápsi yétcha, enchi më báreka nokaka. ⁴³En éntok, in asoa, nechë nok jíkkaja. Kiktekë in abachi Labánta jóau bichë huéiye jum Haránihui. ⁴⁴Huanäre áman áamak jóuhua jaiki taahuarimpo, juka em saayi omtirata ä tojäu nukisi. ⁴⁵Juka em saayi émou ä omtëu tojäu nukisi. Entok juka em áu yáakäu ä koptiasuko, huanäi ínapone, áman enchi nutebonake. ¿Jatchiakane ím guoy asoam taruna senu taapo jibba?

⁴⁶Rebeca, Isaactau ínel jiahuak:

—¡Bejane lottila ím jiápsipo, jume Hetta malam béchibo! ¡Juka Jacobta, Hetta malam jubeko, ímëi bennam, jume ímí buíapo malaariam bempo chibusi nee jiápsi bíttua! ¿Jita béchibosune jiápsi báare?

28 Isaac Jacobta núnnuk, Diosta tü éhuamta ä makkak, ínel áu jíaka:

—Kátë jume Canaánpo malaariam juube. ²Kiktekë, Padán-aramiu bichë huéiye Betuelta jóahui, em áiye áтчaybehui, huanäre Labánta em áiye abachi, maalampo jámutta nüka ä juube. ³Dios tua úttiakame enchi tü éhuamta enchi maknake, entok yún émot yeu kat-riam enchi maknake. ¡Huanärim émo büruriaka, nacioonimpo émo yáanake! ⁴Dios Abrahamta tü éhuamta enchi maknake. Enchi entok émot yeu kat-riammaki, juka buíata em jóakäpo em attiapë ä mabetnake, bueítuk Dios íkäi buíata juka Abrahamta ä mikak.

⁵Isaac íneli áu jíaka áman Jacobta bíttuak, huanäi Padán-aramiu siika, Labánta jóau Betuelta arameota úusitau jü Rebecata abachitau, Jacobta entok Esaúta áiye.

⁶Esaú ä bitchak Jacobta tü éhuamta ä makakähui entok Padán-aramiu ä bíttuakähui áman jámutta nüka ä jubnake béchibo. Entok Jacobta tü éhuamta ä makaka ínel áu ä jiako: «Kátë ímí Canaán buiärapo malaariam jámutta nüye». ⁷Ket jünëiak juka Jacobta ä áтчay entok ä ayehua nésahuekäu yakähui, huanäi Padán-aramihui ä sikähui. ⁸Esaú ä bitchak jume jáamuchim Canaámpo malaariam Isaacta kaa am türëhui. ⁹Esaú Ismaelta bichiseka siika huanäi ä béchibo juka Mahalatta jubiapo nüka, Ismaelta maala, Abrahamta úusi, Nebaiotta huayi, täbui jáamuchim jípureka júnne.

Jacobta tenkukähui Betelpo

¹⁰ Jacob Berseebapo yeu siika Harániu bicha boojoo taytek.

¹¹ Huanäi jak yepsaka áma taahuak, huanäi áma kótchok bueítuk beja tukaritikay. Jacob jume tétam áma órekame nüka am muteka báreka, huanäi áma böteka kótchok. ¹² Huanäi tenkuk, senu ejkaleerata buíapo huekamta ä lütepo entok téhuekapo huijjuteka. Imiri am bitcha Diosta ángelesim at kom huéeme entok jikau huéeme.

¹³ Yahue Dios éntok jikat huéekai ejkaleerata naapo, Dios ínel jiaahuak: «Ínapone Yahue Dios, em átchay Abrahamta Dios, entok Isaacta Dios. Jü buía em bökäpo empo ä attiak. Enchi entok émot yeu kat-riamne ä maknake. ¹⁴ ¡Jume émot yeu kat-riam jü buía jochiata bénanakemme! Huanärem émo chibejtiana síme kätana: jum täata yeu huë bétana entok täata áman huechëu bicha, norfeu entok surihui; entok síme áamak hueerim buíapo aneme Diosta tü éehuamta mabetnake entok jume émot yeu kat-riam. ¹⁵ Akë ä bitcha, ínapo émomak aane éntokne jiba enchi suayanake jak em hueramäpo júne. Taahuari yumánake juchi em buíau nee enchi nottirianakëhui. Kanne enchi toijnake símeta juka in enchi makbáreu nee enchi makäu tajti».

¹⁶ Jacob bussak ä tenkuripo ínel jáka: «¡Lütüriapo Yahue Dios ímí aane, ínapo entok kaa ä júneriai!»; ¹⁷ ket majhuey huanäi ínel jiaahuak: «¡Tüisi mausi maachi ímüi! Irí jü tua lul-la Diosta jóuhua, ¡entok téhuekapo kikkimuhuäpo!».

¹⁸ Jacob kethueysu yejteka juka tétata ä mutekakäu nüka, señalpo ä ketchak huanäi aceite olivata at töak.

¹⁹ Jümü Betelti ä téhuak (iri ínel jiau báare «Diosta jóuhua»), te jümü bát ínel téhuaakay machiria.

²⁰ Jacob nokta yétchak: «Juka Diosta tua ínomak ä aneyo entok in böo jöapo nee suayako, entok juka buähumta entok supem nee mikäko, ²¹ huanäi in átchay jóau yánti jíapseka áman nee yepsako, Yahue Dios ím Diostunake. ²² Irí téta in toboktiakähui pilarta bénasi Diosta karitunake entok ímüri Diosta yörihua béchibo. Jibane enchi ä miknake, ím Dios, juka huepulay guoj mamni jünakterita símeta enchi nee mikaka bétana».

Jacob Padán-araamiu yepsak

29 Jacob läuti ä böo joäu nüka bát bicha huetaytek jum buiära täata yeu huëu bíchaa huanäi áman yepsak. ²Íkai bitchak jum juya ániapo pozom áma órekame. Huanäi pozom napo, jum juya ániapo kaita ayuakäpo, entok ímï kabaram baij lopola náu aneme entok chibbam áu kaa mékka áma aneme bem baa jituanäu böbíchaka. Bueituk júmü pozota jume animaalim áma baa jijítuahuay të pozota páttia báreka béppa téta büeuruka órekay.

³Junëlim ä jojoai jume áma joomeme emóm böbibichai síme jume kabyerom jume bem kabarammaki áma náu lopola yayajame, juka tétatam biaktiaka ä éetapo bueituk jume animaalim áma baa jijítuahuay. Huanärim juchim ä biaktiaka pozom pappatiay. ⁴Jacob jume kabyerommeu rukteka am temajeka ínel ámeu jiahua:

—In jaalaim, ¿Jakusem joome?

Bempo éntok ínel ä yommiak:

—Harampote joome.

⁵Áapo éntok ínel ámeu natemajek:

—¿Jachem Labánta kaa täya, juka Nacorta üusi?

—Jeehui, atä täya —bempo ä yommiak.

⁶Huanäi áapo ínel ámeu natemajek:

—¿Tülisem aane?

Bempo éntok ínel áu jiaahuak:

—Jehui, tülisite aane —tim ä yommiak—. Juyü, äbo hueiye Raquel jü ä malahua jume kabarammaki.

⁷—Juyü ketune taahuari —ti jiahua jü Jacob—, ketune jume animaalim bem totöyëu toij béchïbo. ¿Jatchiakasem jume kabaramem kaa baa jítuaka juchem am jíbuatua?

⁸Bempo éntok ímïrem áu jiaahuak:

—Karate júnel aayu, síme kabyerom jume bem kabarammaki áma náu lopola yajau tajti —tim am yommiak—. Huanäi jume kabyerom juka pozota étapok baam yeu huik báreka, jume kabaram baa jítua béchïbo.

⁹Të Jacobta ámemak am ettejoayo huanäi Raquel jume ä áтчay kabarammak yepsak, bueituk áapo ámeu kabyerotukay.

¹⁰Të ínel yeu siika, Jacob juka Raquelta bíchaka, juka

Labánta maala, juka ä aye abachita, entok jume Labánta kabaram attiarim. Jacob áman rukteka juka tétata pozom ay páttiata mékka oorek. Huanäi kabaram baa jítuak. ¹¹ Jacob Raquelta besiitoka, kusisi nokaka buanak. ¹² Huanäi Raqueltau ínel jiaahuak: «Ínapone Rebecata asoa entok Labán nee asohuaarak». Huanäi sep áapo búitek ä átchay tejhuaseka.

¹³ Íněli Labán Jacobta ä huayi asoata bétana íkái jikkajaka, búiteka ä nankek. Huanäi ä ibaktiak, entok ä besiitok, entok ä jóau ä nuk siikak. Tě Jacobta símeta ä ettejjoariasuko, ¹⁴ Labán, Jacobtau ínel jiaahuak: «¡Empo lútüriapo in ojbopo joome!».

Jacob Leata entok Raquelta jubek

Jacob senu metpo áamak anak, huanäi chúkula ¹⁵ Labán, Jacobtau ínel jiaahuak:

—¿Empo nee huahuajekä béchíbo, ínou kia tékipanuanake? Nechě tejhua jaikiksě kobabáare.

¹⁶ Labán guoyim malakay. Jü chě yöhue Lea tí téhuaakay, jü chě ilitchi Raquel tí téhuaakay. ¹⁷ Jume Leata pusim éntok túlisi machiakay, tě Raquel túlik pujbakay entok túli jámuttukay. ¹⁸ Jacob juka Raquelta chě ä tutürek, huanäi Labántau ínel jiaahuak:

—Ínapone guoj búsan huásuktiriam enchi tékipanuarianake jü Raquelta béchíbo, jü em maala chě ilitchi.

¹⁹ —¡Jehui, ínelne éiya! —ti ä yommiak Labán—. Chě türi enchi in ä maknakěhui entok kaa tábui outau. Taahuanake éntokě ínou tékipanuana.

²⁰ Íněli Jacob guoj búsan huásuktiriam Raquelta béchíbo tékipanuak, tě túisi ä nakě béchíbo, kaa jaiki taahuari bénasi ä eriak.

²¹ Bejam yumák jume taahuarim Jacobta beja Raquelta ä jubnakěhui. «Bejane juka ím nokta chuppak —huanäi Jacob, Labántau ínel jiaahuak—. Ęne juka ím jubi nee makka áamakne böo báare».

²² Labán síme jume yoremrata náu tojjak áma jóakame huanäi yún buáhuamta yáuhuak buéituk ä maala kuna báare béchíbo; ²³ tě huári tukarit, Labán juka ä maala Leata nůka, huanäi ä makkak; huanäi Jacob ámak áu türek. ²⁴ (Huanäi Juka sauleero Zilpata ä makkak ä maala Leatau ä tékipanuanakě béchíbo).

²⁵ Kethueytana, Jacob busaka, ¡áapo juka Leata bitchak!

—¿Jitasë ínou yáuhuak? —Labántau tüisi öomteka ínel áu jiahua—. ¡Guoj búsan huásuktiriampone émou tékipanuak Raquelta béchïbo! ¿Jatchiakasë nee bãitahuak?

²⁶—Imï kaa júnëli boojorihua juka malaahuarìa chë ilitchik kunatuanähui juka chë yöta béppa —ä yommiak jü Labán—, ²⁷të bachë böbitcha juka semana bodata chuppëu tajti, huanäine juka Raquelta ket enchi maknake. Të juka em nokta bát enchi yechako, juchi guoj búsan huásuktiriam ínou em tékipanuanakë bétana.

²⁸Jacob ä jehuteriak, juchi guoj búsan huásuktiriam ä tékipanuanakë bétana. Leatámak huakäi semanata yumáriak, Labán juka Raquelta ket ä makkak. ²⁹(Labán juka Raquelta huepül jámutta Bilha tí téhuakamta ä makkak, áu ä tékipanuanakë béchïbo). ³⁰Jacob ket Raquelta jubek, huanäi tüisi ä nákeka taahuak Leata béppa chë júnne. Të Labánta guoj búsan huásuktiriam juchi ä tékipanuariak.

Jume Jacobta üusim

³¹Yahue Dios Leata kaa ä nakhuamta bíchaka, ímëi asoam ä miikak, të Raquel kara asoaka taahuak. ³²Lea abe asoaka taahuak huanäi ili usi outa asoaka. Rubén ti ä téhuatuak, bueïtuk: «Yahue Dios juka in sirokäu bitchak, en entok in kuuna nee naknake».

³³Juchi kaa yún taahuarim huey, abe asuaka taahuak, ili usita asoaka. Simeón ti ä téhuatuak, bueïtuk ínel jiaahuak: «Yahue Dios kaa nee huatiahuaui jikkajaka, íkãi ili usita nee miikak».

³⁴Huanäi juchi abe asuaka taahuak, ili usi outa asuak. Leví ti ä téhuatuak, ínel jíaka: «En al-la, in kuuna tua nee naknake, bueïtukne baj usim ä miik-la».

³⁵Lea juchi senuk asuak. Judá ti ä téhuatuak: «¡Bueïtuk, enne Yahue Diosta uttilnake!». Huanäi asoa yaatek.

30 Raquel kaa usim Jacobta ä mikau bíchaka, juka ä ákoro kaa al-leaka ä bitchay at kopteka. Jacobtau ínel jiaahuak:

—¡Nechë, asoam makka, bueïtuk kaa ä junëlitunakëteko, muknakene!

²Jacob Raqueltau öomtek. Huanäi ínel áu jiaahuak:

—¿Jachune ínapo Dios? ¡Áapo kaa em asoanakekma enchi mákame!

³Raquel ínel áu jiaahuak:

—Ímire ä jípure juka Bilhata, nésauta nee joriamta, áahuë rukte. Júneli áapo in tonom béppa ili usita asoanake, huanäi ínapo áamakne asoam jípunake.

⁴Raquel, juka Bilhata nésauta ä joriamta, jámutpo ä makkak. Huanäi Jacob áu ruktek. ⁵Bilha abe asuaka taahuak, huanäi Jacobta huepül usita ä miikak. ⁶Raquel, Dan ti ä téhuatuak, bueítuk ínel jiaahuak: «¡Dios yáurata nee bíttuak! Entok ket in noki jáhuita jíkkajaka, huepü usita nee miikak». ⁷Chúkula Bilha tábui usita ä miika juka Jacobta. ⁸Raquel Neftalí ti ä téhuatuak, bueítuk ínel jiaahuak: «Tüisine in ákoromak nássuaka, ¡Annä yöola!».

⁹Lea kaa juchi áu asoanakëu bíchaka, juka Zilpata, nüka jita ä joriamta. Huanäi Jacobta ä makak jámuppo. ¹⁰Zilpa usita Jacobta miikak. ¹¹Lea, Gad ti ä téhuatuak, bueítuk ínel jiaahuak: «¡Jü tühua ítou yepsak!». ¹²Chúkula Zilpa tábui usita ä miikak, ¹³Lea, Aser tí ä téhuatuak, bueítuk ínel jiaahuak: «¡Tülisi al-lehuamtane jípure! Ëni jume huate jáamuchim nee al-leau ettejhuanake».

¹⁴Senu taahuarit, Rubén huasau siika jume tirijkom chupahuayo. Jumüri ili juya jittua takam áma téhuak mandrágoram tiame júmëi ä aye. Leatabeu hueriai. Raquel jume takam bíchaka, Leatau ínel jiaahuak:

—Nechë jiokoleka, ilikki takam nee miika, jume em asoa émou nüpakame.

¹⁵—¿Jachë kaytäpo ä bitcha juka in kuuna nee úuhuaka? ¿Ën éntokë jume mandrágoram takam in asoa ínou nupakäu ket nee úukhua báare? —ti ä yommiak Lea omteka.

Raquel ínel ä yommiak:

—Të jume mandrágoram em asoa émou nüpakäu nee mikakátek, Jacob i tukarit émomak bönake.

¹⁶Huanäi, kuptey Jacobta huasa bétana ä notteko, Lea ä nankirika siika, entok ínel áu jiaahuak: «¡Ëne ínomak bönake! Bueítukne enchi perentapo nüka jume mandrágoram in asoa ínou nüpakäumeyi». Huári béchíbo, huári tukarit Jacob Leatamak kótchok; ¹⁷Dios juka Leata jíkkajak, huanäi íri abe asuaka taahuak huanäi mamniku huëpo usita ä miikak juka Jacobta. ¹⁸Lea, Isacar ti ä téhuatuak, bueítuk ínel jiaahuak: «Dios ä eäpo tülisi nee bejtuak bueítuk juka in kuuna juka nee aniaka ínomak

tékipuanuamta jámuppo nee ä miikak béchibo». ¹⁹ Chúkula Lea juchi abe asuaka taahuak, huanäi Jacobta búsan huëpo usita ä miikak. ²⁰ Zabolón, ti ä téhuatuak, bueituk Lea ínel jiaahuak: «Dios ujoyolisi jita nee miikak. En in kuuna ínomak jóanake entok túlisi nee bitnake, bueitukne beja búsan huëpone usita ä miikak». ²¹ Chúkula, usi jámutta asuak, huanäi Diina ti ä téhuatuak.

²² Të Dios Raqueltau huahuateg. Ä jíkkajak, huanäi usim ä jiputuak. ²³ Áapo abe asuaka taahuak entok ili usita asuak. Áapo ínel jiaahuak: «Dios juka tiurata nee úuhuak». ²⁴ Huaribéchibo José ti ä téhuatuak, bueituk ínel jiaahuak: «Yahue Dios ínel ä huatiateg, juchi tábui usitane jípunake».

Trampam émo joriay jü Jacob entok Labán

²⁵ Bueituk chúkula Raquel juka Joséeta asuasuko, Jacob Labántau ínel jiaahuak:

—Nechë tooja, in jójjuau nee hueenakeu entok in buiäraune nottibare. ²⁶ Jume in jáamuchim entok jume in úusime nee makka, bueitukne am kobala éμου tékipuanuaka. Nechë tojja in huenakëhui. Empë jünéiya jáchin émo béchibo nee tékipuanuakähui.

²⁷ —Të, nechë jíkkaja —Labán ínel ä yommiak—. Emo béchibone rikotula, bueituk ínou yeu machiriahuaak émo béchibo Yahue Dios jü ä tü eäu nee makka. ²⁸ Nechë tejhua jaikiksune enchi huikiriya. Jaikik júnne, ínapone enchi ä bejtuanake.

²⁹ —Empë jünéiya jáchin éμου in tékipuanualähui —Jacob ínel ä yommiak—, entok jáchinsune jume em animaalim túlisi in suyakähui. ³⁰ Të jü em jípurëu kaa jaikiakai ími nee yepsayo, bejam túisi émo büruria nee ími yepsako. Yahue Dios juka ä tü eäu enchi makkak. ¿Të, ínapo? ¿Jakhueisune ket jita yáanake in jóa béchibo?

³¹ —¿Jitasë nee enchi mak-ïa? —Labán juchi ä natemajek.

—Kaytë jita nee mámaka. Të jita íno béchibo yáa báreteko, íkäre yáuhua huanäine ínapo juchi em kabaram suayanake.

³² Enne em kabaram násuk hueram báare huanäine jume kabaram manchakame o jume motam jípurekame, entok jume chuchukulimne yeu pua baare. Jumeyië nee bejtuanake.

³³ Junëli yokoriapo, juka in kobari äbo bitbarëteko, junëli émpo jüneenake nee lútula tékipuanühui émomaki: bueituk jü

in koräipo sime jume kabaram kaa manchakame o pipintom o kaa chukurituko, jüri ekbuaripo ínot näikiatunake.

³⁴—Türi —ti ä yommiak jü Labán—, em jia Bénasi yaatunake.

³⁵Huäri taahuarichi, Labán jume chiböram rayakame entok motakame, entok jume chibam manchakame entok motakame entok sime jume tosarik jípureme, entok sime jume kabaram chutchükurim yeu púhuak. Huanäi jü Labán ä üusim mamampo am tojjak am suayanakë béchïbo, ³⁶baj taahuarim böojoria huëpo am jípurey áapörik entok Jacobta násuk. Jacob éntok, jume huate Labánta kabaram suayay.

³⁷Jacob baj abaso siári bujam chuktiak, almendrom entok castaañom. Huanäi am besumak juka tosarik bittunakë béchïbo. ³⁸Huanäi jume buja besumarim bäapo am öorey jume kabaram baa jeyëpo, jume kabaram jümü baa jëyëtek am binnakë béchïbo. Huanái jü kabaratat jü mocho öra at jajamuy ámam jume bujam orekäpo. ³⁹Huanärim jume kabaram abe asuakam tatahuay, huanärim kabaram rayakame, manchakame entok motakame äasuay. ⁴⁰Jacob jume ili kabara chutchükurim entok listaadom yeu púaka sékána öorey ä koräipo, entok Labánta kabarammak kaa náu kükütiay. Huanäi jume kabaram náu émo am türeyo, jume Labánta animaalim bíchäpo am öorey am rayako o am chukuriako. Ínëli am büruriak jume ä kabaram Labánta béppa chë júnne.

⁴¹Huanäi jume kabaram chë úttiakame kabara outa am huatiayo, Jacob jume bujam bem baa jëyepo am öorey kabaram bíchäpo. Júnelim bujam bíchaka abe asuakam tatahuay; ⁴²të jume kabaram chë kaa úttiakame áma yajako, kaita áma öorey. Júnëli jume chë kaa úttiakame Labánta béchïbotukay, huanäi jume chë úttiakame éntok Jacobta béchïbo. ⁴³Junëli, i ou chë rikotaka taahuak, huanäi yún chibbam entok kabaram jípurek, entok jáamuchim tékilta ä joriame entok oohuim ä tékipanuarianakeme, entok ket cameellom entok buurum.

Jacob Labánta tö búitek

31 Të Jacob junëiak jume Labánta üusim jita am nokähui, ínel jíaka: «¡Jacob simeta ítom áтчay attia áu attia makka! Entok ái rikotula bejja». ²Jacob ket at suhua juka Labánta bétana kaa túlisi ä bichähui bannataka Bénasi.

³Yahue Dios, Jacobtau ínel jiaahuak: «Em áтчay joahuë notte, jume em huahuajim anëhui ínapo émomak annake».

⁴Jacob Raquelta entok Leata nunútebok jum juya päriahui jume kabaram ä jípurëpo. ⁵Huanäi ínel ámeu jiaahuak:

—Jüneane juka enchim áтчay kaa tüisi nee bichähui. Të in áтчay Dios ínomak aane. ⁶Emë jünéiya síme in uttiärai nee tékipanuähui enchim áтчay Labánta béchíbo. ⁷Të enchim áтчay, nee bätahuaka, juka in bejterita beja guoj mamnisi täbuiasi ä yáala. Të Dios kaa ä toijla kaa türik ínou ä yáanakëhui. ⁸Bueituk áapo, júnel ínou jijjiäi: “Jume animaalim manchakame, júmëri jü em bejteri”, simë jume kabara jáamuchim äasuay manchakame. Entok ínel ínou jijjiäi: “Jume rayakame em bejteritunake”, huanäi jume kabaram rayam jípureme äasuay. ⁹Junëli Dios jume animaalim buktume ä üuhuay juka enchim áтчay, huanäi nee am makkak.

¹⁰»Sejtu ínel yeu siika, jume animaalim émo huátiayo, hupü tenkuritane jípurek jum tenkupo jume chiböram jume kabaram am páttiayo rayakamene bitchak, manchakame entok motakame. ¹¹Entok júmü in tenkuripo, jü Diosta ángel ínou cháchayek: “¡Jacob!”. Ínapo éntok ínel ä yommiak: “Jeehui, ímine aane”.

¹²»Jü Diosta ángel ínel áu jiaahuak: “Áache suuhua, síme jume chiböram jume kabarammet jamume rayakamme, manchamme entok motakame. Bueituk ínapone juka Labánta émou yákäü bitcha. ¹³Ínapone jü Dios Betelpo émou yeu machiakame, juka tétata em acetetuakäpo entoke júmü em nokta nee makkak. En éntokë yejteka, ímï buíapo yeu siime huanäre juče em buiärau em yoremtukau notte”.

¹⁴Jü Raquel entok Lea akim ä yómmiaka ínel áu jiaahuak: —Íto béchíbo türi! Bueituk bejate kaita áma jípure ítom áтчay jóapo. ¹⁵Al-la, kaa áma ítom jóaka Bénasi ítom bitcha. Ítom nenkak, entok símeta íto béchíbo mabetakäü beja ä lútiak. ¹⁶Lútüriapo juka ítom áтчay Diosta úhuuakäü ítapote ä attiak entok jume ítom asoam. Huäri béchíbo, bát bichë huéiye, síme juka Diosta enchi nésahuekähue, yáuhua.

¹⁷Jacob símeta tüteka, jume ä üusim entok jume ä jubim cameellompo am jámutuak, ¹⁸síme jume animaalim böu yeu nuk siika. Síme ä attiámak jum Padán-arampo ä mabetakähui tékipanuaka, huanäi jum Canaám buiärau bicha siika, ä áтчay

Isaactau notti báareka. ¹⁹Të ä siiko, jü Labán mékka aaney, kabaram sikaseka hueramay. Júnëli jü Raquel jume ä áтчay idoolom ekbuak. ²⁰Jacob junëli ayuka Labánta baytahuak juka arameota, bueítuk éhuil ä tö búitek kaa jáleka. ²¹Jacob yeu siika síme ä jípureumaki, huanäi beja juka bathue Éufratesta huaytana aneka, jum buére juya kau Galaad tiau bicha böota nükak.

Labán, Jacobta sau hueiyey

²²Beja baij taahuarim huey, Labán tejhuahuak Jacobta ä to buíttekähui. ²³Labán síme jume ä huahuajim náu nunüka ame sau siika. Guoj búsan taahuarimpo Jacobta ä jajameu tajti jum juya kau Galaad teäpo. ²⁴Të huäri tukarit, tenkupo, Dios áu yeu machiriak, jü Labán arameotahui huanäi ínel áu jiaahuak: «Katë Jacobtau béttesi nooka».

²⁵Labán juka Jacobta jajamek jum juya kau Galaadpo, bueítuk áapo beja áma am yechakay jume kari loonam áma jimyore báareka. Áapo ket áma am yechakay jume ä kari loonam, bueítuk jimyore báarey síme ä huahuajimmaki. Katim áu mékka órekay jume Jacobta kari loonam.

²⁶—¿Jitasë yáuhuak, júnëli nee baitáhuaka? —ti ä temajek jü Labán—. ¿Entokë in maalam náu nássuahuäpo pereesom ténasi am hueria? ²⁷¿Jatchiakasë émo essok nee tö buitibáreka? ¿Jatchiakasë nee bāitahuak? ¿Jatchiakasë kaa nee téjhuak em simbaare bétana? Ínapone enchi pajkoria éiyey al-lerimak entok buikimmaki, tamporámak entok arpámaki. ²⁸¿Jatchiakasë jume in maalam entok jume in úusim júne kaa nee besiitotuak? ¿Katë kaa suakamta bénasi aayuk! ²⁹Ínapo lütüriata jípure kaa türik émou yáa barëteko, të jü em áтчay Dios tukabiak ínou nookak ínel ínou jáaka: “¿Katë Jacobtau béttesi nooka!”. ³⁰Bueítuk beja simbáareka eäka, em áтчay jóau huë peäka, të ¿jatchiakasë jume in idoolom ekbuak?

³¹—Läutipone siika bueítukne majhuey —Jacob ínel ä yommiak—. Bueítuk ínelne éiyay, em maalam úttiapo enchi nee am úuhua máchileka. ³²Ëni, jume em diosim bétana, empo am tiakäteko, ¿huäa am jípureme kaa íto násuk jíápsinake! Jita em attia tiakätek, ítom huahuajim násuk akë ä tatáyaka ä hueria.

Të Jacob kaa junëiyay juka Raquelta am ekbuakähui.

³³ Labán jum lona kari Jacobta attiakäpo bát am jariak. Chúkula éntok Leata lona karipo entok jume guoy sauleero lona karipo, huanäi kaa am téhuak. Huanäi ä chupëpo Raquelta lona kariu kibakek, ³⁴ të Raquel jume ídolum nülatakai camello siilapo huaijhua am essoka, ámet yejtek. Labán sime lona karit am jariak, të kaita téhuak. ³⁵ Huanäi áapo ä áтчaybeu ínel jiaahuak: «Nechë jìokore, katë omte, in señor, bueítuk karane kikte em bíchäpo. Bueítukne mecha kokuata jípure». Huanäi, Labán, ä jariäu jariak, të jume ídolum kaa téhuak.

³⁶ Jacob tüisi öomteka Labántamak nok nássuak.

—¿Jítasune émou yáuhuak? —Jacob ínel ä natemajek—. ¿Jitáposune Dios bejrita yáuhuak tüisi kaa al-leaka nee guojase kaa nee tu yoremteka Bénasi? ³⁷ Bueítuk in attiaripo, jita áma aayuk tenasi áma jita jariay. ¡Jita em attia áma teakähue, nee bíttua! Ímí íto násuku, éntokë ítom huahuajim bíchäpo ä oore, simem ä bínnakë béchìbo. ¡Huanärim bempo ítot ä lütüriatenake!

³⁸ »Veinte huásuktiriampone émomak ansula, em kabaram suayaka. Sime ímëi taahuarimpo, em kabaram entok jume chibbam katim toma jerejtek. Sime ímëi huásuktiriampo, kaitane nüka íno béchìbo chibörata júnne ä buä báreka.

³⁹ Jume animaalim juyapo aneme am mëako, ínapone kaa enchi ä bíbíttuay juka animaal mukilata. Al-la, ¡ínapoisu ä bebejtuay! Empo úttiapo nee ä bebejtutuay. Empo juka animaalta nee ekbuarياهوyo nechë ä bebejtutuay, taahuariapo tüisi machiay o tukaapo kaa machiak júnne.

⁴⁰ »Émoune tékipanuak taahuariapo tattariay abe mukeka júnne, tukaapo, éntok seberiay abe mukeka júnne, kara kócheka júnne. ⁴¹ Jehui, ¡veinte huásuktiriampone em jóapo émomak anek tékipanoaka! Jume em guoy maalam béchìbone catorce huasuktiampone émou tékipanuak, entok jume em animaalim béchìbo búsan huásuktiamo tékipanuak. ¡Entokë juka in kobanakëu guoj mamnisë ä kuaktiak! ⁴² Lütüriapo, juka in áтчay Diosta kaa ínomak ä aneyo, Abrahamta Dios entok Isaacta yörëhui, lütüriapo émpo kaitamake nee simtua eiye. Të Dios juka in sirokau entok in tékipanuari bíchaka. ¡Huäri béchìbo tukaabiako émou kutti nookak!

Jacob entok Labán noktam náu Summak

⁴³Labán, Jacobta yómmiaka ínel áu jiaahuak:

—Jume jáamuchim ínapo am maalak, jume ili usim éntokne ínapo am ápalak, jume kabaram ínapone am attiak; júnel bíthuäpo, simeta juka em bícháu ínapone ä attiak; të çjítasune yáanake jáni ím maalam entok ím ápalam bétana? ⁴⁴Huäri béchibo äbe huéiye émpo entok ínapo noktate náu sumanake, íto násuk ítom nokakähui bejreka ä tahuanakë béchibo.

⁴⁵Jacob tétata nüka, huanäi ä ketchak ä señaltunake béchibo.

⁴⁶Jacob jume ä huahuajimneu ínel jiaahuak: «Tétamem púuhua huanärem náu am oore». Huanäi bempo tétam púaka nat béppam am oorek. Huanäi téta lomatan yáuhuak. Huanäi téta lomam naapom jibuak. ⁴⁷Huanäi áu huati báareka bem juka bem yáakäu bétana, Labán ínel ä téhuak, Jegar Sahaduta; (ínel jiau báare «Íri jü téta loma ítom nokakähui bejreka yechari» arameo nokpo), Jacob éntok, ínel ä téhuatuak Galaad (íri ínel jiau báare «Íri jü téta loma ítom nokakähui bejreka yechari» hebreo nokpo).

⁴⁸Labán ínel jiaahuak: «Éni ímëi tétam náu yecharim íto násuku nokakä bejreka oore juka nokta náu ítom yechakäu bétana». Huäri béchibo Galaad ti ä téhuatuak: «Íri jü ítom nokakähui bejreka yechari», ⁴⁹entok ket Mizpa ti téhuak (íri ínel jiau báare «tores áma huam ä bíb béchibo»). Bueítuk Labán ínel jiaahuak: «Yahue Dios ä bínnake juka ítou huéenakemta, beja kaa náu ítom anëpo. ⁵⁰Jume in maalam kaa tüisi enchi am bíchako, o huate jáamuchim enchi jubeko, Dios ä bínnake kabeta ä bíchay júinne. Dios ítom násuk ítom bínnake íkái nokta ítom yecharipo.

⁵¹»Ímëi téta náu yecharimë bitcha —Labán Jacobtau ínel jiaahuak— entok juka pilarta íto násuk ítom kechakähui. ⁵²Íto násukim oore ítom bíchá Bénasi juka nokta íto náu yecharipo. Ínapo jauhuey júnene jume téta lomam huaytana huam huenake enchi kokösi yáa báareka. Émpo ket jauhuey júne téta lomam huaytana huam huenake nee kökosi yáa báareka. ⁵³Bannataka ítomak hueerimneu Diostau nee nooka —jü Abrahamta Dios entok jü Nacorta Dios— ítou jueztunakë béchibo».

Huanäi Jacob ä áтчay Isaacta Diostamak nokta yétchak, juka lineata ä yörinakëhui. ⁵⁴Huanäi Jacob animaalim mëaka Diostau am oorek jum juya káupo. Huanäi ä huahuajim

jïbua núnnuk juka nokta ä kechakä béchïbo. Chúkula simem jïbuasuk, ámam kôtchok jum juyapo.

⁵⁵Marikaruapo Labán yejteka, jume ä ápalam entok ä maalam bessitoka, Diosta tü eäu am makkak. Huanäi chúkula ä jóau nottek.

Jacob áu tüute Esaúta nanki báreka

32 Jacobta ä böo nüka siika huey, jume Diosta ángelesim áu yajjak. ²Jacob am bíchaka, ínel jiaahuak: «¡Íkái campamentota Dios ä attiak!»). Huäri béchïbo ínel ä téhuatuak Mahanaim. Íneli jiaubaare guoy huasam náu lopola.

Jacob Esaútau jita ä mak-bareu au bíttuak

³Jacob áapat nésauleerom áu bíttuak ä abachi Esaútahui, bueítuk jum buiära Seirpo aaney, jum buiära Edompo. ⁴Ínel ámeu jiaahuak: «Íkái noktë áu hueria in señor Esaútahui: “Jü em sauleero Jacob ínel teboterita émou bíttua. Labánta jóapone áamak jóuhuak síme taahuarimpo em tajti, ⁵én éntokne yún huakasim jípure entok yún buurum entok ket yún kabaran éntokne ket yún sauleero jáamuchim entok oohuimne jípure. Huanäi in yöturítai, ínopat ínel nokta bíttuak áman in yebisisei enchi júneeriateboka, em tü eäu émot téu báreka”»).

⁶Chúkula jume sauleerom beja nokta Esaútau tojaka, huanärim Jacobtahuim nottek ínel jíaka: «Em saayi Esaúate áman bitchak áapo ket enchi mabechiseka huéiye, ¡naiki ciento oohuim áamak huériaka!»). ⁷Huanäi Jacob tüisi mamajhuek jíápsipo kokösi éeak. Juka pueblo áamak ä jípurëu guoyisi náu lopola am näikimtek, entok ket jume kabaram, jume huakasim entok jume cameellom, ⁸bueítuk ínel eäk: «Esaúta huepü campamentota ä bejreka huéyo, senu ára ä tö buitínake»).

⁹Jacob Diostau nokaka ínel jiaahuak: «In áтчay yöhue Abrahamta Dios, entok in áтчay Isaacta Dios; Yahue Dios, émpo ínel ínou jiaahuak: “Em buíahuë entok em huahuajimehuë notte”. Entokë em noki nee makkak: “Ínapo éntok túhuata émou yáanake”. ¹⁰Ínapone chë ilitchi kanne em nak jíokolihuamta jípuipo yumála jíobe, entok síme juka lútüriata ínou em yakähui jú em sauleerotahui. In jóapo nee yeu siiko bueítuk juka bathue Jordánpo at nee yeu siika, kaitane hueriay in boroniata jibba, ¡të en éntok síme in náu anim guoyisi náu lopolam aane! ¹¹Im

Señor, in saila Esaúta bétana nechë jinëu. Bueitukne ä majhue jámak nee më báareka huëtek jume in jáamuchim mënake entok jume in üusim. ¹²Të émpo éntok ínëli ínou jáaulatukäi: “Tühuatane é mou yáanake entok jume émot yeu kat-riammechi, bahue see päria bėnanakemme, karam näikiatunake”».

¹³Jacob huäri tukarit áma taahuak. Huanäi jita ä jípurëu nüka juka ä saila Esaúta ä mik báreka: ¹⁴guoy ciento chibbam, guoy taka chibo öoram, entok guoy ciento kabaram, entok guoy takaa mocho öoram, ¹⁵treinta cameellom jáamuchim bem asölämmaki, guoy taka huakasm, entok guoj mamni toorom, senu taka buuru jáamuchim entok guoj mamni buuru oohuim. ¹⁶Huanäi jume ä sauleerom am makkak, jume huehuëpula náu toijrim, huanäi jume ä sauleerommeu ínel jiahua: «Inopachen kaate jume animaalimmaki, huanärem jume náu toijrim memékka am kattua».

¹⁷Jume oohuim hupü náu lopola hueriame, íkai nésauta am makkak ínel jíaka: «Juka in saila Esaúta enchim nankeka huéeyo, entok enchim ä temajetek, ínel jíaka: “¿Jábesu em teko? ¿Entok jakusem sajjak? ¿Entok jabeta béchibosamme jume ímë animaalim?”». ¹⁸Huanäre ínel jiaunake: “Emo béchibom, in yöturi Esaú. Em sauleero Jacob é mou am bíttuak. Akë ä bitcha, áapo entok íto sau huéiye”».

¹⁹Huanäi juka guosa huëpo hueme entok baysi hueme ket áman bíttuaka ket jiba jukäi am noksauhuek. Entok síme jume animaalim huériame, ínel jíaka: «Esaúta tiakätekem, kechem júnel áu jiaunake, ²⁰entok kechem ínel áu jiaunake: “Jacob em sauleero íto sau huéiye”».

Bueituk ä éhuäpo ínel jiaahuak: «Bueitukne ínel ä omtëu ä uuhuanake juka bát áu in bíttuarimmaki, huanäi chúkulanee ä pujba bínnake, jámak nee mabetnake».

²¹Junëli buan ä miknakëu áapat áman bíttuak, huanäi áapo huäri tukarit áma taahuak jum campamentopo.

Jacob Diosta ángeltamak nássuak

²²Huanäi huä tukarit, Jacob yejteka éntok jume ä guoy jáamuchim nüka, entok ket guoy sauleerom jáamuchim entok jume ä once üusim, huanäi juka bathue Jabocta kaa yún báaka

huaytana siika. ²³Chúkula jü bathue kaa yún báaka huaytana am tojaka, entok simeta bem attiarita ket áman yeu tojjak.

²⁴Junëli Jacob áapola taahuak jum campamentopo. Senu ou áu yepsak huanäi áamak nássuak juka täata yeu huëu tajti. ²⁵Huanäi jü ou kaita áu yáa máchik bitchaka, jum huepëku at mamteka ä siriktiak huanäi loilöiti huerámaka taahuak. ²⁶Huanäi jü óu ínel áu jiaahuak:

—¡Nechë tojja, bueituk beja äbe matchu!

—Kanne enchi toijnake, kaa Diosta tühua enchi nee makäu tajti —ti áu jiahua jü Jacob.

²⁷—¿Jachisë téhuak? —jü oou ínel áu natemajek.

—Jacob —ti ä yommiak.

²⁸—Katë éntok Jacob tí téhuanake —tí áu jiaahuak jü öou—. Al-la en naateka Israel tí téhuanake, bueitukë Diostamak nássuak entok jume oohuimmaki, huanäre yöok.

²⁹—Ëenë, nee tejhua émpo jachisë téhuak —Jacob áu natemajek.

—¿Jatchiakë in téhuam bétana nee temaje? —jü oou ínel ä yommiak. Huanäi jümü Jacobta tühuata ä makkak.

³⁰Jacob jümü ínel ä téhuatuak Peniel (bueituk ínel jiaau báare «Diosta pujba»), bueituk ínel jiaahuak: «Diosta pujbane bitchak, tëne ketune jíápsa». ³¹Beja Jacob Penielpo yeu siika ä huéyo jü täa yeu siika të macham chakäpo kökosi ayukä béchibo loilöitaka hueiyey. ³²(Huäri béchibo en tajti, jume Israeltat yeu kat-riam katim juka huepeku animaalim macham jípurëu kaa buabuäye, bueituk huäri tukarit íkäi yeu siika béchibo juka Jacobta áma kökosi yaahuakä béchibo).

Jacob entok Esaú bejam náu al-lëiak

33 Jacob ä pusimma jikau remteka läutipó Esaúta bitchak, áu jëla huemta entok jume naiki ciento oohuim áamaki. Huäri béchibo, jume ili usim näikimtek Leatámak, entok Raqueltámak entok jume guoy sauleerom jáamuchimmaki. ²Huanäi jume sauleerom bát jábuak jume ä asoammaki, entok Leata ä asoammaki, Raquelta entok Joséeta chë amáhui. ³Áapo apat ámet siika. Huanäi áu kom müula chätuk guoj búsanisi ä saila anëu tajti. ⁴Të Esaú búiteka ä nankiseka hueiyey entok ä íbaktiaka ä beesitok. Huanärim náu buanak.

⁵Chúkula Esaú jume jáamuchim entok ili üusim bíchaka, huanäi natemajek:

—¿Jabesamme ímëi émomak kateme?

—Jume ili üusim Diosta em sauleerota, makakähui —ti ä yommiak jü Jacob.

⁶Huanärim jume sauleerom bem asoammaki Esaútau rukteka aahuim kom müla chätuk buíau kom tajti. ⁷Chúkula jü Lea ä asoammaki áu ruktek, huanäi ket áu kom müla chatuk buíau tajti. Chúkula éntok José entok Raquel ket áu rukteka áu kom müla chätuk buíau kom tajti.

⁸—¿Jitasë yáa báare síme ímëi animaalimneu böot in nankekähui jume em saulerom hueriähui? —Esaú ä temajek.

—Émo béchibomme, in yöturi, em tü eäune émot téu báare —ti ä yommiak jü Jacob.

⁹—Ín saayi, ínapone beja yún símeta jukäi jípure —ti jiaahuak jü Esaú—. Émo béchibomtunake jü em attia.

¹⁰—Èe —ti jiaahuak jú Jacob—, ínapone émou ujbuanna, juka em tü eäu em bíchäpo téulatuk, íkai enchi nee em mikäu mabeta. ¡Bueítukne juka em pujba bíchaka! ¡Juka Diosta pujba in bícha bénasi! ¹¹Emoune ujbuana, íkai in émou nüpakähüë mabeta, bueítuk Dios tühuata ínou yáalataka yún jita nee mak-la. Entok síme jü ímë ayúkame ínapone ä attia.

Jacob áu nokaka ä jíapsi yuyüuk, huanäi Esaú ä nüka.

¹²—Türi —ti jiaahuak jü Esaú—, jante.

Ínapone émpat hueenake.

¹³Të Jacob ínel ä yommiak:

—Empë jünéiya, in yöturi, jume ili usim kaa tua úttiakähui, entok kabaram entok huakasim ili asölam jipurähui. Huanärim läuti lóttituahuak, senu taahuarimpo júnne, kokkonakemme síme jume animaalim. ¹⁴Emoune ujbuana, in yöturi, jü em sauleerotapatchë huéiye. Ínapone éntok läuti hueenake, jume animaalim entok jume ili usim kaatë bénasi. In yöturitau jum Seirpo in yepsäu tajti.

¹⁵—Türi —ti jiaahuak jü Esaú—, të émoune juka yoremrata ínomak katemta. Émou toijbare enchim böo tejhuä béchibo entok enchim suayanakë béchibo.

Huanäi Jacob ínel áu jiaahuak:

—¿Jita béchibo? ¡Jü em tü éehuamta em bíchäpone téula!

¹⁶ Esaú huäri taahuarit notteka juka böota nüka Seiriu bíchaa, ¹⁷ Jacob éntok, Sucotiu bíchaa. Huanäi jóata áma yétchak áapörík béchïbo, entok jöta kari animaalim béchïbo. Huäri béchïbo Sucot ti ä téhuatuak (ínel jiau baare «jöta kari»).

¹⁸ Huanäi Padán-aram bétana ä huey, Jacob tülisi yánti éaka jum buére joära Siquempo, jum buiära Canaániu. Ä yepsako, kari lonam áma yétchak. ¹⁹ Huepü ciento tomitay juka buíata jínruk jume Hamorta üusimmehui, jü Siquemta áтчay. ²⁰ Huanäi áapo jümü altarta áma yaahuak entok El-Elohe-Israelta (Israelta Dios ínel jiau baare).

Dinata tiusi yáahuakähui

34 Sejtul taahuaripo, Diina, jü Leata asoa Jacobtau ä asuakähui, yeu siika jume ili jáamuchim áma jóakame bíchiseka. ² Huanäi jümü buiärapo reyta üusi, jü Siquem, jü Hamor heveota üusi, Dinata bitchak, úttiapo ä nüka áamak böteka tiusi ä yáuhuak. ³ Të, junentaka júnne, läuti ä nákeka taahuak të juka ä huatianáú kobabáarey tülisi áu nokaka. ⁴ Huanäi ä áтчay Hamortau nookak, ínel áu jíaka: «Juka ili jámutta mámamë aahua. Annä jub báare».

⁵ Huanäi Jacob jünëiak juka Siquemta úttiapo chïcha machisi ä yakähui takahuapo juka ä maala Dinata. Të jume ä üusim huasahuim aaney jume bem animaalimmaki, áapo kaa jíaleka taahuak am yajau tajti. ⁶ Të jü Hamor, Siquemta áтчay, Jacobtau siika áamak nok báareka. ⁷ Huanäi, jume Jacobta üusim, huasau bétana yajakam jüneiak jita áu sikähui. Huanärim öomtek, bueítuk Siquemta Dinatámak úttiapo ä bötekä béchïbo. Bueítuk Israelpo ä huayi tiusi yáhuaka béchïbo. Siquem tiusi aika entok juka Jacobta áamak hueerim bejreka, juka kaa yáa machik.

⁸ Huanäi Hamor bempörimmak ettejhuak:

—In üusi Siquem lütüriapo ä nakke juka em maala —ti jiaahuak—. Huäri béchïbone enchimmeu ujbuanna, juka in üusi jubiapë ä makka juka em maala. ⁹ Entokte ket, ára íto huahuaijnake: emëe jume enchim maalam ítom üusim bechïbem ítom makka, huanäi ítapote jume ítom maalam enchim üusim béchïbo enchim maknake. ¹⁰ Síme emëe íto násuk ára jóate; jü buía enchim mampo oore! Ímïren jóateka ítomak tékil tomita náú totoijhuäpo joohua, entokem ímï buiärapo buíata jínru.

¹¹ Siquem Dinata áтчaybeu entok ä abachimmeu nookak:

—Nechem jehuitaría, nee ä jubnakë béchibo —enchimmeune jiokot jahua—. Ínapo éntok juka enchim ínou aahuäu enchim maknake. ¹² Juka in bejtuanakëune bejtuanake kachin éaka; të nechem ä juptua juka ili jámutta.

¹³ Të junentaka júne, jü Siquem, juka ä huayi takahuat chïcha ä yáaka béchibo juka Dinata, huanäi jume Jacobta üusim ínel ä yommiak am bätahuaka juka Siquemta entok ä áтчay, Hamorta. ¹⁴ Ínëlim áu jiaahuak:

—Èe, jáchin júnete kara júnel ä yáuhua, bueítuk émpo kaa bicho bea punta chuktiriari. ¡Tiura ítom huayita béchibo outa émo bénak kunako! ¹⁵ Të senu huéeme áma aika. Síme jume oohuim enchim násuk ket juka bicho bea punta chuktiriako, ínel ítom ä yáakä Bénasi. ¹⁶ Huanäi, al-la, eme ítom maalam ára juube ítapo entok enchim maalammaki. Entokte enchimmak jóanake entokte senu pueblotunake. ¹⁷ Të eme kaa bárëtek juka enchim émo bicho bea punta chuktiriateko, ítom huayita të nüka ä huerianake.

¹⁸ Hamor entok ä üusihua Siquem, akim ä jehuitaríak bem bicho bea punta chuktirianakëhui. ¹⁹ Siquem láuti áu bicho bea punta chuktiriatebok, bueítuk juka Jacobta maala tüisi ä türeka tahualatukay. Siquem chë yörihuay jum ä áтчay jóapo, ²⁰ áapo entok ä áтчay, Hamor, jum buére joära kikkimuhuäpo sajjak jum tékil tomita náu totoijhuäpo bem jojuhuäpo.

²¹ Jumürim beja jume oohuimmeu ínel jiaahuak: «Ímëi oohuim ítom jáläim. Entokim ímï buiärapo jóanake éntokim ítomak tékil tomita náu totoijhuäpo joonake. Bueítuk, yún buiära aika áme béchibo. Ítapote ára bem maalam juube bempo entok ítom maalammaki. ²² Të bempo ímï jóanake entok ítomak huepü pueblotunake. Të bempo ikarim jiba ítou aahua síme jume oohuim émom juka bicho bea punta chuktiriatebonake, bem ä boojoria Bénasi. ²³ Bueítuk, ítapo íkái yáako, síme jü bem attia entok jume animaalim ítapote ám attiaaka tahuanake. Tetë, ám jehuitaríanake, huanäi bempo ímï ítomak jóaka tahuanake».

²⁴ Síme jume oohuim buére joärapo aneme sontaro hueramame huásuktiriam hueriame, Hamortámak náu éiyay entok ä üusi Siquemtammaki, huanärim juka bicho bea punta chuktiríahuak síme jume oohuim buére joärapo joome. ²⁵ Të chúkula, bajj taahuarim yumáko ketune kókosi am eayo, guoy

Jacobta üusim, Simeón entok Leví, jume Dinata abachim bem áтчay entok bem aye bétana, bem ejparammeyim simem mäak, bueituk kaabe áu jinëuk. Sime jume oohuímim jikot yáuhuak. ²⁶Hamorta entok Siquem ä üusihua, ejparammeyim am mäak. Huanärim chúkula juka Dinatam nüka Siquemta jóapo yeu huíkek huanärim bem campamentohuim sajjak.

²⁷Huanäi, jume huate Jacobta üusim buére joarahuim yajjak. Jume oohuim jikot mërim bíchaka, simetam áma yeu huíkek júmu buére pueblopo, bueituk juka bem huayi chicha áma yáahuakä béchibo. ²⁸Kabaramim nüka, huakasim, buurum entok simeta buére joärapo entok ket päriapo ayukamtam nuk sajjak. ²⁹Simeta juka bejremta entok kari huaijhua ayukamtam ekbuak. Ket síme jume ili uusim entok jáamuchim, akim am pereesoteka am nuk sajjak.

³⁰Huanäi Jacob, Simeóntau entok Levítatau ínel jiaahuak: —¡Eme kaachin anmachika nee taahuatuala! Síme pueblom ímí buiärapo joomem bíchápo toktine kaita bejreka tahuala: jume cananeom entok ferezeom. Ítapote kaa yún oohuim jípure, bempom nee bejrekam émo náu toijnake. ¡Huanäi ínapo entok síme ínomk hueerim tejalnake!

³¹—¿Jachisute ítapo, juka ítom huayi jámutta kaa tihuera ohuimak bobötë, bénasi ä joohuäu kia tojj éiyey? —tim jiaahuak bempo, omteka.

Jacobta Beteliu nottekähui

35 Huanäi Dios Jacobtau ínel jiaahuak: «¡Yejtekë! Beteliu jikau huéiye, huanäre áma tahuaka, altarta áma yáuhua Diosta áma émou yeu machiakä béchibo, juka em saila Esaúta enchi tö búiteko».

²Jacob áamak hueerim entok síme jume áamak aneihui ínel ámeu jiaahuak: «Síme jume diosimem kaa ímí attiarim, enchim násuk ayúkame tojja. Huanärem simeta bétana émo tüte entokem émo úbaka täbuik sankote. ³Huanäite läuti Beteliu bicha kannake, bueituk ámanne altarta yáabare Diosta nee aniakamta béchibo tüisi kaa nee al-leayo. Entok áapo jiba ínomak aane jum böopo in hueramápo».

⁴Huanärim bempo síme jume diosim bénasi bem jípuréu Jacobtau tojjak entok jume reepam bem nakapo

chäkahui. Jacob am essok buére juya enciinota bétuku Siquemta naapo jëla. ⁵Huanärim yeu am sajjako, Diosta maujri buére joärammet áma chíkola jokame ayutuak. Huanärim jume Jacobta üusim kaa guojaasek.

⁶Jacob éntok síme jume áamak kateme Machiria ti téhuapom yajjak (irí ket Betel ti téhuaakay), jum Canaán buiärapo.

⁷Jacob altarta áma yáhuak huanäi jü Betel ti ä téhuatuak (irí ínel jiau báare «Dios Betelpo»), bueítuk Dios áma áu yeu machiakäi júnakoï Esaúta tö búiteka ä huéeyo.

⁸Débora muukuk, juka Rebecata ilitchika naateka suayakame, huanäi Betelpo mäahuak buére juya enciinota nahuapo. Jüri júnel téhuahuak Alón-bacut, (ínel jiau báare «enciínapo buanhuame»).

⁹Jacobtau juchi áu yeu machiriak, Padán-aramta bétana ä huéeyo. Huanäi Dios ä tü eäu ä makkak. ¹⁰Ínel áu jíaka: «Empo Jacob ti ëni téhuak, të bejë kaa júnel téhuanake. En naatekë Israel ti téhuanake». Júnëli Dios ä téhuam ä úuhuaka, Israel ti ä téhuatuak.

¹¹Dios ket ínel áu jiaahuak: «Ínapone Jü-Shaddai, “Jü Dios tua úttiakame”. Yötue éntokë émo büruria. Entokë huepü naciompo émo yáanake; entok ket, büuru nacioonim. ¡Entok reyim émot yeu kannake! ¹²Entokne juka buiära Abrahamta entok Isaacta in makakähui enchine ä maknake. Jehui, junëli, entok émot yeu kat-riam chúkulanane buíata am maknake».

¹³Huanäi Dios ä tö siika entok ä tojjak, jümü áamak ä nokakäpo.

¹⁴Jacob señalta yétchak jum Diosta áu ä nokakäpo. Huepü tétata áma ketchak huanái tétata béppa vinota at töak entok ket aceite olivota Diosta yöreka. ¹⁵Jacob ínel ä téhuatuak Betel (ínel jiau báare «Diosta kari»), jum Diosta áu nokakäpo.

Raquelta entok Isaacta mukukähui

¹⁶Chúkula Betelpo yeu am sajjako, të ketune mekkätukäi Efratau yebij béchïbo Raquelta ä asuako. Të tüisi obiachisi áu hueiyey ä asuayo. ¹⁷Jum ä asüapo obiachisi áu ä bíchäpo, jü partera júnel áu jiaahuak: «¡Kátë majhue; senu ili usi outë asuak!». ¹⁸Raquel abe muukey, huanäi ínel yeu siika, juka ä jíápsi abe yeu huéeyo. Huanäi Benoni ti ä téhuatuak (ínel jiau báare «in sirokäpo in asua»). Të junentaka júne, jü ä áтчayhua, Benjamín, ti ä téhuatuak (irí ínel jiau báare «in üusi in mam bátatana»). ¹⁹Ínëli

Raquel muukuk. Huanäi jum böo Efratau kathuäpo mäahuak, (jüri jü Belén). ²⁰Huanäi Jacob téta tebeta áma ketchak, ä mäahuakäpo béppa. İri jü seńal Raquelta mäahuakäpo én tajti.

²¹Israel yeu siika. Migdal-edar chë áman juka ä lona kari yétchak.

Jume Jacobta üusim

²²Júnel yeu siika Israelta jümü buíapo ä aneyo, jü Rubén Bilatámak böotek, ä átchayhua jámuchiamaki, jukäi junëeriak jü Israel.

Ímërimme, jume Israelta üusim docemtukäime:

²³Jume Leata asuam ímërimme: Rubén, (Jacobta üusi, jü chë yöhue), Simeón, Leví, Judá, Isacar entok Zabulón.

²⁴Jume Raquelta asuam ímërimme: José entok Benjamín.

²⁵Jume Bilhata asuam, jü Raqueltau tékipanuaka nésauta ä joriäihui, ímërimme: Dan entok Neftalí.

²⁶Jume Zilpata asuam, jü Leatau tékipanuaka nésauta ä joriäihui, ímërimme: Gad entok Aser.

Jume Jacobta üusim téhuam ímërimme jum Padán-arampo áu yeu yoremtukame.

²⁷Huanäi Jacob ä áchay Isaacta jóau nottek jum Mamrehui, Quiriat-arbau kaa mékka (én éntok Hebrón ti téhuak), jum Isaacta entok Abrahamta sékana bétana yaijlataka áma bem jóakäipo. ²⁸Jume Isaacta huásuktiriam ciento ochentatukay ä mukuko. ²⁹Chúkula Isaacta beja tüisi ölataka jume ä yoiyöturimmeu siika. Huanäi jü espíritu at yeu siika, ä mukuko. Huanäi jume ä üusim Esaú entok Jacob akim ä mäak.

Jume Esaútat yeu kat-riam

36 Ímërimme jume Esaútat yeu kat-riam (ket jü Edom ti täyahuame). ²Esaú guoy ili jáamuchim jubek Canaánpo joomem: Ada, Elón jü hitita maala, entok Aholibama, Anáta maala entok Zibeón jü heveota ápala. ³Ket ä huahuaaji Basematta jubek, Ismaelta maala, Nebaiotta huaayi. ⁴Ada, Esaútau huepul ili usi outa asuak, Elifaz tim ä téhuatuak. Basemat ili usi outa asuak Reuel ti téhuakamta. ⁵Aholibama ili usi oohuim asuak:

Jeús, Jaalam entok Coréta. Síme ímëi usim áu yeu yoremtuk jü Esaútahui jum Canaán buiärapo.

⁶Esaú ä jubim, ä üusim ä maalam, entok símem jume áamak jóakame, jume animaalim entok jume ä huakasim —síme juka ä attiarita jum Canaán buiärapo ä jinnukäu nuksiika— huanäi sékána bicha siika ä saila Jacobtau mékka am báreka. ⁷Bueïtuk jü bem aatiari bürutukay éntokim kara náu jouhuay, entok jü buía bem joakäipo ket buáhuamta síme jume animaalim béchïbo kaa jípurey. ⁸Huári béchïbo, Esaú (ket jü Edom ti täyahuame) jum juya Seirpo jóatek.

⁹Ímërimme jume Esaútat yeu kat-riam, jume Edomitam bannataka kat-riam, jum juya Seirpo jóakay.

¹⁰Jume Esaúta üusim téhuam Ímërimme: Elifaz, Adata asua, Esaúta jubi; entok Reuel, Basematta asua, Esaúta jubi.

¹¹Jume Elifaztat yeu kat-riam ímërimme: Teman, Omar, Zefo, Gatam entok Cenaz. ¹²Elifaz täbui jámutta jípurei Timna ti téhuakamta. Íri ili usi outa áu asuak Amalec ti téhuakamta. Ímërimme jume Adatat yeu kat-riam, Esaúta jubi.

¹³Jume Reuelta üusim ímërimme: Nahat, Zera, Sama entok Miza. Ímërimme jume Basematta asuam, huä täbui Esaúta jubi.

¹⁴Jü Aholibama ket täbui Esaúta jubi, jü Anáta maala entok Zibeónta ápala. Ímëi üusim ä miikak: Jeús, Jaalam entok Coréta.

¹⁵Jume Esaútat yeu kat-riam ímërimme entok jume kobanaarom huate yeu kat-riamehui:

Elifaztat yeu kat-riam, jü Esaúta kéesam üusi, jume kobanaarom ímërimme Temán, Omar, Sefo, Cenaz, ¹⁶Coré, Gatam entok Amalec. Ímërimme jume kobanaarom Elifaztat yeu kat-riam jum Edom buiärapo. Síme ímëri Adatat yeu kat-riam.

¹⁷Immerimme jume Reuelta üusim, Esaúta üusi: Jume kobanaarom Nahat, Zerah, Sama entok Miza. Ímëi Reuelta bétanam kobanaarotukay, jum buiära Edompo. Síme ímëri Basemattat yeu kat-riam, Esaúta jubi.

¹⁸Jume Esaútat yeu kat-riam ä jubi Aholibamatamaki ímëri ket kobanaaromtukäi jü Jeús, Jaalam entok Coré.

Bempo éntok jume Aholibamatat yeu kat-riamneu kobanarotukäi, jü Esaúta jubi Anáta maala.

¹⁹ Síme ímëri Esaútat yeu kat-riam (ket Edom ti täyahuame), ímëri éntok kobanaromtukäi bem tribumpo.

Edompo joometaka áma jouhua

²⁰ Ímërimme junen jume triibum téhuam Seírtat yeu kat-riam jü horeo, ímëi Edompo buiärapo jóakäihui: Lotán, Sobal, Zibeón, Aná, ²¹ Disón, Ezer entok Disán. Ímëi jume triibum horeommehuim kobanaromtukai, jume Seirtat yeu kat-riam, jume Edom buiärapo jóakäihui.

²² Jume Lotántat yeu kat-riam ímërimme: Hori entok Hemam. Entok Timna, Lotán áapo ä huayekai.

²³ Jume Sobalta üusim ímërimme: Alván, Manahat, Ebal, Sefo entok Onam.

²⁴ Jume Zibeóntat yeu kat-riam ímërimme: Aja entok Aná (íri Aná jume bää tatta yeu buiteme téhuak jum see pariäpo jume ä áтчay burum ä suayayo).

²⁵ Aná huépülak üusek ínel téhuakamta Disón, entok Aholibama jü ä maala.

²⁶ Jume Disóntat yeu kat-riam ímërimme: Hemdán, Esbán, Itrán entok Querán.

²⁷ Jume Ezertat yeu kat-riam ímërimme: Bilhán, Zaaván entok Acán.

²⁸ Jume Disántat yeu kat-riam ímërimme: Uz entok Arán.

²⁹ Junëli jume triibu horeommeu ímëi ámeu kobanaromtukäi: Lotán, Sobal, Zibeón, Aná, ³⁰ Disón, Ezer entok Disán. Jume tribu horeom jume bem kobanaarom téhuämim hueria, jum Seir buiärapo jóakame.

Jume Edompo kobanaarom

³¹ Ímërimme jume reyim Edom buiärapo nésahuekame ketune jume israelitam kaa reyim bem jípureyo:

³² Bela, Beorta üusi, jü Edompo reytuk, jü ä buére joära ínel téhuaakay Dinaaba.

³³ Juka Belaata mukuko, jü Jobab áma nésahuek, jü Zerata üusi, jüri jum Bosrapo joometukay.

- ³⁴ Juka Jobabta mukuko, jü Husam áma nésahuek, iring jum Temán buiärapo joometukay.
- ³⁵ Juka Husamta mukuko, jü Hadad áma nésahuek, jü Bedadta üusi; iring nésahuek jum buére joära Avitpo aneka. Áapo Moab buiärapo madianitam kobakame.
- ³⁶ Hadadta mukuko, jü samlá áma nésahuek, iring jum pueblo Masrecápo joometukay.
- ³⁷ Juka Samláta mukuko, jü Saúl áma nésahuek, iring jum Rehobot jum Bathue Eufrateu mayoapo tahuapo joometukai.
- ³⁸ Juka Saúlta mukuko, Baal-hanán áma nésahuek, iring Acbor ä üusekay.
- ³⁹ Juka Baal-hanánta mukuko, jü Acborta üusi, jü Hadad áma nésahuek, jü ä buére joära éntok Pau ti téhuakäi. Jü ä jubi éntok Mehetabeltukäi, Matredta maala entok Mezaabta ammu.

⁴⁰ Jume Esaútat yeu kat-riam tribummeu kobanarom ímërimme jume téhuam: Timna, Alva, Jetet, ⁴¹ Aholibama, Ela, Pinón, ⁴² Cenaz, Temán, Mibzar, ⁴³ Magdiel entok Iram. Ímëi áma nésahuey Edompo, ámam jóakay bem buiärapo, jü Edom áapo ä buíarakay. Edom áapo jiba jü Esaútukay jü Edomta áтчay.

Joséta tenkuriam

37 Jacob jum Canaán buiärapo jóatek, juka ä áтчay senu taahuarimpo jóakäipo sekana bétana áma yebijlataka.

² iring jü Jacobtamak hueerim bétana nokhuame. Junaköi Joséeta diecisierte huásuktiriam ä huériayo, jume ä áчay kabaram susuwayay. Ä abachimmeu tékipanuay, jume Bilha entok Zilpata asuammaki, jume ä áчayta jáamuchim. Junëli José ä áчaybeu am nanätuay jume ä abachim kaa tüisi am anëhui.

³ Jacob juka Joséeta chë tüisi nakkey jume huate ä üusim béppa, bueítuk ä ölatuko áu yeu yoremtuk. Jume suppem yún colorinmak ä yokariak tüisi ujjorim, ä yarialatukäi. ⁴ Të, junëli béchibo, jume ä abachim junëaka ä áтчay chë ä nakëhui sëmëm béppa, akim ä omtiaka taahuak. Entokim áu omteka ámak nonokay.

⁵ Sejtul tukapo José tenkuriata jípurek, bem abachimmeu ä ettejhuak, të bempo chë ä omtiaka taahuak.

⁶—Akem ä jikkaja juka in tenkukähui —ínel ámeu jiaahuak—. ⁷Ínelne tenkuk síme ítapote huasapo aaney jume tirijkom náu lópola súmaka. Huanäi senu huechiapo, jü ím senu náu lópola sumari áu toboktiaka lútula huéeka taahuak. Të jume enchim senu náu lópola attiam juka ím náu lópola sumarimtam kontiak, ¡huanärim áu kom müula chätuk!

⁸Jume ä ábachim ínel ä yommiak:

—Jachu émpo ítou reytunake, ¿Jachu kaa lútüria? ¿Jachu empo ínel éiya ító béppa émo nésaunakéhui?

Huanärim chë ä omtia taitek ä tenkurita béchïbo entok jáchin ame bétana ä ettejoa béchïbo.

⁹Të chúkula José täbui tenkurita jípurek entok ket bem sailam ä ettejhuariak.

—Akem ä jikkaja, täbui tenkuritane jípurek —ti ámeu jiaahuak—. ¡Júmürine täata bitchak, juka mechata entok once chokim ínou kom müula chätume!

¹⁰Të ëni juka ä áтчay ket ä ettejhuariak entok ä sailahuam, ä áтчayhua éntok ä buisuk.

—¿Jachisu jiau báare ìri tenkuri em jípurekähui? —ti ä natemajek—. ¿Jachu em áiye, jume em sailam entok ínapo émou kom müula chätunake?

¹¹Junentaka júne, jume ä sailam éntok Josétat koptekam ä bitchay, të jü áchayhua íkai tenkurita bétana tüisi at éiyay.

¹²Sejtul taahuaripo, jume Joséeta sailam Siquemihum sajjak juka bajta jariaka jume ä áтчay kabaram béchïbo. ¹³Beja ámam yún taahuarim am hueriayo, Jacob Joséetau ínel jiahua:

—Jume em sailam jum Siquempom aane jume kabaram jïbuatuaka. Noitë, émo antua, bueítukne enchi áman am bít ìa.

—Tüisine al-leaka áman huenake —ti ä yommiak jü José.

¹⁴—Türi, ámane huéiye éntokë ámet suuhua jume em sailammechi jáchin bem anéhui entok kabarammechi —ti jiaahuak jü Israel—. Huanäre läuti notteka nee ettejuarianake jáchin bem anéhui.

Jü Jacob jum Hebrónpo aneka juka Joséta áman ä bíttuak Siquemihui, ìri entok boojoaka Siquemiu yepsak.

¹⁵Juka Joséeta Siquemiu ä yepsako, huepü óu áma joome ä téuhuak jü buíapo.

—¿Jitasë jaria? —ti ä natemajek.

¹⁶—Im sailamne jaria —ti ä yommiak jü José—. ¿Empë jünéiya jakum jume bem kabaram jibuatüahui?

¹⁷—Jehui —ti ä yommiak jü öou—. Bejam ímï yeu sajjak, tëne am jíkkajak ínel am jíayo: “Jante Dotánniu bícha”.

Huanäi José jume ä sailam guojasek Dotánniu tajti huanäi jümü am téuhuak.

José nenkihuak ä nesaulerotu béchibo

¹⁸Huanäi jume ä sailam ámeu jëla huentä bíchaka, akim ä tatäyak. Aman ä yepsäu tajti, bempom náu nookak jáchin bem ä mëna bétana.

¹⁹—¡Imï äbo huéiye jü tenkulero! —tim jiaahuak—. ²⁰Jante ä mëaka, jum pozo huakiampo ä jimma. Huanäite ítom átchaybeu ínel jiaunake: “Senu animaal kara buktume ä buäkkak”. ¡Huanäite ä binnake jakun ä tahuanakëhui jü ä tenkuri!

²¹Të jü Rubén bem ä më bárëu jíkkajaka, Joséeta jinëu báreka éiyay.

—Katte ä mënake —ti jiaahuak—. ²²¿Jita béchibosute ojbota guötianake? Kiate ímï see päria, pozompo ä jimmanake. Huanäi muknake. Të kátem at mamte.

Rubén ínel eesulatukay áma yeu ä huíkeka ä átchaybeu ä nottiria báarey.

²³Huanäi, Joséta áma yepsako, jume ä abachim akim ä suppem yookarim yechariak, jume suppem yún colorim ä hueriähui.

²⁴Chúkulam ä buiseka pozohuim kom ä jimmak. Të jume pozom huakiatukay, katim bäakay. ²⁵Huanärim, paanim buä báreka áma jootek, huanärim jikau remteka jume cameellom äbo jëla kateme. Senu náu lopola ismaeliitamim bitchak Galaad bétana kateme éntokim juka bäa tülisi jubata hueriaka, resiinata, bálsamota entok mirrata, Egiptou bicham kaatey jita nenki báreka.

²⁶Huanäi Judá jume ä sailammeu ínel jiaahuak: «¿Jítasute áma téunake ítom saayi mëako? Chúkula éntokte ä mukukäu esonake. ²⁷Chë türi kaa ä mëaka, jume ismaeliitammeu ä nenkakáteko. Bueítuk símëta násuk júnne, áapo ítomak huéri, ¡ítom ojbó!». Jume ä sailam áamak tü éaka ä jehuiteriak.

²⁸Huanäi, jume ismaeliitam ámeu jëla kateme bíchaka, jume madianiitam jita nenenkame, juka Joséta pozopo yeu huíkek.

Huanärim ismaeliitammeu ä nenkak veinte plata tomipo. Junëlim jume jita nenkileerom juka Joséeta Egiptou bicha nuk sajjak.

²⁹Chúkula taahuarim simsuko, jü Rubén pozou nottek Joséta yeu huik báreka, të Joséta kaa huaijhua ä tiaka. Jume ä supem siutiak ä koköleu señalpo. ³⁰Huanäi jume ä saayim anëu nottek, huanäi ínel ámeu jiaahuak: «¡Jü jübua yötume beja kaa áma aane! ¿Ensu jáchisune ayúnake jáni?».

³¹Huanäi bempo jume Joséeta túnica nüka, juka ili chibata mëakam ä ojboyímim jume ä túnica kómoniak. ³²Huanärim bem áтчaybeu am bíttuak, iri noktamaki: «Ikayte téhuak. Aachë suuhua. ¿Jachum em üusi túnica ajariamme o ëe?».

³³Läutipo Jacob ä tatäyaka. «Jeehui —áapo ínel jiaahuak—, jume in üusi túnica. Jámak animaal kara buktume ä buäkak. ¡Juka Joséeta naikim huikeek!». ³⁴Jacob jume ä supem siutiaka áu lutu supetuak, entok yún taahuarimpo juka ä üusi mukukamta buanriak. ³⁵Sime jume ä üusihuam entok ä maalam akim ä jíápsi yecha báarey. Të áapo kaa áu jíápsi yecha íai al-la chë júne ä üusi buanriai, ínel jíaka: «Juka in üusine lutúrianake áman jume kokkolam anëu áu in yepsäu tajti». Huanäi buabuanäi.

³⁶Jume madianitam Egiptohuim yajjak. Huanäi jume madianitam juka Joséetam Potifar ti téhuakamtau ä nenkak. Iri jü faraóntau tékipanuay, jü Egiptopo reytahui. Potifar jume chë ériahuaka áma tékipanuname palaciota suayammeu capitántukay.

Judá entok Tamar

38 Huä taahuarit ínel yeu siika, jü Judá áamak hueerim tösiika pueblo Adulamnitau siika. Huanäi Hirata jóau siika áma jóatek. ²Judá jümü cananeata bitchak, juka Súaata maala tatäyak. Huanäi ä jubek. Huanäi náu am rukteko, ³áapo abe asuaka taahuak. Huanäi usi outa asuak, Er ti ä téhuatuak. ⁴Juchi abe asuaka taahuak. Usi outa asuak, huanäi Onán ti ä téhuatuak. ⁵Í juchi baisi huëpo abe asuaka taahuak. Huanäi usi outa asuak, entok Sela ti ä téhuatuak. Junaköi Selata yeu yoremtuko bempo éntok Quezibpom jóakai.

⁶Chúkula Judá, juka Erta, jü kéesam, hueerita béchïbo jámutta nüka Tamar ti téhuakamta. ⁷Të Er, jü kéesam Judáta üusi, Yahue Diosta bíchäpo kaa tuhuata joohuay. Yahue Dios kaa ä tütureka jíápsita ä úuhuak. ⁸Judá Onántau júnel jiaahuak,

Erta saayi: «Juka em ábachi jámuttë nüye éntokë ä juube, ítom leyta. Ínel ä huatia bénasi juka em saila mukuk béchïbo, huanäi empo em ábachita bechïbe usim áamak jípure».

⁹Te jü Onán junëaka jume usim yeu kat-riam, kaa áapörík am attianakëhui. Huäri béchïbo, ä ábachi jámuttau áu rukteko, kaa abe asuaka ä tahuanäu suayay. Junëli béchïbo buíapo am jijimmay juka báchiata jámutta kaa ä ábachi béchïbo yeu kat-riam jípunakëhui. ¹⁰Yahue Dios Onánta ä abachi kaa yeu kat-riam kaa ä mik bárëu tiaka, kaa ä tutürek. Huanäi Yahue Dios áapörík ket jíápsita ä úuhuak.

¹¹Huanäi Judá ä jakaray Tamartau, ínel jiaahuak: «Jü em áтчay jóapë jokoptulataka taahua juka in üusi Selata yötüu tajti, enchi ä kunanakë béchïbo». (Të Judá ínel éaka, të Judá kaa júnel ä yáa báarei bueítuk jámak ket muknake jü Sela, bem ábachim bénasi). Huanäi Tamar siika ä áтчay jóapo aanek.

¹²Huanäi yún huásuktiriam simsuko, jü Súata maala muukuk, Judáta jubi. Chúkula Judáta jíápsi yejteko, huanäi jume ä kabaram boa chuktiammeu. Jikau siika jum Timnat téau áapo entok jü ä jaaläi Hiratamaki jü adulamíita. ¹³Tamar tejhuahuak: «Akë ä bitcha, ímï jü em asëbua jum Timnat bicha jikau huéiye ä kabaram boa chuktia báreka».

¹⁴Tamar beja jünëiyay Selata yötuka bétana, huanái áapo Selata kaa áu jámutpo mak-ri béchïbo. Huanäi áapo ä jokoptula sankom áu úuhuak huanäi velommei áu pujba páttiak. Áu tüteka jum Enaim kikkimuhuäpo yejtek jum böo Timnatiu bicha huëu jëla. ¹⁵Judá ä bitchak, oohuimmak ahua ä türe bénasi ä nüka, bueítuk áapo jü jáamut áu pujba páttialatukay. ¹⁶Huanäi juka ä böota ä hueriau tojaka áu bicha siika entok ínel áu jiaahuak:

—Nechë tojja émomak in annakëhui —ti áu jiaahuak, bueítuk kaa junëiyay áahuä ä jakarayekähui.

—¿Jaikiksë nee bejtuanake émomak in annake béchïbo? —ti ä natemajek jü Tamar.

¹⁷—Ínapone huepü ili chibatane émou bíttuanake —Judá ä noki áu nenkak.

—¿Jitasë ínou tösim báare juka ili chibata ínou em bíttuau tajti? —ti áu jiaahuak jü jámmut.

¹⁸—¿Jitasë émou nee tösim ía? —ti ä yommiak jü Judá.

Áapo ínel áu jiaahuak:

—Juka em sello, juka cordónta entok juka em boroniata mampo em jípurëhui.

Judá éntok ä makkak. Huanäi áamak aanek, jü jáamut éntok abe asuaka taahuak. ¹⁹Huanäi notteka ä jóau siika, jume velom áu úuhuak. Entok jume jokoptula supempo kobatek ä boojoriau bénasi.

²⁰Judá juka ili chibata áman bíttuak juka ä jaaläi Hirata adulamitata huämi, íkai juka jámuttau tösiikau ä mabetna béchïbo. Të Hira kaa ä téuhuak. ²¹Huanäi jume oohuim áma jóakame natemajek ínel jíaka:

—¿Jaksu aane jü jámmut oohuimmak áu türeme? Enaimpo joome jü böou jëla äaneihui, jum Enaimpo kimuhuäpo.

—Ímï kaabe aane oohuimmak áu türeme —tim ä yommiak.

²²Huanäi áapo Judátau notteka ínel áu jiaahuak:

—Kanne ä téuhuak, jume oohuim áma joome ínelim jiaahuak: «Kaabe ímï anla oohuimmak áu türeme».

²³—Eläpo jita in attiarimak tahuanake —Judá ínel áu jiaahuak—. Kaabeta ítom kitëbuanakë béchïbo, bueítuk ínapo juka ili chibata áman bíttuak, émpo éntok katë ä téuhuak. Áman ítom notteko ä jariuseka, ítomim akbuanake síme jume pueblopo joome.

²⁴Huanäi ínel yeu siika bajj mecham simsuko, Judá tejhuahuak:

—Tamar jü em jakaraiyi outamak áu türek en entok lútüriapo áapo abe asuaka tahuala.

—¡Yehuem ä hueriaka ä täiya! —ti nésahuek jü Judá.

²⁵Të jü jámutta yeu ä hueriahuayo, juka ä asëbuau ínel nokta bíttuak: «Juka outa ímëi jita in jípurëu attiakamta bétanane abe asuaka tahuala. Ène ä bitcha. ¿Jábesu ä attiak ika sellota, juka cordónta entok juka boroniata?».

²⁶Judá am tatäyak huanäi ínel jiaahuak:

—Áapo chë lútula jíapsa íno béppa, bueítuk juka in üusi Selatane kaa ä makkak.

Judá jauhuey júne kaa Tamartamak juchi bötek.

²⁷Juka táahuarim ä asoanäkëu áu yuumak, ä tómpo guoguörim jípurey. ²⁸Huanäi ínel yeu siika: ä asoayo huepüla mamam yeu huíkek. Huanäi jü partera ä mampo huepü huiita sikilit at summak ínel jíaka: «Íri bát yeu siika». ²⁹Të áapo ä mamam juchi áman am kibachak, ¡huanäi jü áamak huéri yeu siika! Huanäi jü partera ínel jiaahuak: «¡Akë ä bitcha! ¿Jachisë

ayuka böota émo bia étapok empo bát yeu siika?». Huanäi Fares tim ä téhuatuak. ³⁰Chúkula éntok jü ä saila yeu siika, jü ä mamampo huüi sikirita jípureme, huanäi Zara ti ä téhuatuak.

José Potifarta jóapo aane

39 Juka Joséeta Egiptou nüpahuak, jume ismaeliitam ä hueriay, huanäi jü Potifar ä jínruk, jü faraóna chë ériahuaka áma tékipanuame Potifar. Éntok faraóna guardiammeu capitántukäi, Egiptopo rey.

²Të Yahue Dios Joséetamak aaney, i outau tülisi áu hueiyeey entok ä teeko egipcio jóapo aaney. ³Huanäi ä teeko Yahue Diosta áamak ä anëu bitchaka, entok Yahue Dios sîmeta juka Joséeta joäu, tülisi ä yöturiähui. ⁴Íneli José ä teeko bíchäpo tü erita at téhuak, iri jita ä jooriay, huanäi ä teko ä jóapo mooromapo ä yétchak. Entok sîmeta ä mampo tojjak. ⁵Ínel yeu siika, jü ä teeko juka ä jóa entok sîmeta juka ä jípurëu, Joséta ä mampo tojjak. Yahue Dios juka Potifarta jóapo tühuata nüpak Joséta béchïbo. Yahue Diosta tühua sîme ä jípurëipo aaney, junëli ä jóapo, entok ä huasapo. ⁶Jü Potifar sîmeta ä jípurëu Joséeta mampo tojjak. Entok áapörimak, jü Potifar kaitat jáchin éiyay, jal-la ä buänakëu jibba!

José jübua yötuka tülisi machiakay entok tülisi áu jípurey. ⁷Huanäi íká simsuk, jü ä teko jubi Joséta ä türeka bitchai.

—Inomakë kótche —ti nésahuek.

⁸Të José kaa bábarek:

—Akë ä bitcha —ti ä yommiak—, ëe, in teeko kachin inot éiya jita jóapo ayukamta bétana entok sîmeta ä jípurëu, in mampo tojjak. ⁹Kaabe chë íno béppa yöpo aane ímï jóapo. Entok kaita íno béchïbo beutire al-la enchi beutire, bueítuk empo ä jámut-hua. ¿Jachisu juntukne áporikuu íká kaa türík yáanake Diosta bejreka?

¹⁰Chikti taahuarimmet Joséetau nonokay jü jámmut. Të áapo entok kaa ä jíkkajamta bënasi aayuk. Kaa áamak böte báareka. ¹¹Sejtul taahuarit, ínel yeu siika: José jóapo kibakek juka ä tékil yáabáreka. Huanäi jume áma jóakame kaabe áma aaney. ¹²Te jü jámmutta áu yepsaka, Joséeta supempo jaatiak ínel áu jíaka: «¡Inomakë kótche!». José áu yeu huíkkek, të ä jikat supem jásmutta mampo tö siika, ä tö búitek.

¹³ Jü jámmut Joséeta imë jikat supem áu tö sikamta bíchaka, entok päkun ä tö búitekähui, ¹⁴ jume jóapo joomem núnnuk. Huanäi jume oohuim búitekam áu yajjak. «!Akem ä bitcha! —jú jámmutta ínel ámeu jiaahuak—. ¡Jü in kuuna juka tékipanualeero hebreota ítou nüpak ítom junneria béchibo! Áapo ínou noitek úttiapo ínomak kot báareka, ínapo éntokne kusisi chayek. ¹⁵ Huanäi áapo chë kusisi nee chayey, ä jikat supem in mampo tö siika búitek».

¹⁶ Jú jámmut, jume Joséeta jikat supem ä naapo oorek, juka ä kuuna áu yepsäu tajti. ¹⁷ Jü jámmut jiba ä nokakä bénasi áu nookak: «Jü tékipanualeero hebreo ítou enchi nupakähui, ínou noitek, nee tiusi tahuaria báareka; ¹⁸ të, kusisi nee chayey, ¡áapo jume ä jikat supem ím mampo tojaka yeu búitek!».

José cárcelpo yechahuak

¹⁹ Potifar tüisi öomtek ä jámmutta jíkajaka íkái yeu sikä bétana, juka Joséeta ä jubi tiusi ä yáaka béchibo. ²⁰ Huanäi Joséeta nüka cárcelpo ä yétchak jume reyta pereesom anëpo. José huämi cárcelpo taahuak, ²¹ të Yahue Dios Josétamak aaney jum cárcelpo, ä nak jiokolëhui áu noitiriak. Yahue Dios jum cárcelpo yö yáata bíchäpo juka ä tü erita at oorek. ²² Jü cárcelpo chë nésahueme síme jume cárcelpo aneme Joséeta mampo am tojjak am suaya iäka entok ket síme cárcelpo joohuamta. ²³ Jü cárcelpo nésahueme kaa jitat obisi éiyay, bueítuk José simeta jojoäi. Yahue Dios éntok Josétamak aaney entok simeta ä joähui, Áapo ä yötuririay.

José guoy tenkuriam jüneeriatebok

40 Chúkula íkái yeu simsuko, jü Egiptopo reytau copeero entok jü panadeero kaa tühuatam yáuhuak, ä señorta bejreka jü Egiptopo reytahui. ² Jü faraón öomtek ímëi guoy oficialimmehui jume copeerommeu nésahuemtamaki entok jume panadeerommeu nésahuemtamaki. ³ Huanäi cárcelpo am joiyak, jume guardiammeu capitántáu ä jóapo, Joséeta cárcelpo anëpo. ⁴ Huanäi jü guardiammeu capitán Joséeta mampo am tojjak, áapo entok jita am jooriay. Bempo éntok büru taahuarimpom áma jookay jum cárcelpo.

⁵Náhuichikam jume guoy preeesom, Egiptopo reytau tékipanuame. Huepü tukarit jü copeero entok jü panadeero huepü tenkuritam jípurek huepulaka nátepolá jü tenkuri. Jáchin ä jiau barëu jípurey. ⁶José kethueytana ámeu noitek. Huanäi am bitchak huanärim sirokakam aaney.

⁷—¿Jatchiakasem kaa tülisi pujbak? —am natemajek.

⁸—Senu tenkuritate jípurek tukabiako —bempo ä yommiak—, entok kaabe jünéiya jáchin ä jiau barëhui.

—Juka jüneerita Dios ä attiak —José entok ínel ámeu jiaahuak—. Nechem, ä ettejoaria juka enchim tenkuri.

⁹Huanäi jü copeerommeu nésahueme Joséeta ä ettejoariak juka ä tenkukähui.

—Jü in tenkuripo —ti áu jiaahuak—, ínapo juka páraj óguota íno bia huekamta, bitchak. ¹⁰Jum párajpo éntok baij mesëkiriám. Bempörím éntok basihuemta bénasi éntokim sehuay, huanärim jume párasim taka éntok jojonitukay. ¹¹Huanäi jü faraónta coopa in mampo orekai, huanäine jume uvam chirijtiak jum faraónta coopapo. Chúkulane juka coopata faraónta mampo oorek.

¹²—Jü tenkuri ínel jiaubare —José ínel áu jiaahuak—: jume baij mesëkiriám, baij taahuarimme. ¹³Baij taahuarimpo, jü faraón juka en koba toboktianake. Huanäi jü em tékilpo juchi enchi yechanake. Entok faraónta mampo juka copaata ä maknake em ä jojoa bénasi áu copeerotaka. ¹⁴Ínohuë huaate, íkái émou yáahuako éntokne émou ä aahua nechë nak jiokole. Entokë faraóntau íno bétana nooka i cárcelpo nee yeu huiknakë béchibo. ¹⁵Bueítukne in buiära bétana ímí nüpahuak, buía hebreopone yeu huik-ri. En éntokne cárcelpo aane, kaitane yáala ímí am béchibo.

¹⁶Jü panadeerommeu nésahueme tülisi juka tenkurita ä jüneeriahuamta bíchaka, Joséetau ínel jiaahuak:

—Ínapone íkái tenkuk. In koba béppa, baij ili kanajtam tosalim paanimmak nee bitchak. ¹⁷Jum kanajtapo chë mejikat órekapo síme büahuame entok chë türi paanim áma ayuakay faraónta béchibo. Të jume huikichim áma yajaka, éntokim am büayeí jum kanajtapo in koba béppa orekápo.

¹⁸—Ínel jiau báare jü em tenkuri —José ínel áu jiaahuak—: jume baij kanajtam baij taahuarimme. ¹⁹Baij taahuarim huey, jü faraón jü em koba toboktianake.

Huanäi enchi chatebonake. Huanäi jume huikichim áma yajaka juka em takahua huojoktianake.

²⁰ Chúkula bajj taahuarim huey jü faraón huasuktek. Huanäi buähuaamta yáhuak síme jume áu tékipanuame béchibo. Ínëli juka copeeromet, nésahuemta cárcelpo yeu ä huiktebok entok jume panadeeromet nésahuemta kétéchi. ²¹ Juka copeeromet nésahuemta ä tékil nottiriak, i entok faraónta juka coopata ä mampo oorek. ²² Të juka panadeeromet nésahuemta éntok ä chaatebok, Joséeta jíaka Bénasi. ²³ Jü copeerommeu nésahueme éntok Josétau kaa huahuaatek, al-la ä koptiak.

José juka faraónta tenkukäu jachin ä jiaubarëu ä téjhuak

41 Guoy huásuktiriam simsuko, faraón senu tenkuriata jípurek áapo jum bathue Nilo ti téhuakame, jëla áu anë Bénasi áu bitchak. ² Ä tenkuriapo, íkái áma bitchak bathuepo, guoj búsan huakasim áma jikau kateme, tuttülisi machisi bittume, entok tüisi äahuim éntokim bajta áma ayukamta buäyey. ³ Läutipo ket ä sau guoj búsan huakasim jujunneram entok huakhuäkilam bem takahuapo kaa huakajta jípureme, huanärim jume huakasim tuttülím naapo taahuak jum bathue mayoachi. ⁴ ;Jume huakasim jujunneram entok bem takahuapo kaa huakasekame jume huakasim tuttülisi machim entok äahuímim buákak! Huanäi jukái tenkuriata huëpo, faraón sep bussak.

⁵ Huanäi läuti juchi kótchok, entok guosa huëpo ínel tenkuk. Guoj búsan tirijko bujam tatápunika, entok musála machisi bittume, huepü sanat yótume. ⁶ Të chúkula ä sau guoj búsan tirijko bujam áma yeu siika, të il-lichika, tem jiokot yáataka jekata tatta béchibo. ⁷ ;Huanäi jume guoj búsan buja il-lichim jume guoj búsan buja buerem entok tatapunímim huiüktiak! Jü faraón bussak, huanäi junëiak kia ä tenkuriatukähui.

⁸ Jum kethueytana, jum ä eeripo kaa at pappéiyay. Huanäi nésahueka síme jume Egiptopo saurinom nunutebok entok síme jume jitat jüneame. Huanäi jü faraón am ettejhuariak juka ä tenkukähui, të kaabe aaney juka tenkuritat jüneame.

⁹ Huanäi jume vinota jijjihuemmeu nésahueme faraóntau nookak, ínel jíaka: «Áune huaate in kaa tüisi ayukähui —ti faraóntau jiauhuak—. ¹⁰ Beja yún taahuarim huéiye, juka

faraónta jume ä nésauta joriammeu ä öomteko, cárcelpo ítom yechatebok, capitánta jóapo, nechi entok juka paanim jojoammeu nésahuemta. ¹¹ Áapo entok ínapo, tenkuriatate jípurek huäri tukarichi huä tenkuria, éntok huehuëpulakam juka jüneeriahuamta jípurey. ¹² Huepü hebreo jübua yötume, áma ítomak aaney, guardiammeu capitánta nésauta jooriame. Huanäite ä ettejhuariak juka ítom tenkukähui, áapo éntok ítom téjhuak jáchin ä jiau bárëhui juka ítom tenkurita. Huanäi ítom ä jünétuak huehueepulammet jáchin huëpo ítom ä tenkukäpo. ¹³ Huanäi jáchin ítom ä tejhuakä bénasi, ínëli yeu siika; ínapone in tékilpo juchi mabethuak, huä senu juka paanim jojoammeu nésahueme entok chaahuak».

¹⁴ Jü faraón Joséeta nunutebok, läutipom cárcelpo yeu ä huíkkek. Chúkula áu bektiak entok tabuik sankotek, huanäi faraóntau yepsak. ¹⁵ Huanäi faraón Joséetau ínel jiaahuak:

—Ínapone huepü tenkuriata jípurek, huanäi kaabe at jünéiyak jáchin ä jiau bárëhui; tëne émo bétana ä jikkaijla, juka tenkuriata jíkkajaka jáchin ä jiau bárëu jüneeriähui.

¹⁶ José faraónta yommiak ínel jíaka:

—Kaa inot aika, Dios áapo tü huechemta enchi yommianake, faraón.

¹⁷ Huanäi faraón Joséetau ínel jiaahuak:

—In tenkuriapo bathue Nilo ti téhuakame mayoat in aane bénasine éiyay. ¹⁸ Huanäi bathuepo guoj búsan huakasim äahuika entok tuttülíka áma yeu sajjak, entok bajta büayeka. ¹⁹ Chúkula ket guoj búsan huakasim jujunneramtaka entok huahuäkílamtaka áma yeu sajjak. Tepam huahuäkílatukay, jakhuey júnene junëli jujunneram kaa bil-latukay síme Egipto buiärapo. ²⁰ Huanäi jume huakasim huahuäkíram entok jujunneram jume guoj búsan huakasim äahuímim buäka, ²¹ ímëri entok bem topapo kimuk të kara at jüneetui ámet am kimukähui, ¡bueítuk jume huakasim ketúnem huahuäkíratukay ä naatekäpo bénasi! Huanäine bussak.

²² »In tenkuripo kétne íkai bitchak, jume guoj búsan bujam senu sanapom yeu basihuey, tuttülím entok tatapunika.

²³ Huanäi huate guoj búsan bujam il-líchim beja huakiam, entok jeka tattay kökosi yáarim, chükulam áme sau yötuk.

²⁴ Huanäi jume buja huakuäkíram, jume guoj búsam buja

tuttülisi machímim buäka. Saurinomeune íkái tenkurita ámeu ettejhuak, të kaabe at jünéiyai jáchin ä jiau bárèhui.

²⁵ José juka faraónta ínel yommiak:

—Jü faraónta tenkukähui huepüilai jibba. Dios faraónta ä bittebok juka yeu simnakemta. ²⁶ Jume guoj búsan huakasim tuttülisi maachín, entok jume guoj búsan bujan bueerem entok tatapunim ímèi ajäria, jume guoj búsan huásuktiriam toboktiahuame. Jume tenkurim huepülay jibba. ²⁷ Ket jume guoj búsan huakasim huahuäkiram entok jujunneram áme sau jikau káteihui, guoj búsan huásuktiriamme. Entok jume guoj búsan buja il-lichim entok huakiam jekata tatta béchibo, ímèi guoj búsam huasuktiria téba ayúnakèhui.

²⁸ »Íkái ne enchi yommia, faraón, juka Diosta läuti yáa bárèhui, faraónta ä jüneeriatua. ²⁹ En ímí guoj búsan huásuktiriampo yún etta toboktiana síme Egipto buiärachi, ³⁰ ä sau guoj búsan huásuktiriam tébaa ayúnake, síme juka yún jipuhuaamta akim ä koptianake jum Egipto buiärapo. Jü tébaa éntok juka buíata lütianake. ³¹ Jü yún jita ayukäihui kaa bittunake, juka ä sau tébaata ayukä béchibo, huäri tüisi kókosi machinake. ³² Huanäi íkái guosa em tenkukä bétana, faraón, ìri ínel jiau báare Dios tua ä yáa báareka éiya, entok läutipo ä yáa báare.

³³ »Huäri béchibo, faraón, ène juka outa suamsi áu nüyemta entok tua jitat jüneamte yeu púuhua, huanäre Egipto buiärata ä mampo yétcha. ³⁴ Íkäre yáuhua, faraón, entok kobanarome síme buairapo joiya, huanäre guoj búsan huásuktiriampo juka bururata ayuako juka mamni, junakterita ëria. ³⁵ Huanäre náu ä tojja juka buáhuamta, ímèi huásuktiriam äbo huemmechi, entokem jume tirijkom náu tojja. Faraónta mampo am tojaka, entokem jum buére joärampo am ëria yoremrata jibuatua béchibo. ³⁶ Junëli, jüme jichupahuam ëriana Egiptota béchibo jume guoj búsan tébaa huásuktiriam buíapo ayúnakeme béchibo jum Egipto buiärapo. Huanäi jü Egipto kaa tébäi muknake.

José, Egiptopo gobernador

³⁷ Ìri jáchin ä yáanäu faraón ä tütürek entok jume nésauta ä jooriame. ³⁸ Huanäi faraón jume nésauta ä jooriammeu ínel jiaahuak: «¿Jachute täbui outa téunake ìri outa bénasi, juka Diosta espíritu at anemta?». ³⁹ Jü faraón Josétau ínel jiaahuak:

«Bueituk Diosta sime íkai enchi jüneetuakä béchibo, kaabe chë jüneerihuamta entok tüisi jitat jüneehuamta jípure émo Bénasi.
⁴⁰Empo ajäria jü in jóa béppa annakeme, huanäi em nookiyë gobernaaruanake simem in pueblpo; tē jü in rey nésaupo ínapone chë émo béppa yöhue».

⁴¹Tē faraón chë júne Joséetau ínel jiaahuak: «Ímíne, ínapo émomak aneka, sime Egipto buiäraatane em mampo tojja».

⁴²Huanäi jü faraón juka anio reyta seyokamta áu úuhuaka Joséeta ä makkak; jume lino supem tüisi finom ä supetetuak, entok juka koka ooro ausulik kutánaapo at oorek. ⁴³Chúkula éntok carreeta nássuahuäpo Joséeta jámutuak, júri jü aú sekäriata béchibo áma jipuhuamta, Joséeta jak ä hueeramai júinne, ä bia kateka ä chairia nésahuek ínel jíaka: «¡Áahuem tonommia japte!».

Huanäi sime Egipto buiärapo Joséeta ketchak. ⁴⁴Josétau ínel jiaahuak: «Ínapone jü faraón, tē jabe júne mamam o guokim kaa toboktianake sime Egipto buiärapo kaa enchi ä nésahueko».

⁴⁵Jü faraón sep Joséta bemelam téhuatuak, huepül Egipcio téhuam: Zafnat-panea. Ket juppo Asenatta ä makkak, Potiferata malatukai, jü sacerdote Onpo joome. Huanäi jü José sime Egipto buiärat nésahueka taahuak. ⁴⁶Treinta huásuktiriam huériai faraón, Egiptopo reyta palaaciopo tékipanua naateko. Chúkula, Joséta faraónnta bíchápo yeu ä siiko sime Egipto buiärapo naa siika.

⁴⁷Áma ä nokhuakäpo huämi, jü buía yún jíchupak guoj búsan huásuktiapo. ⁴⁸Sime huáme huásuktiriammechi, José sime jichupahuamta toboktiaka huanäi buére joärampo ä ériak juka báchiaata jume huasam áme beu jokame attia. ⁴⁹Yún báchiaata náu tojjak, yún sée bahue mayoat ayukamta Bénasi. Ä chupëpo, beja kaa ä náikiak bueituk tepa búruaakai, entok beja kara jünaktetui.

⁵⁰Huäri taahuarit, kee senu huásuktia tébaata naateyo, guoy usim Josétau entok ä jubi Asenattau yeu tomtek, Potiferata maala, Onpo joometahui. ⁵¹José juka ä usi chë yöta, Manasés, ti téhuaatuak bueituk ínel jiaahuak: «Dios nee obiachisi ínou sikamta nee koptituak entok simem in atchaimak hueeri». ⁵²José guosa huëpo usita jípure, Efraín, ti ä téhuaatuak, bueituk ínel jiaahuak: «Dios nee usim jíputuak jum buiärapo in jiokot ínou ä simläpo».

⁵³ Jume guoj búsan huásuktiriam yún jita ayukäpo lütekamme Egiptopo. ⁵⁴ Chúkulam naatek jume guoj búsan huásuktiriam tébaata ámet simnakêhui, Joséta ä jáulatakäi Bénasi. Jü tébaa ket síme ániat siika, të síme Egiptopo yún büahuame yeu bëyei. ⁵⁵ Taahuata yumáko, júneltuk júnne, jü tébaa ket síme Egiptopo buiärat siika. Yorebrata buáhuamta faraóntau aahuayo, áapo ínel ámeu jiaahuak: «Josétem áman bíbto huanärem enchimmeu ä nokakäu yáuhua». ⁵⁶ Huanäi, tébaata síme ániapo chibejtekto, José báchiam áma éerihuame étapo huanäi egipciommeu báchiata nenkak, bueituk jü tébaa tepa úttiaka simlatukai síme Egipto buiäraachi. ⁵⁷ Huanäi Egiptohuim yayájai yorembra síme ániat bétana báchiaata Josétau jínnu báreka, bueituk jü tébaa síme ániat bökai.

Jume Joséta sailam Egiptou bicham kaate

42 Jacob Egiptopo buáhuamta aayuk tiamta jikkajaka, ä üusimmeu júnel jiahua: «¿Jatchiakasem jümü aane kaita joaka, náu émo bíchaka? ² Akëm ä bitcha buáhuamtane Egiptopo aayuk tiamta jikkajak. Egiptohuem kaate ámanem, sájaka buáhuamta jínnu íto béchibo ítom jiápsinakë béchibo. Kaa ä junëlituko, kokkonakete».

³ Huanäi jume guoj mamni émo sailakame chë Joséta béppa yoiyöhue, Egiptohuim sajjak buáhuamta símem béchibo jínuboka; ⁴ të Jacob kaa juka Joséta saila chë ilitchi, Benjamínta, kaa ámemak ä simtuak, majhueka kaa jita kaa türik áu hueenakë ti éaka. ⁵ Junëli jume Israelta üusim Egiptohuim yajjak huatemmaki buáhuamta jínnu báreka, bueituk jü tébaa ket Canaániu yumálatukäi.

⁶ Bueituk Joséta Egiptopo kobanarotukäy béchibo entok tirijkom símemmeu ä nenenkä béchibo, úttiatakai ä sailahuam áu kannakë béchibo. Ámam yájaka, áhuim müla chätuk, buíau tajti kom pujbaka. ⁷ José ä sailahuam sep tatäyak, të kaa áu am täya yáuhua. Huanäi kuttílasi ámeu nónokak.

—Emëe, ¿Jakum bétanasem kaate? —ti am natemajek.

—Canaán buiära bétana —tim ä yommiak—.

Büahuamtate äbo jínubok.

⁸ José ä sailahuam beja tatäyalatukai, të bempo kaa ä tatäyalatukai áapörík. ⁹ Huanäi José ä tenkuriam yún

huásuktiriam amáu tahualammeu áme bétana ä jípurekäu huahuaatek, huanäi ínel ámeu jiaahuak:

—¡Emëe kaa jüneehuäpo jita bitboka kaate! Äbem yaijla ä bit báreka jáchin kaa ä úttiaka ä tahualatukähui juka ítom buiära.

¹⁰—¡Ëe, in señor! —tim jiahua—. En sauleerom äbo yaijla buähuaamta jínnu báreka jibba. ¹¹Sime ítapo ítto sailak huepül huëpo náu hueerimpo jibate joome. ¡Tü yorememte, señor! ¡Katte kaa jüneehuäpo jita äbo bit báreka kaate!

¹²—¡Jehui, emë ajäriamme! —ti juchi ámeu jiahua jü José—. Äbem yaijla ä bit báreka jáchin kaa úttiaka ä tahualatukähui juka ítom buiära.

¹³—Señor —tim jiahua bempo—, tua lütüriaapo simetakate dooce. Ítapo, jume em sauleerom, simetakate ítto sailak, huepü óu Canaán buiärapo joome ítom üusek. Ítom saila chë ilitchi ítom atchaitámak taahuak, senu ítom saila éntok beja kaa ítomak aane.

¹⁴Të José juchi júnel ámeu jiahua:

—Júnel enchimneu in jáka bénasi, ¡Emëe kaa jüneehuäpo jita bit-báareka kaate! ¹⁵Enchim nokäune ä jïobila báare iaayi: ¡Tua lütüriapo faraónta jiápsa bénasi, emëe Egiptopo jauhuey júnem kaa áma yeu sakana, al-la enchim saila chë ilitchi äbo yepsako! ¹⁶Huepülaka enchim násuku ä saila äbo hueriaanake. Huate ímï tahuanake, cárcelpo. Junélite jüenenake bueítuk enchim nokäu lütüriatukähui o ëe. Tua lütüriapo faraónta jiápsä bénasi, bueítuk emëe kaa senu chë ilitchik sailakáteko, huanäine ä lütüria yáanake bueítuk enchim, kaa jüneehuäpo, jita bit báareka äbo yaijlatukähui.

¹⁷José cárcelpo simem kiimak baij taapo. ¹⁸Baij taahuarim huéeyo, José ínel ámeu jiahua:

—Ínapo huepul öou Diosta yöreme. Bueítuk in enchimneu nokäu yáako, jiápsinakëem. ¹⁹Ä lütüriatuko enchim tü yöremtuko, huepü enchim sailatem yeu púhua cárcelpo ä tahuanakë béchïbo. Jume huate ára nottinake bem jóahui buähuaamtamaki bem ámak hueerim tébai kokkome béchïbo. ²⁰Tërem enchim saila chë ilitchi ínou hueriapo yumála. Jüri ä bittebonake enchim lütüriata nokähui, huanärem kaa kokkonake.

Huanärim júnel ä yáuhuak. ²¹Bempo náu nokaka éntok, junëlim jiahua: «Kalakosi bittu Josétau bannaataka kaa türik ítom yáakäute bejtua. Jiokot jiamtate bitchak ä jiápsihua

bétana, ítou jìokot ä jiaayo, tëete kaa ä jikkajj bábarek. Huäri béchibote en íkai obiachisi hueemtate jìpure».

²²«¿Jachune ínapo kaa enchim tejhuak bueítuk jü jübua yötumtau kaa juénasi enchim yáanakë béchibo? —ti natemajek jü Rubén—. Të emë kaa nee jikkajak, jen éntokte ä mukukäu béchibote ä bejtuana!».

²³Kalakosi bittu bempo kaa jünéiya bueítuk Joséta, ámet jünéahui bem nokäubechi, bueítuk áapo senuk huam ámeu nookai. ²⁴Huanäi José sékána bíchaa siika huanäi buantaitek. Áu yuyüuka, juchi ámeu nookak. Huanäi Simeónta áma yeu púhuak entok huate ä sailam bíchäpo ä súmatebok.

²⁵Chúkula José ä sauleerom sauhuek bueítuk kojtalim oohuim attiam báchiammei am tápunia iaka. Të ket éhuil ámeu nookak bueítuk tomita bem bejtuakäu am nottiria iaka, entok huehuëpul kojtal bem attiakä huaijhua ä orenakë béchibo. Entok ket buähuaamta am makkak böota béchibo. ²⁶Junéli jume émo sailakame bem burumim püaktitua buähuaamtay huanärim bem jóau bicha nottek.

²⁷Bueítuk japteka jum tukaarita bem jimyorenakëpo, huanäi huepülaka ä kojtalim étapok buruta jìbuatua báreka, ä tomita áma téhuak jum kojtalím tempo. ²⁸«¡Akem ä bitcha! —ti cháchayek ä sailammehui—. Tomitam nee nottiriak. ¡Imi in kojtalpo oorek!». Huanärim tepa guómtek, entok émo yoaka, náhuim júnel jiahuai: «¿Jítasu ítou yáala jü Dios?».

²⁹Jume émo sailakame bem atchai Jacobta anëu yajaka, jum Canaán buiärapo, simeta ámeu sikamtam ä ettejhuariak. ³⁰«Jü óu naciompo nésahueme tüisi kukkutti -ítou nookak —tim áu jiaahuak—. Ítom nátuak ä buiärapo, kaabeta jünëapo jita bit báareka ítom áma yaijlä tiiya. ³¹Të ítapo júnel áu jiaahuak: “Tü yorememte, katte kaabeta jünëapo jita äbo bit báareka äbo yaijla. ³²Doocetakate ítou sailak, senuk jibate náu átchayek. Huepü ítom saila beja kaa ítomak aane, jü chë ilitchi éntok jóapo ítom atchaitamak aane, jum Canaán buiärapo”.

³³»Huanäi jü óu naciónta sáhueme ítom téjhuak: “Jüneenakene bueítuk enchim tü yóremtuko ínëli: Huepü enchim sailatem ími ínou tösakka, buähuaamtem nüye enchim náu hueerim tepa tebäureme béchibo entokem enchim jóau notte; ³⁴tërem enchim saila chë ilitchik ínou hueria. Huanäine

jüneenake enchim tü yöremtuko entok kaa kaabeta jünëapo kaa jita enchim bit-báareka äbo yaijlatukähui. Chúkulanee enchim saila enchim maknake, huanärem kaitat éaka jita jínunake entok jita nenkinake jum buiärapo»»).

³⁵Sep, hueepulaka bem kojtalim yeu töaka, ¡boosamim téuhuak tómmak báchiata bem ámei bejtuaakähui! Jume émo sailakame entok bem atchai tüisim guomtilatakam taahuak tómita boosampo bíchaka, ³⁶Jacob éntok cháchayek:

—¡Emëe in üusim nee ekbuaria! ¡José beja kaa ímí aane! ¡Simeón jünne! En entokem Benjamínta ket hueriaa báare. ¡Sime nee bejreka aane!

³⁷Huanäi Rubén ä atchaibeu júnel jiahua:

—Arë in guoy usim mäa kaa Benjamínta émou nee nüpakó. Ínapo ä béchibo jünéiya éntokne émomak nokta yáuhua jóau in ä nüpanakähui.

³⁸Të Jacob ä yommiak:

—In üusi kaa enchimmak hueenake ä sailahua José mukila, áapo ajäria síme ínou tahualame. Bueítuk böot jita áu siiko, emëe mamäahuäu ä bíttuanake íkái yorem sirokamta entok tüisi tosä kobakamta.

Jume émo sailakame Egiptou nottek

43 Jü tébaa tepa chë bürusi aayui jum Canaán buiärapo. ²Egipto bétana buähuamta bem nüpakäu abe lüteyo, Jacob ä üusimmeu ínel jiahua:

—Notteem entokem ili buähuamta jínnu íto béchibo.

³Të Judá ä yommiak:

—Huä óu tüisi kalakosi ítom téjhuak: “Kaa enchim saila chë ilitchik kaa enchim ímí nüpakó, kátem nee äbo bitcha”.

⁴Bueítuk Benjamínta ítomak áman bíttuaako, ámate kom kannake huanäite juchi buähuamta jínunake. ⁵Tëre kaa Benjamínta áman simtuako, ítapo júne kaa áman kannake. Aahuë huaate huä óu júnel jiaahuak: “Kátem juchi ím pujba binnake kaa enchim saila enchimmak äbo huéeyo”.

⁶—¿Jatchiaka emëe tepa ínomak émo ía?

—rojijteka jü Israel ínel jiaahuak—. ¿Jatchiakasem ä téjhuak senuk enchim sailak tiaaka?

⁷—Jü ou kaa nok chukteka ítom natemajei ítom náu huerim bétana —te bempo ä yommiak—. Ítom temajek: “¿Enchim atchai ketune jiápsa? ¿Senukem sailak?”. Ítapo entok ä natemajëu ä yommiak. ¿Jachisute jünée eiyei júnel ítou ä jiaunakëhui: “Enchim sailem äbo hueria”?

⁸Judá ä atchaibeu júnel jiahua:

—Juka jübua yötumtë ítomak áman bíttua, huanäite en sep sakanake. Kaa ä júneltuko, simetakate tebäi kokkonake, entok kaa ítapo jibba, al-la empo entok jume ítom üusim. ⁹Ínapone ä béchïbo jünéiya, kaa juchi émou nee ä nüpako. Huanäine en bíchäpo síme taahuarim ím jiápsäpo ïri kaa türi inot tahuanake. ¹⁰Kaa síme ímëi taahuarim taruko, bejate aman nottisu eiyei entokte guosa aman hue eiyei entokte nottisu eiyei.

¹¹Huanäi, bem atchai, Israel, bejasu júnel ámeu jiahua:

—Kaita éntok jittuatuko, íkai jünem yáapo yumála: enchim kojtalimem tápunia chë türik ímï buiärapo jichupariyi —bálsamota, mumu baahuamta, jita ujoyolim jubata, mirrata, nuecim, almendram—; huä outahuem am hueria mikpo bénasi. ¹²Kechem tomita guosa beekik bejremta enchim nottiriahuaikäu hueria, jámak jábe áma jïobek. ¹³Chúkulem enchim saila nüye huanärem notteka outa áman bittbo. ¹⁴Bueítuk jü Dios simeta ára joame, enchim nak jiokolinake outa bíchäpo enchim aneyo, Simeónta ä búttianakë béchïbo entok Benjamínta ä nottituanake, béchïbo. Të in üusim tärünakëteko, eläpo júneltunake.

¹⁵Junëli jume oohuim Jacobta ä mikakäu nüka, tómita guosa beekik bejremtam nüka, huanärim Benjamíntam nuk sajjak. Huanärim Egiptou yajaka Josétahuim émo bittebok.

¹⁶José Benjamínta ámemak bitchaka, ä jóapo mooromatau ínel jiahua: «Ímëi oohuim ínomak jïbuanake en lul-la kateko. Palaacio huaijhuë am hueria. Sepë huepü huakajta mëa huanäre yún buähuamta yáuhua». ¹⁷Jü mooroma Joséta jiaakä bénasi ä yáuhuak, huanäi Joséta jóau bicha am nuk siika.

¹⁸Jume émo sailakame tepam tüisi guomtilatukai Joséta jóau bicha émo hueriahuä tiaka, huanärim ínel jiahuai: «Tómita jabeta ítom kojtalimpo ítom óreriaakä béchïbo aman bitcha ítom hueeria, bát ítom ímï ansuko. Áapo ítom ä ekbuakä bénasi am báare. Läuti éntok ítom buijtebonake éntokim kaa búttiarim bénasi, ítom tékipanuaatuanake ítom burummak bekti entok simemaki».

Jü buéresi jïbuhuame Joséeta karipo

¹⁹ Jume émo sailakame Joséeta jóa mooromatahuim ruktek. Huanärim áamak nookak kari kimuhuäpo.

²⁰ —Señor —tim áu jiaahua—, bejate sejtul Egiptou äbo noitila buähuaamta äbo jínuka; ²¹ të ítom jóau nottisulataka ítom kateyo, japtekaté tukaarita áma yeu matchu báreka, huanäite ítom kojtalim étapok. Huanäite juka huehuëpulam tomita téuhuak —jü tua áu beekik ítom bejtuakähui— ¡hüepül kojtalim tempo órekay! Imï oorek, ítomakte ä nüpak. ²² Kette huaté tomita nüpak huaté buähuaamta jínna báareka. Katte jünéiya jábeta ítom kojtalimpo tomita orekähui.

²³ —Kátem jáchin éiya, kátem majhue —ti ámeu jiahua jü morooma—. Jü enchim Dios, jü enchim atchai Dios, jibatua jükäi tesoorota, enchim kojtalimpo oorek. Bueítuk ínapo juka tomita mabetak enchim bejtuaakähui.

Chúkula Simeóna búttiak huanäi bem anëu ä nuk siika.

²⁴ Läuti, jü morooma oohuimmak siika Joséeta jóau tajti. Bäam am makkak bem guokim émo baksianakë béchïbo entok buähuaamta bem burum béchïbo. ²⁵ Bempo bem ä mik bárëu yeu huíkek Joséeta lu-la kateko ä yebijnakëu béchïbo, bueítukim tejhuahuak bem áma jïbuanä tiaaka.

²⁶ Joséeta ä joau yepsako, jume jita ä mik barehuim bem áu nüpakähui ä makkak huanärim buíau tajti áu kom chätuk.

²⁷ Chúkula am tebotuaasuka, áapo am natemajek:

—¿Jachisu aane jü enchim atchai, jü yöturi áa bétana enchim ínou nokakähui? ¿Ketune jíapsa?

²⁸ —Jehui —tim ä yommiak—. Ítom atchai, em sauleero, ketune jíapsa entok tüisi aane.

Huanärim juchim áu kom chätuk ä yöreka.

²⁹ Huanäi José ä saila Benjamínta bitchak, jü senu ä aye asua.

—¿Íri ajäria jü enchim saila chë ilitchi áa bétana enchim ínou nokakähui? —ti ámeu natemajek jü José—. Dios enchi suayanake, in üusi.

³⁰ Huanäi José läutiposu yeu siika, ä cuartou kibakek jümüi. Kaa áu yuyüuka tepa buantaitek, bueítuk juka ä saila Benjamínta bíchaka. ³¹ Chúkula pujbat áu baksiaaka, juchi yeu siika, chë áu yuyüilataka. Huanäi nésahuek: «Bühuaamte äbo huéria».

³² Joséetam senu mesapo miikak, ä sailahuam éntok täbui mesapo mikhuak. Jume egipciom Joséetamak jijibuame bem mesahuim jootek bueítuk jume egipciom hebreom kara bitcha éntokim kaa ámemak jibua baare. ³³ José am téjhuak huepul ä sailam jak am joonakëhui. Huanäi bem guomtisukä násuk, am joiyak bem huasuktiam hueriäpo ámani, yoyöturimpo naateka ilichimmeu tajti. ³⁴ Ket bem puraatom tápuniak ä mesampo buáhuamtayi, entok Benjamínta miikak mamnisi chë huatem béppa. Huanärim al-lëiak éntokim kaachin éaka Joséetamak vino jëkak.

Jü copa platapo yaari Joséeta attia

44 Jume émo sailakame beja am saka báreyo, José ä jóapo mooromata nésahuek: «Sime báchiata ára bem hueriähueyem, bem kojtalím tápunia éntokë juchi bemelasi bem kojtalpo tómita oore. ² Sepë ím copata, jü copa platapo yáarita, jum bem saila chë ilitchi kojtal tempo oore, jü báchia tómimaki». Jü mooroma entok Joséeta jíaka Bénasi, ä yáuhuak.

³ Jume émo sailakame matchuyim jootek, huanärim bem burum püaktitualataka huanärim sakatuahuak. ⁴ Ketunem kee jee mékka boo jouhuai, éntokim én jübua buére joáraapo yeu kaatei, José ä jóapo mooromatau ínel jiaahuak: «Áme saukë huéiye. Huanäre am japte sauhue am jajameka éntokë am natemaje: “¿Jatchiakasem enchimmeu bicha nee türitukähui, kaa tühuäi nee bejtua? ⁵ ¿Jatchiakasem in tekota copa platapo yáarita attia ekbua? Ä usaaruähui äbo hueenakemta juneetebo báreka. jïri enchim yáari tepa kaa türi!”».

⁶ Jü jóapo mooromata jume oohuim jajameka, ámeu nookak Joséeta áu jiaulä Bénasi.

⁷ —¿In señor jita bétanase émpo nooka? —tim ä yommiak jume émo sailakame—. Ítapo em sauleerom jauhuey junete kaa júnel Bénasi huemta yáanake. ⁸ ¿Jachute kaa juka tómita ítom kojtalimpo órekäu tíakäu nottiriak? Juchite Canaán buiáraa bétana ä nüpa. ¿Jatchiakasute juka orota entok platata em teko jóapo ekbua eiyei? ⁹ Bueítuk émpo copata íto jabetat tíako, eläpo muknake jü öu ä jípureme. Jume huate tahuakame, éntok in señor, em saulerotunakete.

¹⁰—Jüri lútulai —ti am yommiak jü mooroma—, tē copata ekbuakame jiba in sauleerotunake. Jume huate búttiaritakam tahuanake.

¹¹Bempo läuti kojtalim burum jöommet kom oorek huanärim am étapok. ¹²Jü palaaciopo mooroma, jume émo sailakame kojtalimpo jijariak, chē yöturita naatekäpo chē ilitchiu tajti, ¡huanäi copata téuhuak Benjamínta kojtalimpo! ¹³Jukai bíchaka, jume émo sailakame émo sanko siuutiak kaa pappiaka señalpo. Läutim juchi bem burum püaktituak huanärim buére joärau nottek.

¹⁴Judá, jü Josétau yepsak ketune ä jóapo ä aaney ä sailahuan yájako. Huanärim áu kom chätuk buíau tajti.

¹⁵—¿Jitasem yáuhuak emée? —ti ámeu jiahua jü José—. ¿Jachem kaa jünéiya íno Bénasi outa ára äbo huenakemta jüneeriateböhui?

¹⁶—Jeehui, ím señor —ti ä yommiak jü Judá—, ¿Jachisute enchi yommiaanake? ¿Jachisute íkái enchi tejhwaanake? ¿Jachisute ára ítom kaita culpakäu jüneetebonake? Dios jìokot ítom íto bíttua ítom kaa türim yáarim béchíbo. In señor, símete nottila em sauleeromtu báreka, síme ítapo, kaa ítom saila jibba, bueítuk jü copata ä kojtalpo ä jìpurèi júnne.

¹⁷—Èe —ti jiahua jü José—. ¡Ínapo jauhuey júne kaa íkái yáa eiyei! Jü ou copata ekbuakame, jiba in sauleerotunake. Jume huate ára notte bem atchai jóau bicha yánti éaka.

Judá ä sailam béchíbo nooka

¹⁸Huanái Judá Josétau ruktek ínel áu jiau báareka:

—Emoune jìokot jiahua, in señor, em sauleerotè ìri nokta jíba émou noktua. Émoune jìokot jiahua káte ínou omte, enchi faraónta Bénasi enchi úttiata jìpurèu júnne.

¹⁹»In señor, chē bachē ítom em sauleeromehuē natemaje: “¿Achayekäem entokem sailak?”. ²⁰Ítapo éntok enchi yommiak: “Jeehui, in señor, huepülakte áchayek beja ölaata, jü ä üusi chē ilitchi ä ölatukäpo yeu tomtek. Ä sailahua ä atchai entok ä áye bétana muukuk áapo éntok áapolai usiaari ä áyehua bétana, ä atchaihua éntok tepa ä nakke”.

²¹»Émpo júnel ítou jiahua: “Äbem ä huéria nee ä binnakè béchíbo in pusimmeyi”. ²²Tè ítapo émou júnel jiahua: “In

señor, jü jübua yötume ä atchai kara tösiime, bueituk ä atchai muknake”. ²³Të émpo júnel ítou jiahua: “Kaa juka enchim saila enchimmak äbo siiko, jauhuey júnem kaa ím pujba binnake”.

²⁴»Huanäite ítom atchai, em sauleerota jóau nottek, huanäite ä tejhuak juka em ítou nokakähui. ²⁵Chúkula taapo, áapörík júnel ítou jáyo bueituk ítom notti sáhueka huate buahuamta ítom jínnu sáhueka, ²⁶atä yommiak: “Karáte áman kaate kaa juka ítom saila chë ilitchik enchi ítomak simtuako. Jauhuey júnete juka outa kaa pujba binnake kaa juka ítom saila chë ilitchik ítomak siiko”.

²⁷»Huanäi ím atchai júnel ítou jiahua: “Bueitukem beja jünéiya, in jubi guoyim asuakähui. ²⁸Huanäi huepülaika siika entok jauhuey júne kaa nottek. Lútüriapo, senu animaal yooli ä näikimtek, kanne juchi ä bil-la. ²⁹En entok íkái mékka ínou ä nuksajako, áapöríkurú éntok jita kaa tühuata áu siiko, emëe mamáahuähuem ä bíttuanake íkái outa sirokamta entok tüisi tosa kobakamta”.

³⁰»Én éntok, in señor, karáne in atchai jóau notte jübua yötumta, kaa hueriaka. Jü ím atchai jíapsi jübua yötumtamak chäka. ³¹Bueituk ítom atchai kaa juka jübua yötumta ítomak kaa bitchakáteko, muknake. Ítapo, en sauleerom, lútüriapote ä béchíbo jüneenake jukái outa sirokamta entok tüisi tosä kobakamta mamáahuäu bicha ítom ä bíttuanakähui. ³²In señor, ínapone in atchaita téjhuak jübua yötumta bétana in ä béchíbo jüneenakähui. Entokne ket júnel áu jiahua kaa nee enchi ä nottiriaako, ínapone ä culpanake em bíchápo jiba béchíbo.

³³»Huäri béchíbo, émoune jiokot jiahua, in señor, ínapo em sauleeropo, tahuanake jübua yötumta béchíbo. Empë ä tojja eläpo ä sailammak simnake. ³⁴Bueituk, ¿jáchisune in atchaibeu nottinake ä bit báareka juka jübua yötumta kaa ínomak aneyo? ¡Kanne áma yuuma íno ä binnakähui juka kaa tühuata in atchaibeu hueenakemta!

José áu yeu buissek áu jabétukähui

45 José beja kara áu yuyüüka taahuak. Yún yoremem jume tékipanualerom áma aaney jum karipo, huanäi júnel ámeu jiahua: «¡Simetakem ímí yeu sakka!». Junéli ä sailammak áapola taahuak am téjhuaaka áu jabétukähui. ²Huanäi beja kaa áu yuyüük huanäi buantaitek. Tapa úttia buaanai bueituk jume

egipciom ket ä jkkajak, jü noki éntok läuti faraónta reyta kariu yepsak.

³«¡Ínapone José! —ti ámeu jiahua jume ä sailammehui—. ¿Jiápsa ketune jü in atchai?». ¡Të jume émo sailakame muuromtakam taahuak! Guomtilamtukaimë jüneaka Joséeta bem bíchäpo jípureka. ⁴«Enchimmeune jikot jiahua, ínohuem rukte», ti ámeu jiahua. Huanäi bempo áu ruktek áapo, éntok juchi júnel ámeu jiahua: «Ínapone José, enchim saila, jü Egiptou enchim nenkakähui. ⁵Tërem kaa sirok éiya entokem kaa omte enchimmehui, bueítuk enchim nee nenkakä béchibo. Áapo Dios enchimpat nee äbo bíttuak enchim jiápsi iaka. ⁶Jü tébaa buíatat bötelame ímëi guoy huásuktiriam simlammechi ketuni mamni huásuktiriampo hueenake, huanäi kaa etnake entok kaa jichupanake. ⁷Dios enchimpat nee äbo yebijttuak enchim jiápsita jinëuria báareka, entok enchimmak hueerim, entok jueebenam jiápsitua báareka. ⁸Bueítuk júnel béchibo, áapo Dios nee äbo bíttuak ímii, ¡kaa emëe! Entok áapo Dios faraónta consejeerosi nee yáuhuak, ä reyta Kariu mooromasi entok síme Egiptopo kobanarosi.

⁹»Én éntok, jemóem bamijtua! In atchai anëhuem notte huanärem ä téjhua: “José em üusi ínel jiahua: ‘Dios síme Egiptopo nee señorpo yéchala. ¡Láute äbo nee bichise! ¹⁰Gosén buíapë ára jóanake, júmüre ínou jëla annake, em üusimmaki entok em ápalammaki, em kabarammaki, em huakasimmaki entok simeta em attiámaki. ¹¹Jumüine enchi suaayanake, bueítuk ketune mamni huásuktiriam tébaa bëye. Kaa ä junëlituko, émpo, em jóapo joomem entok síme em анимаалим tebäi kokkonakemme”.

¹²»¡Áachem suuhua! —ti ä béppa jiaahuak jü José—. Árem enchim pusimmei ä bitcha, Benjamín in saila ket ára ä yáuhua, ¡bueítuk lütüriaapo in Joséetukahui! ¹³Im atchaitem téjhua tékia yörisi machik in jípurë bétana ímï Egiptopo. Simeta enchim bil-láhuem ä ettjhuaaria, chúkula, entokem in atchai äbo huéria chë läuti jëla enchim árahuëpo». ¹⁴Al-leaka buanaka, José Benjamínta íbaktiak, Benjamín éntok ket áa bénasi aayuk. ¹⁵Huanäi José ä sailam hueepulam besiitok, entok áme béppa buaanak. Chúkula éntokim kaachin éaka áamak ettejhuataitek.

Jü faraón Jacobta Egiptou núnnuk

¹⁶ Jü noki läuti faraónta palaaciou yepsak: «¡Joséeta sailam yajjak!». Jü faraón entok ä sáuleerom tepam al-lëeak ä jüneeriaka.

¹⁷ Jü faraón Joséetau ínel jiahua: «Em sailammehue ínel jiahua: “Íkai rem yáapo yumála: ¡Emoem bamijtua! Enchim animaalimem püaktitua entokem Canaán buiärau notte. ¹⁸ Läuti entokem enchim atchai jariubo entok enchim hueerimmaki huanärem äbo notte. Ínapone Egiptopo buíata chë türítane enchim maknake, huanärem júmü buíaapo chë türík buänake”».

¹⁹ Chúkula éntok jü faraón Joséetau ínel jiahua: «Em sailammehue ínel jiahua: “Egiptopo jume carreetam ujoyolisi yáarim hueria, enchim üusim entok enchim jubim nüpa béchíbo, entokem enchim atchai ímí äbo huéria. ²⁰ Kátem jáchin éiya jü jita enchim tösakanakë bétana, bueítuk jü Egiptopo chë türi enchim béchíbotunake”».

²¹ Junëli jume Jacobta üusim bem tejhuahuakäpo áman ä yáhuak. José jume carreetam ujoyoolim am makkak, faraónta néshuekäpo ámani, entok buáhuamta am makkak böota béchíbo. ²² Hueepulam sanko bemelata am makka, të Benjamínta mamnisi ä makkak, entok bai ciento plata tomita. ²³ Ä atchaibeu ket guoj mamni burum puáktiriamim bíttuak Egiptopo, chë türík ayukamtayi, entok guoj mamni burum jáamuchim puaktiarim tirijkommeyi, paanimmeyi entok buáhuamtayi ä atchai böot jíbuanakë béchíbo.

²⁴ Huanäi José ä sailahuam am sakäu bitchak, beja sajaka am kateyo ínel ámeu jiahua: «¡Kátem böot náu nássua síme íkai béchíbo!». ²⁵ Bempo éntok Egiptopo yeu sájjak huanärim ä atchai Jacobta jóakäu nottek Canaán buiäraahui.

²⁶ «¡José ketune jiápsa! —tim ä atchaibeu jiaahuak—. ¡Entok síme Egiptot gobernador!». Jacob kaachin an máchika taahuak, entok kaachin jiau máchika, bueítuk kaa am súalei. ²⁷ Të, símeta Joséeta ámeu jiakäu bétana juchi jíkkajaka entok jume carreetam ujoyolim ä huéria báreu áu bíttuarim bíchaka, ä espirítuhua juchi jíabitek.

²⁸ Huanäi Jacob ínel jiahua: «¡Jíbatua lútúria! ¡In üusi José jiápsa! Ámanne hueenake ä bit báareka kee mukeka».

Jacobta Egiptou bicha huëhui

46 Huanäi Jacob sime ä attiámak Egiptou bicha siika. Beersebau yepsaka, animaalim mäak bueítuk huepu animaal mëehuame entok tahuame Diostau bicha buijhuame bénasi ä yáuhuak, jü ä atchai Isaacta Diostahui. ²Huä tukaarichi, Dios tenkuríapo bénasi áu nooka.

—¡Jacob! ¡Jacob! —ti áu chaayek.

—Ímñe aane —ti ä yommiak jü Jacob.

³—Ínapone Dios, jü em atchai Dios —ti jiahua jü jíahui—. Katë majhue Egiptou bicha kom huee béchibo, bueítukne júmü buére naciõnsi ä yáanake jume émomak hueerim. ⁴Ínapone émomak Egiptou bicha kom hueenake éntokne ket juchi enchi nüpanake. Egiptopë muknake, të José émomak annake em pusim páttia báreka.

⁵Huanäi Jacob Beersebapo yeu siika, ä üusihua éntok Egiptou bicha ä nuksajjak. Áaporikim huériak, bem ili usimmaki entok bem jubimmaki, jum carreetam ujyoolim faraõnta ámeu bíttuaakäpo. ⁶Kechim sime bem huakasimim huériak entok bem kabaram entok simeta Canaámpo bem jípurekähum nuksajjak. Junëli jü Jacob Egiptou bicha siika sime áamak hueerimmaki, ⁷ä üusihua entok ä ápala oohuim, ä malaariam entok ä ápala jáamuchim; sime at yeu sakalammak siika.

⁸Ímëi ámëria jume Israeltat yeu sakalame, téhuam, jume Jacobta üusim, Egiptou bicha sajakame:

Rubén jü Jacobta üusi chë yötukai. ⁹Ímëi jume Rubénta üusimtukäi: Hanoc, Falú, Hezrón entok Carmi.

¹⁰Jume Simeõnta üusim ímëitukai: Jemuel, Jamín, Ohad, Jaquín, Zohar entok Saúl. (Jü Saúlta áiye huepü jámut cananeaatakai).

¹¹Jume Levíita üusim ímëitukai: Gersón, Coat entok Merari.

¹²Jume Judáata üusim ímëitukai: Er, Onán, Sela, Fares entok Zara (të Er entok Onán Canaán büiaraapom kokkokai).

Jume Faresta üusim ímëitukai: Hezrón entok Hamul.

¹³Jume Isacarta üusim ímëitukai: Tola, Fúa, Jasub entok Simrón.

¹⁴Jume Zabulõnta üusim ímëitukai: Sered, Elón entok Jahleel.

¹⁵Ímëi ajäria jume Lea entok Jacobta üusim bueítuk Padán-arampo yeu tomtekame, entok jü ä maala Diina kétchi.

Jume Jacobtat yeu sajakähui Leata huämi (oohuim entok jáamuchim bekti) treinta áma bajimtukaime.

- ¹⁶ Jume Gadta üusim ímëitukai: Zifón, Hagui, Suni, Ezbón, Eri, Arodi entok Areeli.
- ¹⁷ Jume Aserta üusim ímëitukai: Imna, Isúa, Isúi entok Bería. Jü bem huayi, éntok Seera ti téhuaakai. Jume Beríaata üusim ímëitukai: Heber entok Malquiel.
- ¹⁸ Ímëi ajäriatukai jume Zilpata asuam, jü sauleera Leata ä atchai Labánta bétana ä mabetakähui. Jume Jacobtat yeu sakalame Zilpata huämi dieciséijtukaime.

- ¹⁹ Jume Raquelta asuam, Jacobta jubi, ímëitukai: José entok Benjamín.
- ²⁰ Jume Joséta üusim Egipto buiärapo yeu tomtekame ímëitukai: Manasés entok Efraín. Jü bem ayehua Asenattukai, Potiferata maala, Onpo sacerdoote.
- ²¹ Jume Benjamínta üusim ímëitukai: Bela, Bequer, Asbel, Gera, Naamán, Ehi, Ros, Mupim, Hupim entok Ard.
- ²² Ímëi ajäriatukai jume Raquel entok Jacobta üusim. Jume Jacobtat yeu sakalame Raquelta huämi catorcetukaime.

- ²³ Jü Danta üusi, Husim ti téhuaakay.
- ²⁴ Jü Neftalíta üusim ímëitukai: Jahzeel, Guni, Jezer entok Silem.
- ²⁵ Ímëi jume Bilhata asuamtukai, jü sauleera Raquelta ä atchai Labánta bétana ä mabetakähui. Jume Jacobtat yeu sakalame Bilhata huämi guoy bústantukaime.

- ²⁶ Síme jume Jacobtat lútula yeu sákalame, Egiptou bicha áamak sajakame, kaa bem üusim jubim näikiaka, sesenta y seistukaime.
- ²⁷ Junentuksan, José ket guoyim üusekäi bueituk Egiptopo yeu tomtekame. Junëlim, simetaka setentataka áma aaney Egipto lutüriapo Jacobta náu hueerimpo joometaka.

Jü Jacobta náu hueerim Goséeniu yajjak

- ²⁸ Bueituk beja abe áman am yájayo, Jacob Judáata áapat sáuhuek Joséta ä nanki íaaka böo Goséeniu bicha huemta ä tejhua íaaka. Huanärim Gosén buiärau yajjak. ²⁹ José ä carreeta

ái nanássuahumta chaatebok, huanäi Goséeniu tajti siika ä atchai Jacobta mabet báareka. Bueituk José áman yepsaka, búiteka ä atchai ibaktiak huanäi binhua ä jénom béppa buaanak.
³⁰ Huanäi, Jacob Joséetau ínel jiahua: «Enne, beja ára muuke bueitukne enchi pujba bil-la éntokë ketune jiápsa».

³¹ Huanäi José ä sailammeu ínel jiahua entok síme ä atchai áamak huerimmehui: «Faraóntaune sika ínel áu jiau báare: “Im sailam entok síme ä atchai áamak huerimmehui nee äbo bitbok Canaán buiära bétana. ³² Kabyeromme éntokim bem kabaram entok bem huakasim äbo nüpala entok síme bem attia bueitukim animaalim bukke”».

³³ Chúkula júnel jiahua: «Juka faraónta enchim núnuco entok enchim ä natemajeko jita enchim jojöhui, ³⁴ emëe ínělem áu jiaunake: “Ítapo, em sauleerom, síme ítom jiápsápote animaalim ára buktume susuayala, ítom bát kat-riam bénasi”. Jukäi enchim ä téjhuaako, áapo Gosén buiärapo, enchim jóatuaanake, bueituk jume egipciom katim am türeka bicha juka yoremrata kabaram bukeme».

Jacob faraónta Diosta tü eäu ä makkak

47 Huanäi José faraónta bíchiseka siika huanäi ínel áu jiaahuak: «In áтчay entok in sailam Canaán buiära bétanam äbo yaijla. Bem kabarammaki, entok bem huakasimmaki entok síme bem attiaakäumak, bejam Gosém buíapo aane».

² José mamni ä sailam nuk siika huanäi faraónta am bíttebok am täya äaka. ³ Jü faraón jume émo sailakame natemajek:

—¿Jitäposem tékipapanua?

—Ítapo, em sauleerom —ti bempo ä yommiak—, kabyeromte, ítom bát kat-riam bénasi. ⁴ Äbote Egiptou jóatebok jaiki taahuarimpo, bueituk Canaánpo kaita ítom kabaram béchibo bassota aayuk tiaka, bueituk jü tébaa tepa büru ámani. Kialikute, éμου jiokot jiahua Gosén buíapo enchi ítom jóatua äaka.

⁵ Huanäi jü faraón Joséetau ínel jiahua: «En em atchai entok em sailam äbo yaijla ímí émomak am báareka, ⁶ síme Egipto buiäraape yeu ä púuhua jum jak bempörim jóanakë béchibo. Egiptopo chë türi buíatë am makka. Eläpom Gosén buíapo jóanake, bueituk jabeta áme násuk jita ára joayo, ím animaalimmehue ket ä ketcha».

⁷ José ä atchai Jacobta áman kibaktuak entok jü faraóntau ä bíttebok. Huanäi Jacob Diostau tühuata aahuak faraónta béchibo.

⁸—¿Jaiki huásuktiriamsé jípure? —ti ä natemajek jü faraón.

⁹ Jacob ä yommiak:

—Imi ániatne naa simla ímii entok huam bicha ciento treinta huásuktiriampo; tē in jíápsäu kaa jaiki entok kaa türi jume in bát kat-riam jíápsakä béppa.

¹⁰ Huanäi Jacob juchi faraónta béchibo Diostau tühuata aahuak, kee jee palaaciopo yeu huéeka.

¹¹ Huanäi, José buíam chē tuttürim am makkak Egipto buiärapo áman am jóanakē béchibo, buíata am makkak —Rameséta buiärapo— jü ä atchai entok ä sailahuam, huanäi áma am jóatuak, faraónta jiačkäpo Bénasi. ¹² Huanäi José ä atchaihuata entok ä sailahuam buähuamta makkak jaiki bem náu hueerim jípurepo beekim jume ili usi chē ilíchim ket áma näikiaritukai.

José juka tébaata huēu nukisi nésauta hueriak

¹³ Tē chēhuasu, jü tébaa Egiptopo entok Canaánpo tepa máusi machiakai jak júne jü yorembra éntok tébäi kokkoi. ¹⁴ José, pueblotau tirijkom nenkaka, taahuarim sikammechi. Sime tomita Canaán entok Egiptopo náu tojjak, huanäi faraónta tomita éeriapo ä oorek. ¹⁵ Bueítuk jume Egiptopo entok Canaánpo jóakame kaa tomeke am tahuako, sime jume egipciom Josétahuim sajjak.

—¿Bejate kaa tommek! —tim jiahua—. Itomē nak jiokole, buähuamte ítom makka, ¿ö te kokkonake em bíčkäpo!

¹⁶ José am yommiak:

—Bejem kaa émo tomek tiaka, enchim animaalimem ínou hueria. Ínapone buähuamta enchim maknake enchim animaalim béchibo.

¹⁷ Huanärim bem kabäim, kabaram, huakasim entok buurum béchibo, José buähuamta am makkak juchi senu huasuktiata béchibo.

¹⁸ Huanäi huä huasuktiria lütek. Juchi huasuktiachi, juchi bemelasi Josétahuim sajjak huanärim ínel áu jiaahuak: «Karate lütüriata enchi ésona, señor. Tomi lütekate, sime jume ítom animaalim ket émpo beja am attiak. Bejate kaita jípure émou ä tojj béchibo, al-la ítom buíam entok ítom takahuam jibba.

¹⁹ ¿Jatchiakasute em bíchäpo kokkonake? Itomë jínnu entok ítom buíam kétchi buähnamta béchibo; ítom buíamte émou buisse entok ítom takahuam júnne em sauleerompo. Kia jibë buähnamta ítom makka ítom jiápsinakë béchibo entok kaa ítom kokkonakë béchibo, entok buíata kaa áapola tahuanakë béchibo».

²⁰ José, buan, síme Egipto buíata jínruk faraónta béchibo. Síme jume egipciom bem buíam nenkak tébaata tepa mausi huë béchibo. Junëli laüti síme buíata faraón ä attiakaa taahuak. ²¹ Jume áma jóakame éntok sáuleerosi am yáuhuak, Egiptopo senu mayoapo náateka senu mayoau tajti. ²² Jume buíam jiba kaa ä jínrukähui sacerdotem am attiakai. Bempo faraónta bétana ä hueeläpo áman ä mabetai, huäri béchibom kaa bem buíam nenkak.

²³ Huanäi José pueblotau ínel jiahua:

—Áachem suuhua, enne faraónta béchibo enchim entok enchim buíam jinnula. Báchiatane enchim mak báare enchim buíam etnakë béchibo. ²⁴ Chúkula, jichupa taahuarim yumáyo, símepo mamnim hueeläpo faraón ä attianake. Emëe ára áamak taahua jume naiki huelammaki, enchim buíam enchim etnakë béchibo, entok enchim jibuanakë béchibo, enchim jóapo joakame entok ili usim béchibo.

²⁵ —¡Émpo ítom jiápsi jinëula! —tim jiahua bempo—. Itom señor, ítomë tojja, faraónta sáuleerompo.

²⁶ Huanäi José leyta yáuhuak, en tajti ketune bejre jum Egipto buïaräpo, jum jichuparipo símepo jü mamnipo huéeme faraón ä attiak. Të jume sacerdotem jíba kaita bejtuaanake buëituk jume bem buíam jauhuey júnem kaa faraónta attiatuk.

²⁷ Junëli, jume israeliitam jum Egipto buïaräpo jóatek Gosén buíapo, éntokim ä nüka éntokim tepa émo büruriak. ²⁸ Jacob diecisiete huásuktiapo jiápsak chúkula Egiptou yebijsulataka, junëli símempo ciento cuarentaisiete huásuktiapo jiápsak.

²⁹ Júnakoï jume Israelta taahuarim ä muknakëu abe yumái, ä üusi Joséeta núnnuk, huanäi ínel áu jiaahuak:

—Em bíchäpo juka tü eerita jípurëtek, em mámamë in machan bétuk oore, huanäre em noki yétcha tüisi em nee nakë béchibo em nak jiokolëhuë ínou yáuhua, huäri béchibone íkai chupëpo émou aahua: katë Egiptopo nee mamäa nee mukuko; ³⁰ in takahuë Egiptopo yeu nuksiime huanäre in bát kat-riammak nee mäa.

Huanäi José nokta áamak yétchak:

—Em ínou aahuäune yáanake.

³¹—Akë ä chupa báreka éiya —juchi júnel áu jiahua jü Israel. Huanäi José nokta áamak yáhuak ä jiäpo áman ä yáa báreka.

Ínëli José ä noki bát ketchak, huanäi Israel kaa áu buerialeka kom chätuk Diosta yöreka ä boböyë kóbapo.

Jacob Manasésta entok Efraínta béchibo tühuata Diostau am áuria

48 Jaksan taapo, chúkula kaa yún taahuarim huëpo, Joséetam téjhuatebok: «Em atchaibeu beja kaa yún taahuarim bëye». Huanäi José áman ä bíchiseka siika, huanäi ä guoy üusim nuk siika, Manasésta entok Efraínta.

²Joséeta áman yepsako, Jacobtam tejhuak bueítuk José ä üusihua äbo yebijlatukau ä bit báareka. Huanái Jacob úttiata nüka entok ä boböyepo yejtek.

³Jacob Joséetau ínel jiahua:

—Jü Dios tua úttiakame ínou yeu machiak jum Luzpo, jum Canaán buiärapo, huanái tühuata nee makkak ⁴ímëi nokimmeyi: “Enchine yún üusim jiputuaanake, entok jume émot yeu sákalame, yún naciónimtunake. Entokne íkai Canaán buiäraata émot yeu sákalame ä maknake jíbapo béchibo”.

⁵»Enne em üusim émou aahua am in üusitukä bénasi, Efraínta entok Manasésta, júmëi ímëi buére joära Egiptopo yeu tomtékame kee jee nee äbo yepsayo. Bempo ím tua üusimtunake, Rubén entok Simeónta bénasi. ⁶Të jábe júinne em üusi juchi émou yeu tomtékame émpo ä attianake, éntokim bem sailam Efraín entok Manasésta huäm buíatam jípunake.

⁷»Binhua taapo, bueítuk Padán-aram bétana nee nottilataka huéeyo, Raquel muukuk Canaán buiärapo. Ketunete boo jouhuai entok Efraatau (Belén ti jiau baare) ketune tüisi mékka tahuayo. Tüisine sirokaka, júmüne ä máak, böo Efraatau bicha huentá naapo.

⁸Huanäi Israel jume guoy Joséeta üusim bíchaka.

—¿Ímëi ámëria jume em üusim? —ti natemajek.

⁹—Jehui —ti áu jiahua jü José—, ímëi amëria jume üusim Diosta nee maklatukähui ímëi Egiptopo.

Huanäi Israel ínel jiahua:

—Chëre ínou am ruktia, nee tühuata ámet noknakë béchïbo.

¹⁰ Israel batte juka bíthumta tárui yún ä huasuktë béchïbo, kaa tua bitchai. Huanäi José jume usim áu ruktiak, Jacob éntok am besiitok entok am ibaktiak. ¹¹ Huanäi Israel Joséetau ínel jiahua:

—Jauhuey júnene kaa júnel éiyai em pujba juchi in binnakëhui, jtë Dios em üusim júne ket nee bíttuak!

¹² José jume usim ä atchai tonompo uuhuak, huanäi buíau tajti kom chätuk. ¹³ Chúkula jume usim Israelta bíchäpo jábuak. Ä mam bátatanammei Efraínta Israelta mam mikötana ä mam mikötana éntok Manasésta Israeltau bátatana huanäi áu am ruktiak. ¹⁴ Të Israel ä mamam kurusaupo am rutuktiaka ä mamam usim koba béppa oorek, ínel jiayhuäpo ä mam batam Efraínta koba béppa oorek —elaposu chë ilitchitukäi jiobe— ä mam mikorim entok Manasésta koba béppa, bueituk huári chë yötukai jiobe. ¹⁵ Huanäi sep Joséetat tühuata nokak ínel jíaka:

«Bueituk jü Dios in bát kat-riam

Abraham entok in atchai Isaac ä bíchäpo naa sákasulame
—jü Dios in kabyerotulame

síme in jíápsäpo naateka, nee suayalame en tajti,

¹⁶ jü Diosta Ángel nee jinëulame síme kaa tühuatachi—
ímëi usim tühuata makna.

Elapo bempo in téhuam bát bicha huérianake
entok jü Abramta entok Isaacta téhuam.

Elapo jume ámet yeu kat-riam tüüsi émo bürurianake
síme buiärachi».

¹⁷ Të José kaa al-lëiak ä áтчay bíchaka ä mam bátatanam Efraínta koba béppa ä órek tiaka. Huanäi José ä toboktiriak am kuaktia báareka Efraínta koba bétana Manasésta kobau bicha.

¹⁸ —Ée, in atchai —tí áu jiaahuak—. Íri jü usi chë yöhue; em mam batatane ä koba béppa oore.

¹⁹ Të ä atchahua kaa ä yáa báreka taahuak.

—Bejane jünéiya, in üusi, jüneane —ti áapo ä yommiak—. Manasés ket senu buére pueblotunake, të ä sailahua chë ä béppa yöritunake entok ä yeu kat-riam yún naciönim at yeu kannake.

²⁰ Junëli, huäri taahuarit, Israel tühuata am makkak jume usim iri tühuayi: «Jü Israelta pueblo enchim téhuam amëi jita yáanake bueítuk jabeta tühuata enchim huatem makako. Ínelim jiaunake: “Eläpo Dios tepa yún jita enchim jíputuanake Efraínta entok Manasésta bënasi”». Íneli, Israel juka Efraínta bát ketchak Manaséstapachi.

²¹ Huanäi Israel Joséetau ínel jiahua:

—Akë ä bitcha, ínapo beja abe muuke, të Dios émomak annake huanäi juchi Canaániu bíchaa enchi nottituanake, em bát kat-riam buiärahui. ²²Entok chë júne em sailam in makaka béppa, kétne huatek chë ame béppa huate buíata enchi maknake bueítuk amorreom in ejparammei entok in huiköriimmak in nükähui.

Jü Israelta nooki chupëpo huéeme ä üusim béchïbo

49 Israel síme ä üusim núnutebok huanäi ínel ámeu jiahua: «Ino chíkolem japte, huanäine enchim téjhuanaake jita huehuëpulam enchimmeu hueenakëhui jume taahuarim äbo huemmechi.

²»Ínohuem rukte entokem nee jíkkaja, Jacobta üusim; Israel enchim, achaitem jíkkaja.

³»Rubén, émpo in üusi chë yöhue, in úttia, entok jü in üusi jübua yötuka chë in úttiaakäpo in jípurekähui.

Chë bát yörihuäpo huéeme entok úttiaräpo.

⁴Tërë baa biak biakti huéeme kara kechatume bënäe, tërë beja kaa bát huémtunake. Bueítukë in boböyepo kaa yörek; in jámuttamak böteka.

⁵»Simeón entok Leví nanancham éiya; bem ejparam amëi jábetau kaa tühuata yáa béchïbo jibam türi.

⁶Eläpone jauhuey júne am émo náu totojäpo kaa am báare; eläpone jauhuey júne jum bem jita yáa barëpo kaita áma jüneerianake.

Bueituk bem tepa omtëpo oohuímim mëak,
entok kia bem ëapom toróm guok chabüria
tattem chuktia.

⁷Tepa kaa türi jü bem omtëhui, bueituk tepa mausi maachi;
tepa kaa türi jü bem omtiria, bueituk tepa
kaabeta jiokole.

Anam chibejtianake, Jacobtat yeu kat-riam násuku;
sime Israelpone am chibejtianake.

⁸»Judá, em sailam enchi uttilnake.
Enchi bejreka katemë kutä naapo buijnake.
Sime em huahuajim émou kom chätunake.

⁹Judá, in üusi, senu yooko jübua yötu
beja ä buijläü buäsulame.
Kom chachätu buíapo áu teteka yooko yöta bénasi;
yooko jámutta bénasi, ¿Jábesu chicha áu
annake ä busä báreka?

¹⁰Jü úttiara kaa Judáata ühuanake,
entok juka jíbebia ái nénesaihuame ä yeu
kat-riammet júnne,

huakä ä attiakäu yebijnakëu tajti,
juka ä nokta yáanakëu jübua.

¹¹Áapo juka ili ä buruta parajtau chaiya,
jü buruta ili asua huepü paraj yeu puarichi.

Vinopo ä sankom baksia,
ä supem, paraj takam báhuayi.

¹²Ä pusim chërim chukuli vinota béppa,
ä tamim, entok lechim béppa chë tosalim.

¹³»Zabulón bahue naapo jóanake
puertotunakëpo barkom áma yayaijnakëpo;
ä mayoam éntok Sidóoniü tajti yumánake.

¹⁴»Isacar buru úttiakame
bueituk guoy korai animaalim anëpo jimyore.

¹⁵Animaalim jijibuäpo türika áu bíchaka
entok juka buíata türiakähui,
ä jöo kóhuila yánake püaktita hueria báareka,

huanäi kachin jiaka sauleerosi áu yáuhuak.

- 16 »Dan ä pueblot nésaunake
huate Israelta triibum bénasi.
- 17 Dan huepül bakottunake böo naapo,
huepül bakot áyakame böochi,
kabaim tempërim kekkeme
bueituk ä béppa yessimta kom huennakë béchïbo.
- 18 ¡Empo Yahue in Señor Dios, émotne éiya
jinëuriata béchïbo!
- 19 »Gad huepü ejercitota áamak nássuako,
të chükula áapo am guok jaanake, huanäi
amemak naasuanake.
- 20 »Aser buáhuata kiak buänake
reyesim bénasi buáhuamta jabem miknake.
- 21 »Neftalí gaceelata bénasi kaitat obisi éaka huerama
bueituk tuttülím asuak.
- 22 »José juya bäam naapo
huéekamta benna,
tüisi yún tatakame ä huiroam éntok koräita
béppam jámu.
- 23 Jume huikörim jípureme ä omtia jüihuämim áu pupputte;
éntokim jíba kaa yánti ä bitcha.
- 24 Të jü ä huiköri kuttílasi taahuak,
jume ä mamam éntok úttiaata makhuak
Jacob Diosta úttiakamta béchïbo.
Kabyerota béchïbo, jü Israelta buére tetta.
- 25 Bueituk em áchayta Dios enchi anianake,
jü Dios tua úttiakamta bétana,
jü Diosta tü eäu enchi miknake jikat téhuekam bétana.
Diosta tü eäu jum bäam mékka kömi kom órekame,
Diosta tü eäu jume pipim entok tommam.
- 26 Bueituk in tühua in em at chatukäpo émo béppa
chem türitunake in bát kat-riam béppa.

Eläpo jume buére káhuim jíba béchíbo
 ayúkame jajamnake.
 Eläpo ímëi tühuam Joséta kóba béppa jimyorenake,
 bueítuk áapo yeu puaari ä sailam násuku.

²⁷ »Benjamín huepü robo yooli,
 bueítuk ä bejreka kateme kethuey ä buabuäye
 jabem jita ä uuhuarim
 éntok kuptei ä nanäikimte».

²⁸ Ímëi amëria jume dooce triibum Israelpo joomem, iri éntok
 jü bem atchai ä üusimmeu nokakähui am tösim báareka. Tühuata
 ame bétana nookak huepulammechi tua ámeu huechemta.

Jü Jacobta mukukäu entok ä mäahuakähui

²⁹ Huanäi Jacob ámeu nookak jáchin bem ä yáanakähui ä
 mukuko ínel ámeu jíaka: «Bueítuk ínapo beja abe ínomak
 animmak íno náu toijnake. Jume in bannataka kat-riam naapem
 nee mäa jü kau guojoria Efrón hititata buíampo oore. ³⁰ Íri jü kau
 guojória Macpela buíya Mamreu jëla, Canaánpo, jukäi Abraham
 ä jínnuk Efrón hititatahui ä náu hueri áma jijimäutunakë
 béchíbo. ³¹ Jumürim määrim jü Abraham entok Saara ä jubihua;
 kechim áma máari Isaac entok ä jubi Rebeeca jümüine; ket
 Leaata mäak. ³² Jü buiíya entok jü kau guojória áma órekame
 hitiitammeu jü Abraham ä jínnuk».

³³ Huanäi Jacob íkái nésauta ä üusimmeu noksuka, juchi
 bötek, entok ä boböyepo guokim áma kibachak, huanäi ä jíápsi ä
 jiabitemak yeu siika, huanäi jume bannata kat-riámak áu náu tojjak.

50 José ä áchay takahua ibaktiaka, entok buanaka ä besiitok.
² Chúkula jume mericom juka ä áchay Israel, ket Jacob ti
 téhuaka, takahua aceitem at kiimak huaijhua takahuapo, kaa
 ä bika íaka sahuek, huanäi jume mericom akim aceitéta at
 kiimak huaijhua takahuapo kaa ä bikanä béchíbo. ³ Huanärim
 cuarenta taahuarimpo, ä takahuata tüteka. Junëlim ä jojoay
 aceitétam at kikimai kaa ä bikanä béchíbo juka takahuata.
 Entok jume egipciom setenta taahuarimpom ä buan-riak.

⁴ Huanäi lututa lüteko, José jume faraónta jóapo joomemmak
 ettejohuak, huanäi ínel ámeu jiaahuak: «Juka tühuata enchim

bíchäpo nee kobalatuko, enchimmeune ä aahua faraóntahuen nooka íno béchibo. ⁵Íno bétanem junëli áu jiahua: Jü in áтчay nokta nee yechatua ínel jíaka: “Beje ä bitcha bejane mukiapo aane. Huanäine jum áma mamäahuäpo Canaán buiära íno béchibo in buejripo júmüre nee máanake”. Nechem licenciata makka in áтчay áman in máanake béchibo. Huanäine, láuti yebijnake».

⁶Faraón entok ínel áu jiaahuak: «Ámane huéiye em áтчay nokta em yáarita chuppa». ⁷José juka ä áтчay áman máak. Huanäi síme jume faraónta nésauta jooriame áamak sajjak, entok jume jóapo yoiyöturim, entok síme jume egipto buiärapo yöiyoturim. ⁸Síme jume Joséeta jóapo joomem entok jume ä abachim, entok síme jume ä áчay jóapo joomem. Jum Gosém buiärapo éntok jume ili uusim, entok jume kabaram entok jume ä huakasim áma taahuak. ⁹Ket jume carreetam ujyoolim entok jume yorembam kakábäekame, jume áamak kateme tüisim juebenaakay.

¹⁰Huanäi huasa Atadpo jichupahuaäpo yajaka, bathue Jordán huaytana taahuay, jü bem sirokaka buanähui buéresi ayuaakay. José, áapo guoj búsan taapo ä luuturiak. ¹¹Jume cananeom áma jóakame, ikärim bíchaka, jum Atadta huasapo tüisi buamhuamta jíkkajaka, inëlim jiahua: Jume egipciom tüisim buaana. Huäri béchibom inëlim ä téhuatuak (íri jum Jordán huaytana taahuay); inëlim ä téhuatuak Abel-mizraim bueítuk inëlim jiaahuak: «Íri jume egipciom tüisi buanäpo».

¹²Jume Israelta üusim símeta juka ä ahuakäü áu yáuhuak. ¹³Jum Canaám buiärau ä nuksajak éntokim jum Macpela kau guojökum ä máak, Mamretau jëla täata yeu huë bétana, juka Abrahamta jinnukäü Efrón hitiitata, huasapo, jume nat sau kateme áma émo máaná béchibo. ¹⁴Chúkula ä áчay máasuka, José Egiptou nottek, bem áamak hueerimmaki entok síme áamak katemmaki.

José am jiokore jume ä abachim

¹⁵Jume Joséeta abachim juka ä áчay mukuko, inëlim náu jiaahuak: «Jámak José ítom omtia, en éntok áu bejtuana símeta ítou áu ä yáakäü bétana».

¹⁶Huanärim ínel nokta áu bíttuak: «José, juka em áчay ketune kee mukey, íkäi ítou aahuak ¹⁷á bétana ínel ítom émou

jiau sauhuek: “Émoune jikot jiahua, juka em ábachim kaa türik émou yáakäu, entok juka Dios bejrita, akë am jiokore, bueítukim kaa tüisi enchi bitchak”. Huäri béchibote ítapo, émou jikot jiaahuak, juka kaa tü yáarita ímëi em áchay Diosta sauleerom akë am jiokore». Huanäi am nokaisu, José buantaytek. ¹⁸Entok ket, jume ä sailahuam áma yájaka tonommea japtekam áu jikot jiahuay, ínëlim áu jiaahuak:

—Ímirë ítom jípure, jemoute sauleerom!

¹⁹Të José ínel am yommiak:

—Katem majhue. ¿Jachune Diosta katekäpo kattedk? ²⁰Emem nee jikot yáa báareka éiyay, të Dios simeta kuaktiaka ä tü yáuhuak, íkai ítom bichau yáa báareka, entok yún yoremem jiápsita makbáareka. ²¹Júnëlem, beja kaa majhue. Ínapone enchim entok enchim üusim jibua miknake.

Huanäi am jiápsi yétchak, bueítuk tüisi am nákeka ámeu nookak.

Joséeta mukukähui

²²José jum Egiptopo tahuaka áma jóatek, sime ä áchaymak hueerimmaki. Huanäi ciento diez huásuktiriam yumáriak.

²³Jume Efraínta üusim ápalam bitchak, entok ket jume Maquirta üusim, jü Manasésta üusi, jü ä tonompo yöturiak.

²⁴José ä sailammeu ínel jiaahuak: «Kaa yún ínou bëye in múknakë béchibo, të Dios äbo yepsaka enchim anianake, entok ímëi Egipto buiärapo enchim yeu huerianake jum buiärau Abrahamta, Isaacta entok Jacobta am mak-rokaka nokta ánemak yétchak».

²⁵Huanäi José jume Israelta üusim aahuim nokta am yecha sauhuek entok ínel ámeu jíaka: «Diosta enchimyeu yepsako enchim aniaseka entok enchim yeu hueriako, emëe jume in otam enchimak hueriunake». ²⁶José ciento diez huasukteka muukuk, huanäi jume egipciom akim aceitétam huaijhua at kiimak kaa ä bikanä béchibo, entok jü kaja áma ä mäa béchibo jum Egiptopo oorek.